

KARAR ALMA
MEKANİZMALARINA
KADIN
VE AİLE
ODAKLI
STK KATILIMI

"Projemiz, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir"

“Projemiz, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.”

© 2023

İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)

Yayın Danışmanı

Funda OZAN AKYOL

Editör

Neyir YENİŞEHİRLİOğLU AKBULUT

Katkı Sağlayanlar

Havva Nur DEMİR, Emine Büşra YAVAŞOğLU ŞIK

Aydın ŞIK, Dr. Elif HABİP, Yüstra MUSLU

Baskı Hazırlık

İrfan GÜNGÖRÜR

Uygulama

DBY Ajans

Baskı Tarihi

İstanbul, Aralık 2023

www.ikadder.org

X/@ikadder

Facebook/İkadder İkadder

ikadder@hotmail.com

Tel / Faks: +90 216 572 55 69

KARAR ALMA
MEKANİZMALARINA
KADIN
VE AİLE
ODAKLI
STK KATILIMI

İÇİNDEKİLER

Takdim	6
Editörden	7
İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)	9
Tarihçesiyle İkadder.....	10
Yürüttüğümüz Projeler.....	12
Karar Alma Süreçlerinde Kadın STK'lar Projesi	13

BİRİNCİ BÖLÜM YEREL DÜZEYDE KADIN VE AİLE ODAKLI KATILIM

- ♦ Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Yönetimlere Katılım Süreçleri18

İKİNCİ BÖLÜM ULUSAL DÜZEYDE KADIN VE AİLE ODAKLI KATILIM

- ♦ Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.....28
- ♦ Yasama Süreçlerine Katılım Konusunda Sivil Toplum Kuruluşlarının Durumu
- 32
- ♦ Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK).....36
- ♦ Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)
- 39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ULUSLARARASI DÜZEYDE KADIN VE AİLE ODAKLI KATILIM

- ♦ Avrupa Birliği (AB).....44
- ♦ AB ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi
- 49

♦ Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT).....	59
♦ Avrupa Konseyi (AK)	74
♦ Avrupa Konseyi'nin Kadın Perspektifi	79
♦ Birleşmiş Milletler (BM).....	92
♦ BM Ana Organları.....	95
♦ Türkiye'nin BM Bünyesinde Taraf Olduğu Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri.....	105
♦ BM ve Sivil Toplum	111
♦ BM ve Kadın	116
♦ Birleşmiş Milletler Kadın Birimine (UN WOMEN) Kadın ve Aile Odaklı Çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının Katılımı	118
♦ UN WOMEN Türkiye	121
♦ G20	125
♦ İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT).....	132
♦ İslam İşbirliği Teşkilatı Çalışmalarının Kadın ve Aile Bağlamında Değerlendirilmesi	137
♦ İslam İşbirliği Teşkilatı ve Sivil Toplum.....	140

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE'NİN KADIN VE AİLEYLE İLGİLİ
TARAF OLDUĞU ULUSLARARASI SÖZLEŞME VE
REFERANS METİNLER

♦ Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW).....	145
♦ Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi / İhtiyari Protokol.....	166
♦ Avrupa Sosyal Şartı	175
♦ Pekin Deklarasyonu	182

Kaynakça.....	190
----------------------	------------

TAKDİM

Son yıllarda sosyal, ekonomik ve politik boyutlarıyla tartışmaların odağında yer alan “Kadın ve Aile” konusunda saha deneyimi olan bir kuruluş olarak tezlerimizin dayanağı olabilecek başlıkları bir araya getirme gayretiyle yola çıktık.

Bilgiye dayanan tartışmalarda aynı noktada buluşmak mümkün olmasa da günün sonunda ufuk açıcı olacak düzeyde istişare ve ortak dilin önemine inanıyoruz. Bu yayının da kadın ve aile alanındaki çalışma ve tartışmalara katkı sağlayacağını umuyoruz.

İKADDER Yönetim Kurulu olarak, akademik çalışmalarının yanı sıra bu kitabın hazırlık aşamasında titizlikle çalışan Editörümüz Neyir YENİŞEHİRLİOĞLU AKBULUT’a ve rotamızı belirlememizde vizyonu bize ilham olan Dr. Gülsen ATASEVEN Hocamıza teşekkürlerimizi sunuyorum.

Karar alma süreçlerinde, uygulamalarda aktif olarak yer alarak daha adaletli bir dünyaya ulaşmak için yola çıkan kadın STK’lara başarı dileklerimizle...

Funda OZAN AKYOL
İKADDER Yönetim Kurulu Başkanı

EDİTÖRDEN

Kadının toplumsal hayattaki konumu, uluslararası arenada son yüzyılda yoğun olarak sorgulanmaya başlanılmış ve bir dizi değişim ve dönüşümü de beraberinde getirmiştir. Kadın, doğası gereği üretken bir varlık olması sebebiyle koşulları her ne olursa olsun üretmeyi, hayatın tam ortasında var olmayı sürdürmüştür, ancak içlerinde buldukları sistem uzunca bir süre kadınların görünür olmasına engel olmuş ve ortaya koydukları işleri yok saymaya itmiştir.

Kadınların anne ve eş olarak ortaya koydukları emek dışında başka alanlarda da toplumsal değer üretme ve katkı sağlama talepleri uzun yıllar karşılık bulamamış olsa da zamanla toplumun temelinin kadının sosyal hayatta daha çok var olması ile toplumun daha da güçleneceği algısı ortaya çıkmaya başlamıştır. Kadınların toplumsal hayatta aktif olarak var olma çabaları tarihsel süreçte her ne kadar öncelikli olarak ekonomik varoluş üzerine odaklanmış olsa da aslında kadınların sosyal kalkınmada etkin olması anlayışı daha sonraları fark edilmeğe başlanmıştır.

Kadının toplumsal hayattaki yeri ve önemi, sosyal, ekonomik, siyasal her alanda varlık göstermesinin kabullenilmesi ve ortaya koyduğu değerlerin fark edilmesi bir toplumun gelişimi, değişimi ve dönüşümü için son derece önemlidir. İşte tam da bu nedenlerden dolayı kadınların ve

aileyi oluşturan en temel güç olan kadının güçlenmesi ve sosyal, siyasal hayata daha aktif olarak katılabilmesi adına çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının yeri ve önemi yadsınamayacak kadar büyüktür.

Çalışmalarını kadın ve aile üzerine sürdüren İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği olarak yürüttüğümüz “Karar Alma Süreçlerinde Kadın STK'lar Projesi” bizler için çok büyük önem taşımaktadır. Kadın ve aile temelinden yola çıkarak çalışmalarını sürdüren STK'lara yerel, ulusal ve uluslararası arenada seslerini duyurabilecekleri alanlardan haberdar etmek, akredite olabilecekleri kurum ve kuruluşlardan bahsetmek, katılımcılık ve savunuculuk kapasitelerini artırmak, Kamu-STK iş birliklerine katkı sağlamak, katılımcılık noktasında farkındalığı yüksek insan kaynağı gelişimini desteklemek ve kapasitelerini güçlendirmek amacı ile bu projeyi ortaya koymuş bulunmaktayız. Bu proje sürecinde ulaşılan tüm kurum ve kuruluşlardan elde edilen bilgiler ışığında elinizde tuttuğunuz kitap hazırlanmıştır.

Proje sürecinde fayda sağlayan Sivil Toplum Kuruluşlarımız dışında kadın ve aile üzerine çalışmalarını sürdürmeye çalışan tüm STK'ların ulaşabileceği ve karar alma mekanizmalarına katılım noktasında rehber niteliği taşıyacak olan bu çalışma istifadenize sunulmuştur.

Kitabın araştırma sürecinde desteklerini esirgemeyen Şerife Tuğçe DOĞAN, Ayşenur KOÇ ve Müleyke ŞAHİN'a, her daim motivasyon kaynağımız olan Şule Hülya AZAKLI'ya ve bu kitabın hazırlanmasını sağlayan projeyi ve bunun gibi pek çok kıymetli projeyi kaleme alan İKADDER Yönetim Kurulu Başkanı Funda OZAN AKYOL'a ve değerli büyüğüm Dr. Gülsen ATASEVEN'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Neyir YENİŞEHİRLİOĞLU AKBULUT

İSTANBUL KADIN VE KADIN KURULUŞLARI DERNEĞİ (İKADDER)

Vizyonumuz

Farklılıklara saygı zemininden hareketle, ülkemizden başlayarak, sürdürülebilir barış, refah ve mutluluğun yaygınlaştığı, sorunları işbirliği ve dayanışma ile çözebilen STK'ların yer aldığı bir dünya.

Misyonumuz

STK'ların kendi aralarında, diğer kişi ve kuruluşlarla iletişim, istişare, işbirliği modelleri geliştirerek, özellikle gönüllü kadın kuruluşlarının, kadının ve ailenin statüsünü yükseltmek için çalışmalar yapmak.

TARİHÇESİYLE İKADDER

Bir grup gönüllü kadının 1970’li yıllarda çıktığı hizmet yolculuğu, Hanımlar İlim ve Kültür Derneği, Şefkat Vakfı, Hanımlar Eğitim ve Kültür Vakfı, Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneği, Felakette Acil Yardım Derneği, Gökkuşacağı İstanbul Kadın Kuruluşları Platformu gibi birçok kuruluşun çalışmalarının temelini oluşturdu. Öz değerlerimizle modern yöntemleri buluşturan bu kuruluşlar, iletişim, istişare ve işbirliği zemininde çalışmalar yürüttüler. 2006 yılında kurulan İKADDER’in ilkeleri de, bu ruhun devamı niteliğindedir.

İKADDER, İstanbul’da çeşitli alanlarda topluma hizmet veren kadınlar ile gönüllü kadın kuruluşlarının başkanları, üyeleri ve gönüllülerinin bir araya gelmesi ile kuruldu. Derneğimiz, küresel düşünüp, toplumsal sorunlara yerel, özgün çözümler üreten kuruluş ve gönüllü kadınların buluşma adresi oldu.

İKADDER, STK’ların kendi aralarında, diğer kişi ve kuruluşlarla iletişim, istişare, işbirliği modelleri geliştirerek, özellikle gönüllü kadın kuruluşlarının, kadının ve ailenin statüsünü yükseltmek için çalışmalar yapmaktadır.

İKADDER, ayrıca Türkiye genelinde faaliyet gösteren çeşitli platformların çalışmalarına destek vermekte; Türkiye’nin farklı şehirle-

rinden STK'larla iletişim, istişare ve işbirliği zemininde bir araya gelmektedir. Avrupa Dayanışma Programı kapsamında akreditasyonunu tamamlayan İKADDER, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC)'ne Özel Danışmanlık Statüsünde akreditedir.

Yürüttüğü proje ve etkinliklerden oluşan faydayı yaygınlaştırmak için kitap, rapor ve kamu spotları hazırlayan İKADDER'in yayınlarından örnekler:

- » Aile Kurumuna Yönelik Hizmet Alanları Veri Tabanı Çalışması
- » Sivil Toplum Kuruluşlarının Sahaya Katkısı ve Beklentileri Kapsamında Aile Politikaları Tespitler ve Öneriler - Politika Belgesi
- » Karar Alma Mekanizmalarına Gençlik ve Sivil Toplum Katılımı
- » Türkiye'nin Lider Kadınları Projesi
- » Suriyeli Gençlerin Sosyal Uyumunu Araştırması - Kitap ve Kamu Spotu (Türkçe, İngilizce, Arapça baskısı mevcuttur.)
- » Kendini ve Dünyayı Değiştirme Sanatı: Genç Sivil Toplumcunun El Rehberi - Kitap ve Kamu Spotu
- » Bir Sivil Toplum Kuruluşu Modeli: Platformlar

YÜRÜTTÜĞÜMÜZ PROJELER

- » Kadın STK'ları Destekleme ve Geliştirme Projesi/KSDG
- » Aile Odaklı Medya İzleme ve Değerlendirme Projesi/AİLEMİZ-P
- » STK'lar Geleceğin Liderlerini Arıyor Projesi/STK GELAP
- » Aile ve Gençleri Uyuşturucu ve Madde Bağımlılığında Koruma Projesi/UYMA!
- » STK'lar ve Kamu Gençler İçin Buluşuyor Projesi/STK KAGEP
- » Gençler İle Çözüm Odaklı Araştırma Geliştirme Projesi/GENAP
- » Öncü Kadınlar Öncü STK'lar Projesi
- » Türkiye'nin Lider Kadınları Projesi
- » Karar Alma Mekanizmalarına Gençlerin Katılımı Projesi/KAMGEP
- » Değişen Dünyada Kadim Kurum Aile Projesi

KARAR ALMA SÜREÇLERİNDE KADIN STK'LAR PROJESİ

Kadın ve aileyle ilgili çalışan STK'ların karar alma süreçlerine katılımı için yerel, ulusal ve uluslararası alanda çeşitli imkânlar bulunmaktadır. Yerelde Kadın Meclislerinden belediyelerin Özel İhtisas Komisyonlarına katılıma, ulusal ölçekte şûralardan, Kalkınma Planlarının hazırlığı ve TBMM Komisyonlarına etkiye, uluslararası alanda Gölge Rapor yazmaktan akreditasyona kadar çok farklı katılım mekanizmaları mevcuttur. Bu imkânlardan faydalanabilmek için öncelikle STK temsilcilerinin alandaki mevzuat, ilgili kurumların çalışma biçimleri, sözleşmeler ve katılım süreçleriyle ilgili bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

Projenin Amacı

Kadın STK temsilcilerinin, aktivistlerin yerel, ulusal ve uluslararası katılım ve akreditasyon süreçlerini tanımaları, uluslararası sözleşmeler, kadın ve aileyle ilgili yapılanmalar konusunda bilgilenmelerini sağlayarak karar alma süreçlerinde daha aktif rol oynamalarına katkıda bulunmak, ulusal düzeyde Kamu-STK işbirliğini desteklemektir.

Projenin Hedefleri

- » Sivil toplum kuruluşlarının katılımçılık ve savunuculuk kapasitelerini güçlendirmek,
- » Yerel, ulusal ve uluslararası katılım konusunda bilgi alt yapısı oluşturmak, erişime açarak yaygınlaştırmak,
- » Ülkemizde uluslararası akreditasyon almak isteyen STK'lara rehberlik yapmak,
- » Kamu-STK ilişkilerinin güçlenmesine etki sağlamak,
- » Sivil toplum alanında katılımçılık konusunda bilgi ve farkındalığı yüksek insan kaynağı gelişimini desteklemek,
- » Yerel, ulusal ve uluslararası ölçekte kadın ve aileyi ilgilendiren meselelerde kadın STK'ların kapasitesini güçlendirmek.

Proje Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler

Konusunda uzman eğitimcilerin katılımıyla çevrim içi seminerler organize edilerek Türkiye genelinden STK temsilcilerine aşağıdaki sunumlar yapılmıştır:

- » KEFEK Çalışmaları ve Sivil Toplum Katılımı
- » Kadın Haklarının Uluslararası Çerçevesi: CEDAW
- » Kadın Haklarının Uluslararası Çerçevesi: Kadının Statüsü Komisyonu
- » İKV Çalışmaları Örneğinde STK'lar ve AB Düzeyinde Savunuculuk
- » Avrupa Konseyi ve Sivil Toplum Katılımı
- » STK'ların Yerel, Ulusal ve Uluslararası Savunuculuk Yürütebileceği Kurumlar

- » İslam İşbirliği Teşkilatı Sistemi ve Kadın Gündemi
- » Birleşmiş Milletler Kadın Biriminin Türkiye'deki Çalışma Alanları ve Sivil Toplum İşbirliği
- » Uluslararası Kuruluşlar ve Lobi Çalışmaları
- » Ecri Raporu Özelinde Uluslararası Rapor Yazma Deneyimi
- » Ülkemizde ve Dünyada Yeni Nesil Kooperatifler ve İktisadi Sosyal Temelli Katılımı
- » AB Projeleri Ekseninde Sıfır Atık Yönetimi ve Yeşil Girişimcilik
- » Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Açısından Kadının Siyasal Katılımı ve Yükselmesinin Önündeki Engeller
- » Afrika'nın İnsani Kaynağına Ulaşmak
- » Dünyada ve Türkiye'de Değişen Aile
- » Dünyada ve Türkiye'de Kadın İşgücü ve İstihdamı

Kadın ve aile odaklı katılım konusunda bir çalıştay organize edilerek yerel-ulusal ve uluslararası perspektifle grup çalışmaları yapılmış, belirlenen şehirlerde proje ile ilgili eğitimler ve atölyeler gerçekleştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL DÜZEYDE
KADIN VE
AİLE ODAKLI
KATILIM

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ YEREL YÖNETİMLERE KATILIM SÜREÇLERİ

Kadın ve aile üzerine çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının yerel karar alma mekanizmalarına katılımı nasıl gerçekleşmektedir?

Katılım, demokratik bir toplumun temel taşıdır ve yerel yönetimler açısından büyük önem taşımaktadır. Yerel yönetimler, yerel toplulukların ortak ihtiyaçlarının belirlenmesi ve uygulanmasında sorumludur. Yerel yönetimler, doğrudan vatandaşların günlük yaşamlarını etkileyen kararları alırken, bu kararları etkileyen ve uygulayan vatandaşların katılımı ve geri bildirimleri tüm bu süreçlerden daha kıymetlidir.

Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan ve aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 47 üye ülke tarafından 27 Eylül 2017 tarihinde kabul edilen "Guidelines For Civil Participation In Political Decision Making" belgesinin (Politik Karar Alma Süreçlerine Sivil Katılım Rehberi), TÜSEV tarafından hazırlanan tercümesinde^[1] sivil katılım ve karar verme süreci aşağıdaki şekillerde tanımlanmıştır:

^[1] <https://tusev.org.tr/tr/haberler/avrupa-konseyi-politik-karar-alma-sureclerine-sivil-katirim-rehberi-cevirisi-yayimlandi#.XfNLkZChk0M>

Sivil Katılım: Bireylerin, Sivil Toplum Kuruluşlarının ve sivil toplumun genel olarak kamu otoritelerinin karar alma süreçlerine katılımıdır. Politik karar alma süreçlerinde sivil katılım, siyasal partilerle doğrudan ilişki kurmak ve ekonomik çıkar elde etmek ile ilgili lobicilik faaliyetleri gibi siyasi faaliyetlerden farklıdır.

Karar Verme Süreci: Ulusal, bölgesel veya yerel düzeyde, yetki sahibi bir kamu otoritesi tarafından, bir politika belgesinin, stratejinin, bir yasanın veya düzenlemenin geliştirilmesi, benimsenmesi, uygulanması, değerlendirilmesi ve yeniden düzenlenmesi veya toplumun tamamını ya da bir kısmını etkileyen herhangi bir kararın alındığı bir süreçtir.

Yine bu rehberde karar alma sürecine sivil katılımın; bilgilendirme, danışma, diyalog ve aktif katılım da dâhil olmak üzere farklı biçimlerde olabileceği ifade edilmiştir.

Günümüzde, demokratik siyasal sistemlerin gelişmişlik düzeyi, karar süreçlerine katılımın önemini yansıtmaktadır. Katılım artık sadece oy kullanma ile sınırlı olmayıp, bireylerin karar alma süreçlerine etki etmek amacıyla örgütlü eylemlerde buldukları yeni bir dönemi işaret eder. Bu bağlamda, siyasal sistemlerin ve iktidarların karşısındaki en önemli dengeleyici güçlerden biri, şüphesiz Sivil Toplum Kuruluşlarıdır.

Politika yapımı, hizmet sunumu, plan ve proje geliştirme gibi çeşitli alanlarda yerel yönetimlerin, Sivil Toplum Kuruluşları ile iletişim halinde olması, katılım süreçlerinin temel katılım prensiplerine uyularak hayata geçirilmesi hem yerel yönetimler için hem de toplum için çok geniş bir alanda fayda sağlamaktadır. Nitekim yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine STK'ların katılımı, alınan kararların kalitesini ve

kapsayıcılığını arttırmaktadır. Bu bağlamda, karar alma süreçlerinde katılımın yoğun olması, toplumsal çatışmaları önlemeye yönelik etkili olan, çözüm süreçlerini destekler. Yerel yönetimlere STK'ların katılımı, toplumsal sermayenin daha geniş kitlelere ulaşmasını ve gelişmesine imkân tanımaktadır. Dolayısıyla kadın ve aile odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşları, yerel yönetimlerin, katılım süreçleri olan birçok karar alma mekanizmasına katılabilmektedir. Bu mekanizmalar arasında şunlar bulunmaktadır:

1. Belediye Meclisi: 5393 sayılı Belediye kanununa göre belediyelerin yerel parlamentosu olan belediye meclisleri beldeye, ilçeye ve ile ait çeşitli kararların alınmasında etkin rol oynamaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu, Sivil Toplum Kuruluşlarına ilk vurguyu “Hemşehri Hukuku” başlıklı 13. madde ile yapar. Bu maddenin içeriği, belediyelerin hemşehriler arasındaki sosyal ve kültürel bağları güçlendirme ve koruma amacıyla yapmaları gereken çalışmaları kapsar. Bu çalışmalarda üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, Sivil Toplum Kuruluşları ve uzmanların katılımını sağlama yönünde önlemler alınmasını önerir.

Yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine STK'ların katılımı, alınan kararların kalitesini ve kapsayıcılığını arttırmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 75. Maddesi yerel katılımın uygulamaya yansıdığı en etkili maddedir. Bu maddeye göre, “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren

meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. (Resmi Gazete, 2005)

Belediye meclisleri, yerel politikaların oluşturulduğu ve kararların alındığı ana karar alma organlarıdır. Dolayısıyla, Sivil Toplum Kuruluşları, bu meclislere temsilciler göndererek veya toplantılara katılarak karar alma süreçlerine katılım sağlayabilmektedir.

2. Stratejik Plan: Türkiye’de yönetime katılımın bir başka yöntemi ise stratejik plandır. Kamu kurumlarının oluşturup uygulamakla yükümlü olduğu stratejik planlar, vatandaşların aktif katılımını sağlamak için hem hazırlık aşamasında hem de uygulama ve denetleme süreçlerinde özel bir mekanizma içermektedir. 5018 Sayılı Kamu Mali Kontrol ve Yönetimi Yasası’na göre kamu kurumlarının stratejik plan doğrultusunda yönetilmesi önemlidir. Kamu kurumlarında, stratejik planın hazırlanması aşamasında İlgili kamu hizmetlerini etkileyen tüm tarafların katkısının elde edilmesi amaçlanmıştır.

**5393 sayılı
Belediye Kanunu,
belediyelerin
stratejik planlarının
hazırlanmasında
Sivil Toplum
Kuruluşlarına
katılım hakkını
tanımlamıştır.**

5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyelerin stratejik planlarının hazırlanmasında Sivil Toplum Kuruluşlarına katılım hakkını tanımıştır. Ayrıca Kanun’un 41. maddesi uyarınca, stratejik planlar varsa, üniversiteler, meslek odaları ve ilgili Sivil Toplum Kuruluşlarının görüşleri alınarak hazırlanır ve ardından belediye meclisi tarafından kabul edilerek yürürlüğe girer ibaresi yer almaktadır. Bu yasal düzenlemeler

neticesinde yerel yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşlarının ikili ilişkilerini olumlu yönde etkilemektedir.

Nitekim demokrasinin temel taşlarından olan katılım ilkesinin yasal düzlemde güvence altına alınması, demokratikliği arttırmaktadır. Katılım ilkesi, kamu hizmetlerine dair kararlar alınırken, ilgili meslek odaları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının görüş ve önerilerinden istifade edilmesini içermektedir.

3. Kent Konseyleri: Birleşmiş Milletlerin 1992 Rio Zirvesinde sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin sağlanması için başlatılan Yerel Gündem 21; birçok sorunun yerel nitelikte olmasından dolayı yerel yönetimlere vurgu yapmıştır. Türkiye’de kent konseyleri yerel gündemin uygulanma modeli olarak ortaya çıkmıştır.

Kent konseyleri, yerel yönetimlerin daha katılımcı ve demokratik olması amacıyla Türkiye’de 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre 2005 yılında kurulmaya başlanmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre; “Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar”.

Kent konseyleri, yerel yönetimlerin ve Sivil Toplum Kuruluşlarının iş birliği içinde çalışarak kentlerin yönetimini ve gelişimini iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcilerinin her biri kent konseyine katılarak alınan kararlarda etkin olabilmektedir. Kent konseyleri içerisinde çocuk, gençlik ve kadın meclisi gibi spesifik karar alma mekanizmaları bulunmaktadır. Kadın ve aile üzerine çalışma-

lar yürüten Sivil Toplum Kuruluşları bu karar alma mekanizmalarında etkin rol alabilmektedir.

Kadın Meclisi: Belediyelerin 5272 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesine istinaden açılmaktadır. Kadın Meclisi ilgili yerel yönetimin mahalli sınırlarında yaşayan kadınlardan oluşmaktadır.

Kadın ve aile üzerine çalışan Sivil Toplum Kuruluşları, kent konseyleri içerisinde yer alan mekanizmalara katılım sağlayarak yaşadıkları çevrede sorunları tespit edip, çözüm önerisinde bulunabilmektedirler.

4. İhtisas Komisyonlarına Katılım: 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 24. maddesi, belediyeler ile Sivil Toplum Kuruluşları arasındaki önemli bir etkileşim noktasını oluşturur. Bu maddeye göre, "mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili olarak sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir". Bu kanunun etkili bir biçimde uygulanması, alınan kararların hem daha sağlam ve üretken olmasını hem de ilgili tarafların karar alma sürecine katıldığı için kararların daha kolay uygulanabilir olmasını sağlayacaktır. Bu da yönetimle toplum arasındaki iş birliği sürecine olumlu bir katkı sunacaktır.

5. İş Birliği ve Ortak Projeler: Sivil Toplum Kuruluşlarının yerel yönetimlerle iş birliği yaparak ve katılım sağlayarak yerel politika ve hizmetlerin daha adil, şeffaf ve demokratik bir şekilde geliştirilmesine katkıda bulunmaları önemlidir. Sivil Toplum Kuruluşları, ayrıca bu iş birliği sonucunda projeler geliştirebilirler. Ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından sağlanan hibe ve fonlarda 'kamu ve sivil toplum iş

birliği' ortak olan bir husustur. Sivil Toplum Kuruluşları ya da yerel yönetimler toplum faydası için geliştirdikleri projelerde iş birlikleri yaparak çarpan etkisini yükseltebilirler. Aynı zamanda bu projeler, yerel politikalara ve hizmetlere katkıda bulunabilir. Bu iş birliği ve katılım, yerel düzeyde daha iyi sonuçların elde edilmesine katkı sağlayabilir.

6. Yerel Yönetim Hizmetlerine Gönüllü Katılım: Sivil Toplum Kuruluşları, yerel yönetimlerle iş birliği yaparak projeler geliştirebilirler, yerel politikalara ve hizmetlere katkıda bulunabilir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 77. Maddesine göre “Belediye hizmetlerine gönüllü katılım; Belediye, sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.”

Gönüllü katılımın yerel kamusal hizmetlere dahil edilmesi, kentsel bağlılığı güçlendirerek, yerel düzeyde sunulan hizmetlerin başarısını artırabilir ve yerel yönetimin meşruiyetini destekleyebilir. Genel olarak Türkiye’de, Sivil Toplum Kuruluşlarının yerel kamusal politikaların oluşturulmasına ve karar alma süreçlerine katılması, öncelikle yasal mevzuat açısından büyük kısıtlamalar içermemektedir.

Yerel yönetim birimlerinin politika oluşturma ve karar alma süreçlerinde

Sivil Toplum Kuruluşları, yerel yönetimlerin sağladığı olanaklar doğrultusunda karar alma süreçlerine katılabilmektedir.

Sivil Toplum Kuruluşlarıyla iş birliği yapması, hizmetlerin uygulanması ve etkinliği açısından son derece önemlidir. Sivil Toplum Kuruluşları, yerel yönetimlerin sağladığı olanaklar doğrultusunda karar alma süreçlerine katılabilmektedir. Yasal düzenlemeler Sivil Toplum Kuruluşlarının bu mekanizmalarda yer alması için alt yapı oluşturmaktadır. Bu nedenle, yerel yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları, demokrasinin temel taşları olduklarının bilincinde olarak, karşılıklı iş birliği içinde yerel politikaların oluşturulmasında etkin bir rol oynamalı ve bu sayede katılımcı bir toplum yapısının oluşturulmasına katkı sağlamalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSAL DÜZEYDE
KADIN VE AİLE
ODAKLI
KATILIM

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 81 İilde, İl Müdürlükleri ve bağılı kuruluşları ile aileye yönelik hizmet eden en etkili kamu kurumu olma özelliğı taşımaktadır. Bakanlık çatısı altında bulunan, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü ile Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü doğrudan aile kurumuna yönelik çalışmalar yürütmektedir.

Bakanlığın Strateji Geliştirme Başkanlığına bağılı olarak çalışan Sivil Toplumla İşbirliğı ve Proje Daire Başkanlığının görevleri arasında;

- » Bakanlık ile sivil toplum iş birliğinin güçlendirilmesine ve koordinasyonun sağlanmasına yönelik iş ve işlemleri gerçekleştirmek,
- » Sivil Toplum Kuruluşları ile yürütülecek iş ve işlemlere dair çalışma usul ve esaslarını belirlemek ve geliştirmek,
- » Sivil toplum ile iş birliğinde yürütülen çalışmaların Bakanlık amaç ve hedeflerine uyumuna ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
- » Sosyal Taraflarla İş Birliğı Kuruluna ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,

- » Bakanlık-sivil toplum iş birliğinin geliştirilmesine yönelik gönüllü hizmetlerini teşvik etmek, geliştirmek için eğitim programları ve projeler hazırlamak, faaliyetler düzenlemek ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yapmak,
- » Sivil Toplum Kuruluşları, ulusal ve uluslararası kuruluşlar işbirliğinde yürütülecek projeler geliştirmek ve Başkanlıkça yürütülen veya katkı sunulan projelere ilişkin süreçleri takip etmek ve ilgili tüm iş ve işlemleri yürütmek,
- » Sivil Toplum Kuruluşları, ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından Başkanlığa sunulan proje, faaliyet önerilerini incelemek, değerlendirmek ve uygun bulunan proje ve faaliyetlerle ilgili iş ve işlemleri yürütmek sayılabilir.

Bakanlığın Strateji Planında STK'lar ile işbirliği alanları belirtilmiş olup aşağıdaki örnekler verilebilir:

Sosyal Taraflarla İş Birliği Kurulu: Sosyal Taraf ifadesi, Sivil Toplum Kuruluşları, ulusal ve uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, özel sektör temsilcileri ve ilgili paydaşları kapsamaktadır. Kurul, Bakanlık ve sosyal taraflar arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin güçlendirilmesine yönelik proje ve faaliyet önerilerinde bulunmak için kurulmuştur. Proje ve programlara yönelik istişare yürütmek, teşvik ve destek mekanizmalarını belirlemek, Bakanlık eylem planlarına katkı sağlamak amacıyla çalışmaktadır. Üyelerin belirlenmesi ve çalışmalar “Sosyal taraflarla işbirliği kurulup görev ve çalışma yönergesi” çerçevesinde yürütülür.

Çocuk Evleri Modeli: Kamu-STK işbirliğinin ülkemizdeki en önemli örneklerinden birisi “Çocuk Evleri Modeli” kapsamında gerçekleştirilmektedir. Bu model, koruma altında bulunan çocukların daha küçük birimlerde bakımının sağlanması amacıyla verilen yatılı sosyal hiz-

metini içerir. Çocuk evi hizmeti ilk olarak 2000 yılında Ankara ilinde başlamış, 2005 yılı itibariyle yaygınlaşmıştır. Çocuk Evleri, Sosyal Hizmetler Kanunu uyarınca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca açılmakta olup STK'lar iş birliği protokolü kapsamında destek sağlayabilmektedir.

Şuralar: Aile kurumu konusunda istişare zemini sağlayan en temel mekanizmalardan birisi de “Aile Şuraları” geleneğidir. Şuralar, kurumlar arasında işbirliğini pekiştiren diyalog ortamlarıdır. Şuralarda, sivil toplum temsilcileri, akademisyenler ve kamu kurumu temsilcileri aile kurumu başta olmak üzere kadın, çocuk, engelli, yaşlı alanındaki politikalara katkı sağlama fırsatı bulmaktadır. Dört yılda bir toplanan Şuralarda sunulan tebliğler, çalıştay raporları ve kararlar, kayıt altına alınarak erişime açılmakta, politika üretme süreçlerindeki temel bilgi kaynakları arasında yerini almaktadır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM): Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına

**ŞÖNİM'ler
şiddetle mücadele
alanında Kamu-
STK işbirliğine
yapılandırılmış
bir diyalog imkânı
sunmaktadır.**

yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmaların yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürütüldüğü merkezlerdir. ŞÖNİM'ler ile STK'lar arasındaki işbirliği mevzuatla belirlenmiştir. Şiddetle mücadele kapsamında sunulan hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesiyle uygulamadaki sorunların giderilmesini sağlamak üzere, vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, ilgili kamu

kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütlerinin temsilcilerinin katılımıyla Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonu oluşturulmaktadır. Ayrıca hizmetlerin sunumunda veya verilen tedbir kararlarının ifasında gerekli hâllerde Bakanlık veya İl Müdürlükleri ile ilgili kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları arasında ihtiyaç duyulan konularda Genel Müdürlüğün görüşü de alınarak protokol yapılabilir. ŞÖNİM'ler şiddetle mücadele alanında Kamu-STK işbirliğine yapılandırılmış bir diyalog imkânı sunmaktadır.

CEDAW Sözleşmesin Kapsamında Rapor Yazım Süreci: Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler kapsamında ülke raporlarının hazırlanma sürecine STK'lar da aktif katkı vermektedir. STK'lar ülke raporundan bağımsız olarak Gölge Rapor sunma imkânına sahip olmakla birlikte, ilgili kamu kurumunun çağrısıyla anket, form veya çalıştaylarda Sözleşmenin yürütülmesi hususlarında görüşlerini paylaşma fırsatı bulmaktadırlar.

YASAMA SÜREÇLERİNE KATILIM KONUSUNDA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ DURUMU

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çalışmaları kapsamında STK'ların yasama sürecine katılımında farklı yöntemler bulunmaktadır.

Meclis çalışmaları kapsamında STK'lar, uzmanlık alanlarına ilişkin gündeme katkı sunabileceği gibi, kendi çalışmalarını da meclis gündemine aldirmek için faaliyet yürütebilmektedirler.

STK'ların Meclis gündemini takibi noktasında en temel yollar; Gelen Kağıtlar, Komisyon Gündemleri ve Genel Kurul Gündemi olmak üzere www.tbmm.gov.tr aracılığıyla takip edilebilmektedir.

TBMM bünyesinde 19'u İhtisas olmak üzere, Geçici, Alt, Araştırma ve Soruşturma Komisyonları bulunmaktadır. Komisyonlar, STK'ların karar alma sürecine en temel katılım yöntemidir. Bu komisyonların çalışmalarına ilişkin, Komisyon'un talebi üzerine uzmanlık gerektiren konularla ilgili STK'lar komisyon sürecine dahil olabilmektedir. Örneğin; İhtisas Komisyonlarından en aktif olanı Plan ve Bütçe Komisyonu'dur. Komisyon toplantısı komisyon üyelerine, tüm milletvekillerine, Cumhurbaşkanı yardımcılarına, bakanlara ve yürütme

temsilcilerine açıktır. Ayrıca, Komisyon Başkanınca davet edilen ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile STK temsilcileri ve görüşüne başvurulacak uzmanlar katılabilmektedir.

STK'lar Meclis bünyesinde yasama ve denetim süreçlerini görüşmek için milletvekilleriyle, siyasi parti gruplarıyla ve komisyonlarla iletişim kurabilmektedirler. STK'ların amaçlarına yönelik Meclis içerisinde kamuoyu oluşturup lobi faaliyeti yapmaları hedeflerine ulaşmaları için değerli bir adımdır. Bu hususta görüşecekleri ilgili milletvekillerinin, Meclis içerisindeki aldıkları görevler ve yöneticilikler önemlidir. Örneğin; Kadın hakları üzerine çalışan bir STK'nın, TBMM İhtisas Komisyonlarından Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK) üyeleri ile kuracağı ilişkiler kritiktir. Çünkü komisyonun çalışma alanıyla STK'nın çalışma alanları paralellik göstermektedir. Ayrıca kadın hakları konusunda diğer komisyonların da alanlarına giren konular göz önünde bulundurularak komisyon gündemlerine ilişkin farklı ihtisas komisyonları ile de iletişimde olmak STK'nın hedefine ulaşması adına önemlidir. Bunların dışında siyasi parti gruplarının yöneticileri

Kadın hakları üzerine çalışan bir STK'nın, TBMM İhtisas Komisyonlarından KEFEK üyeleri ile kuracağı ilişkiler kritiktir.

ri karar alma yetkisi taşıdıkları ve Meclis gündemine karar verilen Danışma Kuruluna üye oldukları için siyasi parti gruplarıyla iletişim de bir çalışma alanıdır.

Milletvekilleri ve STK'lar birçok alanda birbirlerine ihtiyaç duyarlar. Milletvekilleri toplumsal sorunların tespiti, çözüm yolları ve kamuoyu yaratma adına STK'ların desteğine ihtiyaç duydukları gibi, STK'lar da faaliyet alanlarına ilişkin karar alma sürecini etkilemek adına mil-

letvekilleriyle işbirliğine ihtiyaç duymaktadırlar. Karar alma süreçlerinde iktidar eden partinin sahip olduğu sandalye sayısı sonuca ulaşma adına önem arz etse de her bir milletvekilinin partisinden ayrı münferiden kamuoyu oluşturma kapasiteleri de mevcuttur. Bundan dolayıdır ki, STK'ların çalışma alanlarıyla ilgili her kesimden temsilciye ulaşmaları, tüm siyasi partilerle iletişim halinde olmaları amaçlarına ulaşmak adına önem teşkil etmektedir.

Milletvekilleriyle görüşmeler TBMM internet sitesinde yer alan iletişim numaraları üzerinden alınacak randevular neticesinde gerçekleşebilmektedir. Randevusuz Meclis kampüsüne giriş imkânı bulunmamaktadır. Milletvekilleri genellikle Genel Kurul olduğu günler olan salı, çarşamba ve perşembe günleri Mecliste bulunmaktadır. Ondan dolayıdır ki STK olarak Meclisi ziyaret etmeden önce ilgili milletvekilleriyle randevulaşmak önemlidir. Bazı milletvekilleri seçim bölgelerinde veya Meclis dışında da randevu verebilmektedirler.

Basın toplantıları, Meclis bünyesinde milletvekillerinin kamuoyu oluşturma anlamında en etkili yöntemlerden biridir. STK'lar çalışmaları kapsamında milletvekillerinden basın toplantısı talep edebilir ve basın toplantısına STK olarak katılabilirler.

***Basın toplantıları,
Meclis bünyesinde
milletvekillerinin
kamuoyu
oluşturma
anlamında en etkili
yöntemlerden
biridir.***

Meclisin denetim yollarından yazılı soru önergesi en sık başvurulanan yöntemdir. Yazılı soru önergesiyle milletvekilleri; bakanlara, Cumhurbaşkanı yardımcılarına ve Meclis Başkanlığına soru sorabilmektedir. Milletvekili sorusunu Meclis Başkanlığına imzalı bir şekilde teslim eder. Meclis Başkanlığı

İçtüzüğe uygun olan soru önergelerini gelen kağıtlar kısmında yayınlayıp ilgili kuruma gönderir. Soru önergeleri genel olarak muhalefet milletvekillerinin başvurduğu bir denetim yöntemidir. STK'lar, toplum sorunları veya çalışma alanlarına ilişkin bilgi alma amacıyla bir milletvekili aracılığıyla yazılı soru verilmesini sağlayabilir.

Meclis denetim yollarından bir diğeri Araştırma Önergesidir. Araştırma Önergesi, en az yirmi milletvekilinin imzası veya siyasi parti gruplarının talebiyle Meclis Başkanlığına sunulur. Araştırma Önergesi siyasi parti gruplarından birer temsilcinin konuşmaları ile Genel Kurul'da ele alınır ve komisyon kurulup kurulmayacağı oylanır. Genel olarak muhalefet partileri tarafından sunulan araştırma önergeleri sonuç itibarıyla reddedilmektedir. Fakat reddedilse dahi konunun Genel Kurul gündemine getirilme yöntemi, ülke gündeminde kamuoyu oluşturmak adına etkili bir yoldur. Bunun dışında, yakından ilgilendiren bazı durumlarda iktidar partileri ile muhalefet partilerinin uzlaşarak komisyon kurulduğu örnekler de mevcuttur.

TBMM bünyesindeki bir diğeri ihtisas komisyonu Dilekçe Komisyonu'dur. Bu komisyon Anayasal bir hak olan Dilekçe Hakkının Meclis içerisinde icrasıyla ilgilidir. Bu hak vatandaşlar tarafından kullanıldığı gibi STK'lar tarafından da kullanılabilen bir yasal yoldur. Dilekçe Komisyonuna, posta ve faks yoluyla, e-dilekçeyle veya şahsen başvuru yapılabilmektedir. Dilekçenin hangi aşamada olduğu ve dilekçeye ilişkin karara TBMM internet sitesinden erişilebilir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU (KEFEK)

Türkiye’de 2009 yılında 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ile kurulan KEFEK, kadın erkek fırsat eşitliğini sağlamayı ve cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele etmeyi amaçlamaktadır. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri, kadın milletvekilleri ve insan hakları konusunda uzman milletvekilleri öncelikli olmak üzere TBMM’de temsil edilen siyasi parti grupları ve bağımsız milletvekilleri arasından seçilir.

KEFEK, yasama faaliyetlerinin yanı sıra denetim görevini de yerine getirir. Bu kapsamda Komisyon, TBMM Başkanlığı’na havale edilen kanun tekliflerini görüşürken, kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyete dayalı ayrımcılık iddialarını da araştırır. Aynı zamanda KEFEK, alt komisyonlar oluşturarak kadın erkek fırsat eşitsizliği oluşturabilecek her alanda raporlar hazırlar ve ulusal ile uluslararası kuruluşlarla iş birliği yaparak çeşitli projeler yürütür ve etkinlikler düzenler.

Komisyonun misyonu, kadın haklarını korumak ve geliştirmek, kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanması için Türkiye ve dünya çapındaki gelişmeleri takip ederek Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni bilgilendirmektir. Komisyonun vizyonu ise kadın erkek eşitliği ile ilgili sorunla-

rın yasal düzeyde ve uygulamada iyileştirilerek etkili bir parlamento denetimi sağlamaktır.

TBMM'de 18 komisyon yer almaktadır. Bu komisyonların dördü kanun ile kurulmuştur. Bir komisyonun kanun ile kurulması o komisyonun yetki düzeyini artırmaktadır. 2017'ye kadar hem dilekçe alabilen, hem de kanun görüşülebilen tek komisyon KEFEK'ken 2017'den sonra İnsan Hakları İnceleme Komisyonu da bu statüye dahil olmuştur.

KEFEK vatandaşlar ile sürekli olarak iletişim halinde olan bir yapıdır ve TBMM dışındaki kuruluşlarla ilişkilerini düzenleyecek kanunlar mevcuttur. Bu noktada TBMM'deki diğer komisyonlardan ayrılmaktadır.

KEFEK, beş yasama uzmanı ile TBMM'ye gelen kanun tekliflerinin uluslararası anlaşmalara uygunluğunu, Türkiye'deki mevzuata uygun olup olmadığını incelemektedir. Bu noktada yasama uzmanları milletvekillerine son derece ayrıntılı ve donanımlı raporlar sunmaktadır. KEFEK sadece kendi komisyonu ile ilgili konularda değil diğer komisyonlar için de görüş bildirebilmektedir.

KEFEK her yasama dönemi başında hangi kadın sorunlarına ilişkin hukuki ve uygulama eksikliği belirlemişse ona yönelik olarak bir yol haritası hazırlamaktadır. Bu süreçte bakanlık, parlamento, Sivil Toplum Kuruluşları ve üniversitelerin uyumlu olarak çalışmaları KEFEK'in çalışmalarının verimliliğini artırmaktadır.

KEFEK'in ilk alt komisyonu erken yaşta evlilikler başlığında kurulmuştur. Bu ve devamında oluşturulan her alt komisyonun sonucunda somut olarak hangi mevzuatın hangi bölümün değişmesi gerektiğinin

KEFEK, TBMM'ye gelen kanun tekliflerinin uluslararası anlaşmalara uygunluğunu, Türkiye'deki mevzuata uygun olmadığını incelemektedir.

kararı alınıp bununla ilgili kanun teklifi verilip değişiklikler yapılmaktadır.

Erken yaşta evlilikler, karar alma mekanizmalarında kadınlar ve STK entegrasyonu, kadına yönelik şiddet, kadın istihdamı, iş yerinde psikolojik taciz, çocuk cinsiyeti sebebi ile kadın üzerinde psikolojik şiddet, başlık parası ve geleneksel evlilikler, kırsal alanda kadınların karşılaştığı sorunlar, iş ve aile uyumlaştırılması ile ilgili raporlar yazılmıştır.

KEFEK'e bireysel veya kurumsal olarak ıslak imzalı dilekçeyle başvurulabilmektedir. Dilekçelerin e-devlet üzerinden yapılabilmesi için dijital çalışmalar devam etmektedir. Dilekçede başvuranın kimlik ve iletişim bilgilerinin eksiksiz olarak yer alması gerekmektedir. KEFEK'le iletişim kurmak veya görüş bildirmek isteyen STK'lar veya aktivistler TBMM'nin web sitesinden KEFEK'le ilgili sayfaya ulaşarak bağlantıya geçebilirler.

TBMM'ye kanun teklifi geldiğinde TBMM Başkanı bunu komisyonlara havale etmektedir. Komisyonlara bir kanun teklifi havale edildiğinde kadın üzerine çalışan STK'lar bu kanun teklifinin hangi komisyonlara havale edildiğini görebilerek ilgili komisyonlarda görev almak istediklerini KEFEK'e bildirebilmektedirler. Komisyonun gündeminde olan kanun teklifi üzerinde çalışmak isteyen STK'lar KEFEK'e ulaştıklarında herhangi bir maddi yük altına girmeden tüm masrafları KEFEK tarafından karşılanarak çalışmalara dahil olabilmektedirler.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (TİHEK)

1990'lı yıllarda Türkiye'de insan haklarının kurumsallaşma süreci başlamıştır. AB ilerleme raporlarında, Paris Prensiplerine uygun bir kurumsal yapının kurulması yönünde yapılan tavsiyeler ile merkez ve yereldeki tecrübelerin etkisiyle 21.06.2012 tarihinde 6332 sayılı Kanunla Türkiye İnsan Hakları Kurumu (TİHK) kurulmuştur.

20.04.2016 tarihinde 6701 sayılı Kanun çerçevesinde değişen ihtiyaçlar doğrultusunda, kurumun kapasitesini artırmak, ayrımcılık yasağı ve eşit muamele ile ilgili temel yasal çerçevenin düzenlenmesini sağlamak amacıyla uluslararası örnekler göz önünde bulundurularak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) yapılanması tamamlanmıştır.

TİHEK'e, bireysel veya tüzel kişiler başvuruda bulunabilmektedir. Başvuruların 6701 sayılı kanun kapsamına girebilmesi için cinsiyet, din, dil, ırk, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerinden en az birine dayanması gerekmektedir. Başvurular kanuni temsilci veya vekil aracılığı ile de yapılabilmektedir.

6701 sayılı kanunda, TİHEK'in insan haklarının korunması ve ayrımcılıkla mücadele kapsamında faaliyet yürüten kamu kurum ve kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları, meslek kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği yapacağı belirtilmektedir.

Kurum ile STK'ların işbirliğinin aşağıdaki başlıklarda olması öngörülmüştür:

- » Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izler, bu sözleşmeler uyarınca kurulan inceleme, izleme ve denetleme mekanizmalarına devletin sunmakla yükümlü olduğu raporların hazırlanması sürecinde, ilgili Sivil Toplum Kuruluşlarından da yararlanmak suretiyle görüş bildirir, bu raporların sunulacağı uluslararası toplantılara temsilci göndererek katılır.
- » Kurum, görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları ve konuyla ilgili uzmanların katılımı ile altı ay süreli geçici komisyonlar oluşturabilir. Başkan, bu süreyi üç aya kadar uzatabilir. Gerekli görülmesi hâlinde Kurul, altı aylık süreyi iki katına kadar uzatabilir. Ayda ikiyi geçmemek kaydıyla komisyonların toplantılarına ilişkin giderler Kurum bütçesinden karşılanır.
- » Ayrımcılık yasağıyla ilgili konularda sorunları ve çözüm önerilerini tartışmak ve bu konularda bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, basın ve yayın kuruluşları, araştırmacılar ve ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşların katılımıyla istişare komisyonu oluşturulur.
- » Kurum, insan hakları sorunlarını tartışmak ve insan hakları konularında bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, basın ve yayın kuruluşları, araştırmacılar ve ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşların katılımıyla merkezde ve illerde istişare toplantıları gerçekleştirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI
DÜZEYDE
KADIN VE AİLE
ODAKLI KATILIM

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

Kurum İsmi:	Avrupa Birliği (AB)
Orijinal İsim:	European Union (EU)
Kuruluş Tarihi:	1 Kasım 1993
Kurum Merkezi:	Brüksel, Belçika
Türkiye'nin Üyelik Durumu:	Üyelik süreci devam etmektedir.
Sivil Toplum Akreditasyonu:	Sivil Toplum Kuruluşları ilgi alanlarına göre çatı kuruluşlara ya da ağlara üye olarak faaliyetlerde bulunabilmektedir.
Kurum İnternet Sitesi:	https://europa.eu

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

Avrupa, tarihi boyunca komşuları arasında kanlı savaflara sahne olmuştur. Avrupalı liderler ve düşünürler, kalıcı barışı sağlayabilmenin Avrupa ülkelerini ekonomik ve siyasal olarak birbirlerine bağlayarak olabileceği düşüncesi ile Avrupa Birliğini kurmaya karar vermişlerdir. Robert Schuman (Eski Fransa Dışişleri Bakanı), Jean Monnet'in (Eski Milletler Cemiyeti Genel Sekreteri) tasarısına dayanarak, 9 Mayıs 1950 tarihinde Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu vesilesiyle kalıcı barışı sağlamak için Avrupa ülkelerinin ekonomik ve politik olarak birleşmesi noktasında önemli adımlar atmıştır.

Bu süreçte kurucu ülkeler Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda olmuştur. Avrupa Kömür Çelik Topluluğu'nun ilk başkanı Schuman Deklarasyonu'na ilham veren bu fikrin sahibi Jean Monnet'tir. Topluluğun kurulması sayesinde ülkeler kendi iradeleri ile egemenliklerinin bir kısmını ulusüstü kurumlara devretmiş oldular. 1957 yılında başka alanlarda da ekonomik işbirlikleri sağlamak amacı ile Roma Antlaşması imzalanarak Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) kurulmuştur. Topluluğun amacı serbest sermayenin dolaştığı bir pazar oluşturmak ve sonrasında siyasal bütünlüğe gitmekti.

1960’larda Avrupa ülkeleri aralarında ticaret yaparken birbirlerinden vergi almayı durdurmuşlardır. Bu süreç ekonomik faaliyetlerin rahat yürütüldüğü bir dönemi de beraberinde getirmiştir. 1993’te Tek Pazar, “dört özgürlük” ile tamamlanmıştır: Mal, hizmet, insan ve para hareketi. Tüm bu gelişmelerle Avrupa Ekonomik Topluluğu’na üye devletler arasında barışçıl bir iş birliği ortamı oluşmuştur. Topluluğun kurulları Maastricht Antlaşması ile 1992 yılında daha da güçlenerek geniş yetkilere sahip olmuş ve böylece Avrupa Birliği doğmuştur. Hali hazırda Avrupa Birliğine üye 27 ülke bulunmaktadır.

Avrupa Birliği Kurumları

- » **Avrupa Parlamentosu:** Avrupa Parlamentosu 27 üye devletin toplamda 705 temsilcisinden oluşmaktadır. Üye devletlerin vatandaşlarının demokratik menfaatlerini ve siyasi görüşlerini temsil eden bir organdır. Parlamento da yer alan 705 üye, devletlerine göre değil, temsil ettikleri siyasi görüşlere göre grup oluştururlar. Parlamento 7 siyasi parti grubu ve bağımsız üyelerden oluşmaktadır. Avrupa Parlamentosu AB kurumları içerisinde doğrudan halk tarafından seçilen tek organdır. Parlamento genel kurulu Strazburg’da, siyasi grup ve komiteler Brüksel’de, sekreteryası ise Lüksemburg’da toplanmaktadır. Avrupa Parlamentosu’nda görüşülecek konular öncelikle farklı görev alanlarına sahip 20 komitede tartışılır ve elde edilen sonuç rapor ile Genel Kurul’a sunulur. Parlamento yasama yetkisini Avrupa Birliği Konsey’i ile paylaşmaktadır. Üye devletleri bağlayacak olan hukuki düzenlemeleri, AB bütçesini, Konsey ile onaylamaya yetkilidir. Dış politika konularında Parlamento Danışma Organı niteliğindedir. Parlamento aynı zamanda AB kurumlarına siyasi denetimde bulunabilir.
- » **Avrupa Birliği Konseyi:** AB üye ülkelerinin ulusal çıkarlarını temsil eden ve üye devletlerin hükümetlerinde görev yapan bakanlardan oluşan bir yapıdır. Konsey toplantılarına üye devletlerin konu ile ilgili bakanları katılmaktadır. Konsey başkanlığı altı aylık dönemlerle üç farklı üye

devlet içerisinde el değiştirmektedir. Konsey içerisinde çeşitli çalışma grupları yer almaktadır. Daimi Temsilciler Komitesi (COREPER) Birlik nezdindeki büyükelçilerden oluşur. Avrupa Konseyi Parlamento ile birlikte yasal düzenlemelerin kabul edilmesi ve bütçenin onaylanması yetkisine sahiptir. Konseyde oybirliği, oyçokluğu ve nitelikli çoğunluk olmak üzere üç farklı çerçevede kararlar alınabilmektedir. Üye devletlerin ekonomi politikaları arasındaki uyumu sağlamak, üye ülkeler ile üçüncü ülkeler ve uluslararası örgütlerle uluslararası anlaşmalar imzalamak ve Birliğin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası alanına yönelik politikaların belirlenmesi AB Konseyi'nin yetki alanlarında yer almaktadır.

- » **Avrupa Komisyonu:** Avrupa Komisyonu her bir üye devletten bir kişinin yer aldığı 5 yıl süre için seçilen 27 üyeden oluşmaktadır. Bu üyelere “Komiser” adı verilmektedir. Komiserler bir veya daha fazla AB politikasının yürütülmesinden sorumludur. Komisyon, Bakanlar Kurulu gibi hareket etmekte ve Komisyon’da Komiserlerin dışında AB görevlilerinden oluşan bir idari teşkilat yer almaktadır. Komisyon Başkanı AB Zirvesi tarafından belirlenir ve ataması Parlamento’nun onayı ile yapılır. Komisyon Merkezi Brüksel’dedir. Birliğin Yürütme Organı niteliğinde olan Komisyon AB üyesi devletlerden bağımsız bir niteliğe sahiptir. AB hukukunun idari olarak uygulanması ve gözetilmesi görevi Komisyona aittir. Birliğin bütçesini ve politikalarını uygulayan Komisyon, AB hukukunu ihlal ettiği iddiasıyla üye devletleri Avrupa Birliği Adalet Divanı’nda dava edebilir. Avrupa Komisyonu’nda temsilciler temsil ettikleri devletlerin çıkarlarından öte AB’nin kolektif çıkarını gözeterek hareket etmektedirler. Bu yönüyle Komisyon bağımsız bir üst kurul gibi düşünülebilir.
- » **Avrupa Birliği Zirvesi:** Üye devletlerin başbakanları veya devlet başkanları ile Avrupa Birliği Zirve Başkanı ve Avrupa Komisyonu Başkanının katılımı ile yılda dört defa gerçekleşmektedir. Avrupa Birliği Zirvesi’nin herhangi bir yasama yetkisi yoktur. Birliğin gelişmesi ve Avrupa bütünleşmesi doğrultusunda öncelikleri ve temel politikaları belirleyen kararlar alır. Avrupa Birliği Zirvesine, üye devletler tarafından iki buçuk yıl süre için

atanan ve görev süresi bir defa uzatılabilecek AB Zirvesi Başkanı başkanlık eder. Zirve Başkanı, aynı anda herhangi bir ulusal görevde yer alamaz.

- » **Ekonomik ve Sosyal Komite (ESK):** Parlamento, Komisyon ve Konseye yardımcı olmak amacı ile işçi ve işveren grupları ile belirli toplum kesimlerinin farklı menfaatlerini temsil eden gruplardan seçilen 329 üyesi olan bir danışma kurumudur. Ekonomik ve Sosyal Komite’de hükümet temsilcileri ya da AB kurumlarının temsilcileri üye olarak yer almamaktadır. Komite çeşitli uzmanlık grupları halinde çalışmakta olup bünyesinde alt yapılanmalar kurma imkânı vardır. Üyelerin tespitinde farklı ekonomik ve sosyal grupların temsil edilmesine dikkat edilmektedir.

Danışma, diyalog ve işbirliği ESK’nin görev ve fonksiyonu olarak tanımlayabileceğimiz üç temel başlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa Bakanlar Konseyi, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu gibi kurumlar ekonomik ve sosyal konularda alacağı kararlarda Komite’yi danışman olarak muhatap almaktadır. Bu da ESK’nın danışma fonksiyonunun son derece önemli olduğunu göstermektedir.

Avrupa Birliği sınırları içerisindeki Sivil Toplum Kuruluşları, işçi-işveren gibi çeşitli gruplar arasındaki sorunların konuşulup tartışılması ve aralarındaki çatışmaların en aza indirgenmesinde ESK’nın diyalog fonksiyonu etkili olmaktadır. Komite birçok sivil kesimi bir araya getirerek uzlaşma zemini fırsatı sunmaktadır. Komite sadece sivil grupları bir araya getirmekle kalmamakta aynı zamanda bu kesimleri hükümet temsilcileri ile de buluşturarak taleplerini ve görüşlerini karşı tarafa direkt olarak iletebilme imkânı sunmaktadır.

Komite, bir diğer görevi olan işbirliği fonksiyonu kapsamında, hem AB üyesi ülkelere hem de üçüncü ülkelere sosyo-ekonomik ilişkiler geliştirmelerinde yardımcı olur. AB bünyesinde yer alan kurumların benzerlerinin üçüncü ülkelerde de kurulmasını destekler ve bu ülke-

lerdeki Sivil Toplum Kuruluşlarının güçlendirilmesine katkıda bulunur. ESK, üye ülkeler dışındaki ülkelerle olan münasebetlerini, şayet ortaklık antlaşması varsa, bu antlaşma hükümlerine göre oluşturulan Müşterek İstişari Komitelerle, antlaşma yoksa çeşitli “Temas Grupları” vasıtasıyla yürütmektedir.^[1] Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi Türkiye ve AB arasındaki Ekonomik ve Sosyal işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla kurulmuştur. Türkiye'nin çeşitli ekonomik ve sosyal çıkarlarını temsil eden kişiler ve AB Ekonomik ve Sosyal Komitesinden eşit sayıda üyeden oluşmaktadır. Karma İstişare Komitesi Ortaklık Konseyine sunmak amacı ile görüş hazırlar. Bağlayıcılığı olmayan bu görüşlere oy çokluğu ile karar verilir.

Ekonomik ve Sosyal Komite, Avrupa Halklarının içinde yer aldığı önemli bir katılımçılık modeli ve bir sivil toplum platformu olarak ifade edilebilir.^[2]

[1] Ateş, Mustafa, Ekonomik ve Sosyal Konsey Sekreteryası, Avrupa Birliği Ekonomik ve Sosyal Komitesi, 2006

[2] Ateş, 2006

AB VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ STRATEJİSİ

Avrupa Birliği'ne Birleşmiş Milletler 'de olduğu gibi Sivil Toplum Kuruluşlarının direk üye olabilecekleri bir yapı bulunmamakla birlikte Birlik çatısında yer alan bazı kurumların çalışmalarını takip edebilmek ve bu çalışmalara farklı şekillerde katkıda bulunmak mümkün olabilmektedir. “Karar Alma Mekanizmalarında Gençlik ve Sivil Toplum Katılımı” adlı çalışmamızda Avrupa Birliği'ne özellikle gençlik alanında çalışmalarını sürdüren Sivil Toplum Kuruluşlarının ve gençlerin nasıl dahil olabileceklerine dair bir yol haritası çizmiştik. Elinizdeki çalışmada kadın ve aile odaklı çalışmalarını sürdüren Sivil Toplum Kuruluşlarının AB çatısındaki hangi kurumlar üzerinden karar alma mekanizmalarına dahil olabileceklerini öğrenme imkânı bulabileceksiniz.

AB yasaları kadınlar için fırsat eşitliğinin sağlanmasında kilit rol üstlenmektedir. 1957 yılı Roma Antlaşmasında eşit ücret ilkesine yer verilmesi, kadın-erkek eşitliğinin Avrupa Birliği kurucu ilkelerinden biri olmasını sağlamıştır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kavramı biyolojik cinsiyette farklı olarak, erkek ve kadının sosyokültürel olarak tanımlanması, toplumun söz konusu iki türü birbirinden ayırma biçimi ve onlara biçilen toplumsal rollerin ifade edilmesi amacı ile kullanılan bir kavramdır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Avrupa Birliği'nin kurulduğu günden itibaren önemli politika alanlarından birisi olmuştur. Top-

lumsal cinsiyet eşitliği AB için temel bir haktır. Kadınların erkekler ile her alanda eşit fırsatlara sahip olmaları için tüm politika ve yaklaşımlara toplumsal cinsiyet boyutu yerleştirilmek hedeflenmektedir. Avrupa Birliği bütünlüklü bir toplum olma fikrini teşvik ederek cinsiyet eşitliğini hedeflemektedir.

Bu amaçla Avrupa Komisyonu Aralık 2015'te 2016-2019 "Toplumsal Cinsiyet için Stratejik Angajman" isimli doküman da beş öncelikli alan belirlemiştir.

- » Kadınların piyasaya katılımını ve kadın-erkek arasında eşit ekonomik bağımsızlığı arttırmak
- » Ücretlerde, maaşlarda ve emeklilik ödemelerinde toplumsal cinsiyete dayalı farklılıkları azaltmak ve bu yolla, kadın yoksulluğuyla mücadele etmek;
- » Karar alma süreçlerinde kadın-erkek eşitliğini desteklemek;
- » Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle mücadele etmek, mağdurları korumak ve desteklemek;
- » Dünya çapında toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadın haklarını desteklemek.

Aynı şekilde Komisyon 2020-2025 yılları arasında gerçekleştirmek üzere Cinsiyet Eşitliği Stratejisini sunmuştur. Sunulan belgede cinsiyet eşitsizliğine dair pek çok farklı alanda yapısal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi için öneriler sunulmuş ve maddeler halinde detaylı olarak bu alanların neler olduğu belirtilmiştir. Bu amaçla toplumsal cinsiyet eşitliği olan bir Avrupa için sivil toplum, kadın kuruluşları, sosyal ortaklar ve özel sektörün tüm AB kurumları ile birlikte çalışarak üye devletler ve AB ajanslarının bir araya getirilmesinin önemi-

**Avrupa Birliği
bütünlüklü bir
toplum olma
fikrini teşvik
ederek cinsiyet
eşitliğini
hedeflemektedir.**

ne vurgu yapılmaktadır. Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi Avrupa Parlamentosu, Konseyi ve Komisyonu tarafından benimsenip bundan sonraki süreçte tüm politika alanlarında bu konuyu merkeze alarak verdikleri karar ve uyguladıkları politikalar ile bunu gözler önüne sermişlerdir. Diğer AB kurumları içinde kadın kuruluşları, sivil toplum, hükümetler ve uluslararası kuruluşlar ile iş birliği içerisinde çalışarak toplumsal cinsiyet eşitliği noktasında öncü kimliğini koruması gerektiği vurgulanmıştır.

Avrupa Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü (EIGE):

Avrupa Birliği'nin ötesinde, cinsiyet eşitliğini teşvik etmek amacıyla faaliyet gösteren bir AB kurumudur. Bu hedefe ulaşmak için aşağıdaki yöntemlerle araştırma, veri toplama ve en iyi uygulamaları sunma amacındadır ve bu amaçla aşağıda belirtilen çalışmalarını yürütmektedir.

- » AB çapında toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları üretme ve istatistikler toplama.
- » AB'nin toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerini belirleyen Pekin Eylem Platformu taahhüdünü izleme ve yıllık ilerleme raporları hazırlama.
- » Kadına yönelik şiddeti önlemek amacıyla çaba harcama ve bu amaca erkekleri dahil etme konusunda Avrupa Beyaz Kurdele Kampanyası'nı koordine etme.
- » Bilgi ve çevrimiçi kaynaklarını paylaşarak AB kurumları, AB üye devletleri ve çeşitli paydaşlar, Avrupa ve ötesinde cinsiyet eşitsizliği sorunlarına karşı mücadelede destek sağlama.

Yönetmelik gereğince bu enstitü 20 Aralık 2006'da kurulmuş, enstitü personeli 2007 yılında atanmıştır.

EIGE'nin ürünleri şunları içerir:

Cinsiyet Eşitliği Endeksi: Cinsiyet eşitliği eğilimlerini her iki yılda bir sunan bir araç.

Cinsiyet Eşitliği Platformu: Cinsiyet eşitliğini toplumun farklı alanlarıyla ilişkilendiren bir platform.

Cinsiyet İstatistikleri Veritabanı: Cinsiyete dayalı gerçekler ve istatistikler sunan bir veritabanı.

Sözlük ve Eş Anlamlılar Sözlüğü: Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramlarını açıklayan bir kaynak.

Kaynak ve Dokümantasyon Merkezi: Halk kütüphanelerinde bulunmayan yayınlar da dahil olmak üzere 500.000'den fazla belge içeren çevrimiçi bir kütüphanedir.

Türkiye ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kavramı

Türkiye'nin 1999 Helsinki Zirvesi ile birlikte aday ülke statüsüne geçmesi ile Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlaması için Katılım Ortaklığı Belgesi hazırlanmıştır. 2001 yılında Bakanlar Kurulunun da onayıyla Ulusal Program ile söz konusu müktesebata uyum sağlaması hedeflenmiştir. Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet konusunda yasal düzenlemeleri etkileyen üç ana aktör yer almaktadır. Bunlar uluslararası örgütler, kadın STK'lar ve kamu kurumlarıdır. Avrupa Birliği İlerleme raporları, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Türkiye'de Kadın-Erkek Eşitliği politikalarını belirleyici nitelikte karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin toplumsal yapısı, kültürel özellikleri, inanç sistemi gibi faktörlerden dolayı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği kavramının Avrupa Birliği terminolojisindeki anlayış ve uygulama şekilleri birebir örtüşmemektedir. Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitli-

ği kavramı, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve toplumsal düzen içerisinde kadının sosyal hak ve güvencelerinin garanti altına alınması yönünde ilerlemektedir. İşte tam da bu noktada AB ilerleme raporları kadın hakları üzerine çalışan Sivil Toplum Kuruluşları için önemli bir yol gösterici niteliğindedir.

Coface Families Europe

1958 yılında kurulan ve 23 Avrupa ülkesinde 50'den fazla üye kuruluşuyla COFACE Families Europe, milyonlarca aileyi, gönüllüyü ve profesyoneli temsil eden bir ağıdır. COFACE, ailenin ihtiyaçlarını dikkate alan ve tüm aileler için eşit fırsatları garanti eden güçlü sosyal politikaları savunur. Çalışma alanları arasında sosyal politikalar, aile politikaları, eğitim, engelli hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk hakları, göç, tüketici sorunları ile teknolojik gelişmelerin aileler üzerindeki etkisi yer almaktadır. Ailelerin yaygınlaştırılması ve AB ve ötesindeki ailelerin sesi ve ihtiyaçları için güvenilir bir kuruluş olarak hizmet etmektedir. Bunu, ailelerin ihtiyaçlarını taban düzeyinde değerlendirmek üzere COFACE üye kuruluşları arasındaki koordinasyon yoluyla başarmaktadır. Daha sonra bu bilgileri/ihtiyaçları AB düzeyinde uygun politika mekanizmalarına bağlamaktadır. COFACE Families Europe'un kökleri altı temel değere dayanmaktadır.

1. Ayrımcılık yapmama
2. Eşit fırsatlar
3. İnsan haklarına saygı
4. Yetkilendirme
5. Sosyal katılım
6. Dayanışma

Coface aynı zamanda üç temel düzeyde faaliyet gösteren bir Avrupa ağıdır. Ulusal/bölgesel/yerel eylemler, uluslararası eylemler, AB düzeyinde eylemler olmak üzere üç temel düzeyde faaliyet göstermektedir.

Coface'in Yapısı

COFACE'in yapısı gerçek temsili garanti edecek şekilde düzenlenmiştir. Genel Kurul tüm üye kuruluşların temsilcilerine açıktır ve her yıl genel stratejiyi belirlemektedir. İdari Konsey en önemli karar alma organıdır. Yürütme bürosu ise idari konseyin kararlarını yerine getirmektedir. İcra Bürosu 4 kişilik bir ekip olan başkan, iki adet başkan yardımcısı ve saymandan oluşur. Merkezi Brüksel'de yer alan sekreterlik COFACE'in temsilini ve düzgün işleyişini sağlamaktadır.

COFACE Üyeleri, ulusal veya bölgesel düzeyde tüm ailelerin ihtiyaçlarına yanıt vermekte ve aynı zamanda hassas durumdaki ailelere odaklanmaktadır: yoksulluk riski altındaki aileler, tek ebeveynli ve büyük aileler, göçmen aileler, engelli aileler, kronik hasta üyeler, çocuk bakımı ve sağlık hizmetlerinin sınırlı olduğu bölgelerde yaşayan aileler. Ayrıca daha güvenli internet, ebeveynlik, tüketicinin korunması ve çok daha fazlası gibi çok çeşitli konular üzerinde de çalışmaktadırlar.

COFACE Families Europe'un önemli bir rolü sivil toplum kuruluşları, araştırma kurumları ve kamu yetkilileri arasında bir köprü işlevi görmektedir. Üye kuruluşlarının deneyimlerinden yararlanmakta ve ailelerin ihtiyaçlarını taban düzeyinde dinlemektedir. Ayrıca AB ile yerel gerçeklikler arasındaki bağlantıyı sağlamak için bunları AB düzeyindeki politika ve karar vericilere kanalize etmektedir.

Avrupa'daki ailelerin ihtiyaçları hakkında varolan bilgisini aktardığı bir dizi AB çalışma grubuna aktif olarak katılmaktadır. Bunlar, Avrupa Kurumları (Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, EESC ve Avrupa Konseyi), Birleşmiş Milletler, diğer sivil toplum ağları, kurumsal ağlar ve araştırma projeleri tarafından yürütülen projeler veya ağlardır. Üye kuruluşlara danışmaya ek olarak, en iyi uygulamaları paylaşmak, toplumsal sorunları çözenin diğer yollarını öğrenmek ve etkinlikler, projeler ve savunuculuk çalışmaları için güvenebilecekleri ağlarını bünyütmek için düzenli olarak diğer ağlarla bağlantı kurmaktadır.

Temel faaliyetleri ve tüm aileler için daha iyi bir toplum inşa etmeye yönelik (politika değişikliği/olumlu değişim) çalışmalarına dair bilgi edinmek için COFACE yıllık raporlarına resmi internet sitesinden erişilebilmektedir. (<https://coface-eu.org/>)

European Women's Lobby (Avrupa Kadın Lobisi)

COFACE Families Europe'un önemli bir rolü sivil toplum kuruluşları, araştırma kurumları ve kamu yetkilileri arasında bir köprü işlevi görmektedir.

1990 yılında kurulan Avrupa Kadın Lobisi (EWL), kadınların insan haklarını ve kadın-erkek eşitliğini desteklemek, genel kamuoyunu ve Avrupa Kurumlarını etkilemek amacıyla Avrupa'daki kadın hareketlerini bir araya getirmektedir. 26 AB Üye Devleti, dört Aday Ülke, bir eski AB Üye Devleti ve bir Avrupa Serbest Ticaret Birliği ülkesinde toplam 2000'den fazla kuruluşu ve ayrıca Avrupa çapında kadın derneklerini temsil eden 17 kuruluşu temsil eden Avrupa'nın en büyük kadın dernekleri şemsiye ağıdır. EWL, kadınlara

rın yaşamın her alanına (liderlik, bakım ve üretim alanlarında) katkısının tanındığı, ödüllendirildiği ve kutlandığı bir toplum tasavvur etmektedir. Tüm kadınların ve kızların eşit haklara sahip olduğu ve toplumun her düzeyinde iktidar ve karar alma yapılarına katılım sağladığı Feminist bir Avrupa vizyonu bulunmaktadır.

Avrupa Kadın Lobisi'nin yedi temel değeri; kadın-erkek eşitliği, çeşitlilik, barış, itibar, adalet, saygı ve dayanışmadır. Ayrıca Kadın ve insan hakları, eşitlik, özerklik, katılım ve dahil etme olmak üzere beş temel ilkesi bulunmaktadır. Avrupa Kadın Lobisinin sekreteryası Brüksel'de yer almaktadır.

EWL telefon, e-posta, web sayfası, haber bülteni, basın açıklamaları aracılığıyla kişilere ve Avrupa Parlamentosu üyeleri ve diğer karar vericileri de içeren örgütlere genel bir kaynak ve bilgi hizmeti sağlamaktadır. AB politikalarını ve mevzuatı izleyerek üyeleri için analiz ve bilgilendirme notları hazırlayarak bunları Avrupa Parlamentosu üyelerine, Avrupa Komisyonuna ve devletlere gönderir. Ulusal düzeyde üyelerinin faaliyetlerini ve kampanyalarını destekleyerek, sivil diyalogu ve Avrupa'da yaşayan herkes için katılımcı demokrasiyi teşvik etmek için diğer Sivil Toplum Kuruluşları ile ortaklık kurmaktadır.

Üyelik ve Üyelik Koşulları

Avrupa Kadın Lobisi üye temelli bir organizasyondur. Üye olacak kuruluşlar, kadın kuruluşları veya kadın çalışmaları yürüten, destekleyen kuruluşların arasından olmak zorundadır.

Tüm üyeler Tüzükte belirtilen üyelik kriterlerini karşılamalı, EWL'nin amaç ve hedeflerini kabul etmelidir.

Tam üyeler, destekleyici kuruluşlar ve onursal üyeler olmak üzere üç üyelik kategorisi bulunmaktadır. EWL, yeni üyelik kategorileri oluşturma veya mevcut üyelik kategorilerini değiştirme hakkını saklı tutar.

Üyeler, miktarı Genel Kurul tarafından belirlenen yıllık bir üyelik aidatı öderler ancak bu miktar 5.000 Avro'yu aşamaz. Yalnızca bir önceki yıla ait üyelik aidatının tamamını veya en az yarısını ödemiş olan üyeler cari yıl için üyelik aidatını ödemiş olanlar, Genel Kurul'a delege veya gözlemci gönderme hakkına sahip olacaktır veya tüzükte belirtilmiş şekilde Birliğin yönetim organlarında yer alabilecektir.

EWL'nin tam üyeleri, bir yandan ulusal kadın Sivil Toplum Kuruluşları koordinasyonlarından, diğer bir yandan Avrupa genelindeki kadın Sivil Toplum Kuruluşlarından oluşmaktadır. Ulusal koordinasyonun, tüm üye ülke genelinde kadın örgütlerini temsil etmesi gerekmektedir.

Avrupa Birliği'nde savunuculuk yapabilmenin etkili yollarından biri de ağlar kanalı ile gerçekleşmektedir. Bu sebeple bahsedilen bu ağlar savunuculuk noktasında kritik önem arz etmektedirler.

AVRUPA GÜVENLİK VE İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (AGİT)

Kurum İsmi:	Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)
Orijinal İsim:	Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE)
Kuruluş Tarihi:	1 Ağustos 1975
Kurum Merkezi:	Viyana, Avusturya
Türkiye'nin Üyelik Durumu:	Türkiye kurucu üye statüsündedir.
Sivil Toplum Akreditasyonu:	Sivil Toplum Kuruluşları Teşkilat bünyesinde gerçekleşen İnsani Boyut Uygulama Toplantılarına (HDIM) katılım sağlayabilmektedirler.
Kurum İnternet Sitesi:	https://www.osce.org

AVRUPA GÜVENLİK VE İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (AGİT)

AGİT Kimdir ve Ne İş Yapar?

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Soğuk Savaş'ın son yıllarında, Avrupa'da değişen siyasi manzaraya ve Doğu ile Batı arasında artan işbirliği ve güvenlik önlemleri ihtiyacına cevaben kurulmuştur. Bugün 57 katılımcısıyla dünyanın en büyük bölgesel güvenlik örgütü olarak tanımlanabilecek AGİT'in kökleri 1970'lerin başında başlatılan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na (AGİK) kadar uzanır.

AGİT'in tarihçesine kronolojik gelişim planında bakılarak daha yakından tanınabilir.

AGİK (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı):

AGİK, 1 Ağustos 1975'te Helsinki Nihai Senedi'nin imzalanmasıyla bir diplomasi aracı olarak ön plana çıkmıştır. Helsinki Nihai Senedi, AGİK süreci çerçevesinde gerçekleştirilen bir dizi müzakerenin sonucunda şekillenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Sovyetler

Birliği ve çeşitli Avrupa ülkeleri de dahil olmak üzere 35 ülke tarafından imzalandı. Helsinki Nihai Senedi, Soğuk Savaş sırasında Doğu Bloku (Sovyetler Birliği liderliğindeki) ile Batı Bloku arasındaki işbirliğini teşvik etmeyi ve gerilimi azaltmayı amaçlıyordu.

AGİT'e Dönüşüm Süreci: Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ve 1990'ların başında Varşova Paktı ile Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından AGİK dönüşüme uğramıştır. 1994 yılında, Budapeşte Zirve Bildirgesi, örgütün resmi olarak adının Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) olarak yeniden adlandırılmasının işaret fişeği olmuştur. Bu değişiklik, örgütün çerçevesinde değişikliğe neden olurken çatışma önleme, insan hakları ve demokratikleşme unsurlarını içerecek şekilde gelişen rolünü de ortaya koymaktadır.

AGİT, diğer uluslararası teşkilatlardan farklı olarak antlaşma/sözleşme/şart gibi hukuki bağlayıcılığı bulunan bir belgeye dayanmamaktadır.

Aynı zamanda AGİT, diğer uluslararası teşkilatlardan farklı olarak antlaşma/sözleşme/şart gibi hukuki bağlayıcılığı bulunan bir belgeye dayanmamaktadır. Kabul ettiği ilke ve normlar kadar, idari düzeni ve teşkilat yapısı da siyasi düzeyde Bakanlar veya Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından alınan kararlara göre şekillenmektedir.

Genişleyen Odak: AGİT'in değişen çerçevesi çatışma çözümü, silah kontrolü, insan hakları, demokrasinin teşviki ve ekonomik işbirliği dâhil olmak üzere, çeşitli güvenlik sorunlarına çözüm bulmak için odak noktasının gelişmesine ve büyümesine neden olmuştur. Aynı zamanda temelde katılımcı ülkelerdeki seçimlerin izlenmesi, insan haklarının ve temel özgürlüklerin desteklenmesi ve katılımcı devletler ara-

sındaki diyalogun kolaylaştırılmasında da önemli bir rol oynayarak geniş bir etki alanı oluşturmaktadır.

Üyelik: AGİT genişleyen odağını katılımcı-üye sayısını artırarak da gerçekleştirmiştir. Örgütün üye sayısı yıllar geçtikçe büyümüştür. Türkiye'nin kurucu üye olduğu teşkilat bugün 57 katılımcısı ile faaliyet yürütmektedir.

AGİT, Avrupa'da istikrar ve işbirliğini teşvik etmek, AGİT'in bulunduğu alan misyonlarında çatışmaların önlenmesi bölgesel istikrara çözüm bulunması ve demokrasinin geliştirilmesi, insan ve azınlık haklarının korunması için mücadele verirken ekonomik ve çevre işbirliğinin teşvik edilmesi hususunda aktif olarak faaliyetlerini yerine getirmektedir.

AGİT'i Oluşturan Birimler:

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), bölge güvenliği, istikrarı ve işbirliğini teşvik etmek, benimsediği misyonları yerine getirmek için sistematik olarak çalışan çeşitli birim, ofis ve kurumlardan meydana gelmektedir. AGİT'in bazı temel birimleri şunlardır:

Genel Sekreterlik: Sekreterlik, AGİT'in idari organıdır ve merkezi Avusturya'nın Viyana şehrinde bulunmaktadır. AGİT'in karar alma organlarına ve saha operasyonlarına destek ve hizmet sağlar. Genel Sekreter bu birimin başıdır.

Saha Operasyon Merkezi: AGİT'in, belirli bölgesel ve ülkeye özgü zorlukları ele almak için AGİT bölgesinin farklı yerlerinde konuşlandırılmış bir saha operasyonları veya misyonları ağı vardır. Bu saha operasyonları genellikle çatışma önleme, seçim izleme ve insan hakları

gibi çeşitli konularda çalışan uzmanlardan ve gözlemcilerden oluşur. AGİT içindeki danışma sürecinin güçlendirilmesini amaçlar.

Kurumlar ve Ofisler: AGİT, belirli tematik alanlara odaklanan uzmanlaşmış kurum ve ofisleri içerir:

Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (ODIHR): ODIHR, AGİT bölgesindeki seçim gözlemi, insan hakları ve demokratikleşme çabalarından sorumludur. AGİT'in "İnsani Boyutunun" başlıca organı haline gelmiştir. Merkezi Varşova'dadır.

Milli Azınlıklar Yüksek Komiseri (HCNM-MAYK): HCNM-MAYK, AGİT bölgesindeki ulusal azınlıklar ve azınlık haklarıyla ilgili konuların ele alınmasına odaklanmaktadır. Bir erken uyarı ve çatışma önleme aracı olmak misyonu ile devreye alınmıştır.

Medya Özgürlüğü Temsilcisi (MÖT): Bu ofis, AGİT bölgesindeki medya özgürlüğünü ve ifade özgürlüğünü izler ve savunur. Bağımsız ve çoğulcu medyanın geliştirilmesine yardımcı olmayı amaçlar.

AGİT Ekonomik ve Çevre Faaliyetleri Koordinatörlüğü Ofisi: Bu ofis ekonomik ve çevresel konularla ilgilenir, ekonomik istikrarı teşvik eder ve çevresel zorlukları ele alır.

Daimi Konsey: Daimi Konsey, AGİT'in temel karar alma organıdır. AGİT'in günlük operasyonel çalışmalarını yönetmek, çeşitli konuları tartışmak ve kararlar almak üzere haftada bir kez Viyana'da toplanır. AGİT Daimi Konseyi, 57 katılımcı devletin temsilcilerinden oluşur.

Bakanlar Konseyi: AGİT Bakanlar Konseyi, AGİT katılımcısı ülkelerin dışişleri bakanlarından (veya temsilcilerinden) oluşur. Üst düzey politika kararları almak ve kuruluşun yönünü belirlemek için her yıl

topllanır. Bakanlar Konseyi aynı zamanda devlet veya hükümet başkanları düzeyindeki zirve toplantılarına ev sahipliği yapan AGİT'in en yüksek karar alma organıdır.

Özel Temsilciler ve Elçiler: AGİT, çatışma çözümü veya arabuluculuk çabaları gibi belirli bölgesel veya tematik konuları ele almak üzere özel temsilciler ve elçiler atayabilir.

Çatışma Önleme ve Kriz Yönetim Merkezi: Bu merkez, AGİT bölgesinde çatışmaların önlenmesi ve istikrarın desteklenmesi amacıyla erken uyarı, çatışma önleme ve kriz yönetimi konularına odaklanmaktadır.

Parlamentar Asamblesi (AGİTPA): AGİT Parlamentar Asamblesi, AGİT katılımcısı devletlerin parlamentolarından seçilmiş temsilcilerden oluşur. AGİT ile ilgili konularda parlamentar diplomasi ve diyalog için bir forum sağlar. 323 parlamenterin yer aldığı AGİTPA'da Türkiye 8 milletvekiliyle temsil edilmektedir.

Bunlar, AGİT'in temel birimlerinden ve bileşenlerinden bazılarıdır. Ancak AGİT'in bölgesindeki çeşitli güvenlik, siyasi, ekonomik ve insan hakları sorunlarına çözüm bulmayı amaçlayan geniş bir faaliyet ve girişim yelpazesi bulunmaktadır.

AGİT Kadın Hakları Konusunda Neler Yapmaktadır?

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), katılımcı devletlerde kadın haklarının ve cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi ve korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Cinsiyet eşitliğinin temel bir insan hakları meselesi olduğunu ve barış, güvenlik ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için hayati önem taşıdığını kabul eder. AGİT'in

kadın hakları konusundaki çabaları çeşitli alanları kapsamaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda yer almaktadır:

Cinsiyet Eşitliğini Savunmak: AGİT, kapsamlı güvenliğin temel bileşenleri olarak cinsiyet eşitliğini ve kadın haklarını teşvik eder. Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal yaşamın her alanına tam ve eşit katılımını savunur.

İzleme ve Raporlama: AGİT, katılımcı devletlerdeki kadın hakları ve cinsiyet eşitliği durumunu izler ve raporlar. Bu süreçte değerlendirmeler yaparak veri toplar ve kadın hakları alanında kaydedilen ilerlemeyi ve devam eden zorlukları vurgulayan raporlar yayınlamaktadır.

Ulusal Eylem Planlarının Desteklenmesi: AGİT katılımcısı devletlerin çoğu, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1325 sayılı Kararı ve ilgili kararlarının uygulanmasını amaçlayan "Kadın, Barış ve Güvenlik Ulusal Eylem Planlarını" kabul etmiştir. AGİT, bu planların geliştirilmesi ve uygulanması konusunda ülkelere destek ve uzmanlık sağlamaktadır.

Kadınların Çatışma Çözümüne Katılımının Teşvik Edilmesi: AGİT, kadınların çatışma önleme, çözümleme ve barış inşası çabalarına katılımını artırmak için çalışmaktadır. Kadınların bu süreçlerde oy-

AGİT, cinsiyet eşitliğinin temel bir insan hakları meselesi olduğunu ve barış, güvenlik ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için hayati önem taşıdığını kabul eder.

nadığı hayati rolü kabul ederek onların karar alma süreçlerine ve barış müzakerelerine dâhil olmalarını savunur.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele: AGİT, cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve tepki verilmesine odaklanan girişimlerle kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti ele almaktadır. Bunun için mevzuat, kolluk kuvvetleri ve destek hizmetlerini güçlendirme çabaları bulunmaktadır.

Kadınların Siyasette ve Liderlikte Desteklenmesi: AGİT, kadınların siyasi ve kamusal yaşama katılımını teşvik etmektedir. Liderlik pozisyonundaki kadınlara eğitim ve kapasite geliştirme programları sunmaktadır. Özellikle bu bağlamdaki kadınların siyasi katılımlarının önündeki engellerin kaldırılmasını teşvik etmektedir.

Kadınların Ekonomik Güçlendirilmesinin Savunulması ve Desteklenmesi: AGİT, kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesinin öneminin farkındadır ve kadınların ekonomik olarak güçlenmesini arzu etmektedir. Kadınların ekonomik fırsatlara, finansal kaynaklara ve girişimcilik desteğine erişimini sağlayan girişimleri desteklemektedir.

Toplumsal Cinsiyetin Ana Akım Haline Getirilmesi: AGİT, toplumsal cinsiyet perspektifini çeşitli faaliyetlerine entegre ederek, toplumsal cinsiyet hususlarının tüm program ve projelerinde ana akım haline getirilmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Farkındalık Sağlama ve Artırma: AGİT, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmek, stereotiplerle mücadele etmek ve kadın hakları ve ilgili konularda farkındalığı artırmak için bilinçlendirme kampanyaları ve eğitim girişimleri yürütmektedir. Toplumsal cinsiyete duyarlı eği-

tim ve medyada haberciliği teşvik etmeyi amaçlayan girişimler de bu kapsama dâhildir.

Ortaklıklar: AGİT, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların güçlendirilmesini geliştirmek için çeşitli uluslararası örgütler, sivil toplum örgütleri ve kadın hakları savunucuları ile işbirliği yapmaktadır.

Bu çabalar, AGİT'in kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki taahhütlerini ve faaliyetlerini özetleyen “Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı'nın” hedeflerini ilerletmeyi amaçlamaktadır. AGİT, cinsiyete dayalı ayrımcılığı ele alarak ve kadın haklarını teşvik ederek, katılımcı devletlerde daha kapsayıcı, istikrarlı ve güvenli bir ortama katkıda bulunmaktadır.

AGİT'in kadın ve aile alanındaki tutumu ve bu bağlamda yürüttüğü çalışmalar nelerdir?

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), katılımcı devletlerde cinsiyet eşitliğini, insan haklarını ve sosyal uyumu teşvik etmeye yönelik daha geniş çabaların bir parçası olarak kadın ve aileyle ilgili konuları ele almayı önemli görmektedir. AGİT, kadın ve aile yapısı konusunda belirli bir çizgisi vardır; lakin bu çizgiyi, üye devletlerin çeşitli bağlamlarında kadınların ve ailelerin haklarına ve refahına saygı gösteren politika ve girişimleri desteklemeyi amaçlayarak gerçekleştirmektedir.

AGİT'in kadın ve aile alanındaki çalışmalarına örnekler:

Aile Desteğinin ve Refahının Teşvik Edilmesi: AGİT, bireylerin ve toplumların refahı ve gelişimi için güçlü ve destekleyici aile yapıları-

nın önemini kabul etmektedir. Aile desteğini, ebeveynlik becerilerini ve aile refahını teşvik etmeyi amaçlayan politika ve programları desteklemektedir.

Aile İçi Cinsiyete Dayalı Şiddetin Ele Alınması: AGİT, aile içi şiddet de dâhil olmak üzere cinsiyete dayalı şiddetin ciddi bir insan hakları ihlali olduğunu kabul etmektedir. Yasal ve politik önlemler, bilinçlendirme kampanyaları ve hayatta kalanlara yönelik destek hizmetleri yoluyla, aile içi şiddet de dâhil olmak üzere kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddeti önlemek ve bunlarla mücadele etmek için çalışmalar yürütmektedir.

İş-Yaşam Dengesinin Geliştirilmesi: AGİT, iş ve aile sorumluluklarını dengelemenin hem kadınlar hem de erkekler için kritik bir konu olduğunun bilincinde olarak, iş-yaşam dengesini kurmaya yönelik politika ve uygulamaları desteklemektedir. Katılımcı devletleri, ebeveyn izni politikaları ve esnek çalışma düzenlemeleri gibi aileleri bu dengeyi sağlamada destekleyen önlemler almaya teşvik etmektedir.

AGİT'in kadın ve aile sorunlarına yaklaşımı cinsiyet eşitliği, insan hakları ve farklı kültürel ve toplumsal bağlamlara saygı ilkesine bağlılıkla yönlendirilmektedir. Kadınlara ve ailelere ilişkin politika ve uygulamaların uluslararası insan hakları standartlarına uygun olmasını sağlamayı ve cinsiyet veya aile durumuna bakılmaksızın tüm bireylerin refahını ve özerkliğini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

AGİT ve Sivil Toplum

AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi bünyesinde hoşgörünün desteklenmesi ve ulusal azınlıkların haklarının korunması da

dahil olmak üzere, insan haklarına dair geniş kapsamlı ve çeşitli taahhütlerinin gözden geçirilmesi için her yıl, Varşova'da, İnsani Boyut Uygulama Toplantısını (HDIM) organize etmektedir. HDIM, on iş günü sürmektedir ve toplantıya AGİT katılımcısı devletlerin temsilcileri, STK'lar, uluslararası örgütler ve kuruluşlar katılmaktadır.

HDIM toplantıları STK temsilcilerine görüşlerini yazılı olarak dağıtma ve konferans tartışmalarına katılma olanağı tanımaktadır. Sivil toplum temsilcilerinin hükümetlerle eşit koşullarda katıldığı Avrupa'daki tek insan hakları toplantısıdır. Ortalama bin Sivil Toplum Kuruluşunun katıldığı toplantılarda insan haklarına dair konu başlıkları ele alınmaktadır.

Akreditasyon ve Katılım:

- » Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatına bireysel üyelik hakkı bulunmamaktadır, devletler AGİT'e üye olabilmektedir.
- » Sivil Toplum Kuruluşları, Teşkilat tarafından faaliyet esasına göre belirlenmiş akreditasyon süreçlerini tamamladıktan sonra AGİT bünyesindeki etkinliklere katılabilmektedir.
- » Sivil Toplum Kuruluşlarının yıl içerisinde katılım sağlayabilecekleri HDIM özel konulu konferanslar ya da ek toplantılar/konferanslar düzenlenmektedir.
- » STK'lar, Türkiye Cumhuriyeti Daimi Temsilcilikleri'nin destekleri veya kurum içerisinde kurulacak doğru ilişki ağları ile konferanslarda yer alabilmektedir.
- » Her yıl eylül ayının son haftası ve ekimin ilk haftasına denk gelen günlerde yapılan HDIM toplantılarında, akreditasyon şartını sağlayan Sivil Toplum Kuruluşları paneller düzenleyebilmekte ve Genel Kurulda söz alıp taleplerini Kurula yansıtabilmektedir.

STK'lar AGİT'e üye olabilir mi?

Kadın kuruluşları ve STK'lar, egemen devletler gibi Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) resmi üyesi olamazlar. AGİT, katılımcı devletlerden oluşan hükümetler arası bir kuruluştur. Üyeliği ise AGİT ilkelerine ve taahhütlerine katılmaya istekli egemen devletlerle sınırlıdır.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'na (AGİT) üyelik, belirli koşulları karşılayan ve örgütün ilke ve hedeflerine bağlı kalmaya istekli egemen devletlere açıktır. AGİT üyeliğine ilişkin özel koşullar ve gereklilikler, örgütün kuruluş belgelerinde ana hatlarıyla belirtilmiştir.

Ancak kadın örgütleri ve STK'lar AGİT çerçevesinde çeşitli şekillerde önemli roller oynayabilirler:

Ortaklık ve Danışma: AGİT, kadın örgütleri ve STK'lar da dâhil olmak üzere sivil toplumla çeşitli mekanizmalar, istişareler ve ortaklıklar aracılığıyla sıklıkla etkileşime girer. Sivil toplumun çalışmalarına yapabileceği değerli katkıların farkındadır.

AGİT Etkinliklerine Katılım: Kadın örgütleri ve STK'lar, AGİT toplantılarına, konferanslarına ve kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve diğer ilgili konulara ilişkin etkinliklere katılmaya davet edilebilir. Uzmanlık sağlayabilir, deneyimlerini paylaşabilir ve tartışmalara katkıda bulunabilirler.

Savunuculuk ve İzleme: Kadın örgütleri ve STK'lar da dâhil olmak üzere Sivil Toplum Kuruluşları, AGİT'in kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin taahhütlerinin kendi ülkelerinde uygulanmasını savunabilir. Ayrıca bu alanlardaki ilerlemeleri ve zorlukları izleyebilir ve raporlayabilirler.

Proje Desteği: AGİT, kadın hakları da dâhil olmak üzere kendi odak alanlarıyla ilgili proje ve girişimlerin uygulanması için sıklıkla Sivil Toplum Kuruluşlarıyla ortaklık kurar. Bu ortaklıklar belirli projeler için finansman ve teknik destek içerebilir.

AGİT Kurumlarıyla İlişkiler: Sivil Toplum Kuruluşları, belirli konular ve girişimler üzerinde işbirliği yapmak üzere Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Bürosu (ODIHR) ve İnsan Kaçakçılığıyla Mücadele Özel Temsilciliği ve Koordinatörlüğü gibi AGİT kurumlarıyla etkileşim kurabilirler.

Kadın kuruluşları, STK'lar ve AGİT arasındaki katılım ve işbirliği düzeyinin bir katılımcı devletten diğerine değişebileceğini ve her devletin belirli önceliklerine ve politikalarına bağlı olabileceğini dikkate almak önemlidir.

AGİT'in Kadın Hakları ve Kadının Güçlendirilmesi İçin Yaptığı İyi Uygulamalar

AGİT bölgesinde kadın, barış ve güvenliğe ilişkin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarının uygulanmasını teşvik etmek ve desteklemek amacıyla birçok proje gerçekleştirmekte veya işbirliği kapsamında dâhil olmaktadır. Bu bağlamda ön plana çıkan iyi uygulama örneklerinden bazıları şu şekildedir;

Toplumsal Cinsiyet Sorunları Programı: AGİT Sekreterliği tarafından düzenlenen Toplumsal Cinsiyet Sorunları Programı, hükümet ve sivil toplum aktörlerine, katılımcı devletlere kadınlar, barış ve güvenlik konusundaki taahhütlerini yerine getirmeleri için analizler, pratik araçlar, eğitim ve uzman tavsiyeleri sunmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Sorunları Programı, kadınların AGİT bölgesindeki çatışma önleme ve diyalog, müzakere ve barış süreçlerine dâhil edilmesine yönelik önlemler geliştirmek üzere AGİT Çatışma Önleme Merkezi ile birlikte çalışmaktadır. Çatışma halindeki kadınlara yönelik şiddetin yaygınlığı ve farklı biçimlerine ilişkin verileri toplar ve analiz eder. Aynı zamanda, Çatışma Önleme Merkezi tarafından yürütülen bir burs programı aracılığıyla silahların kontrolü, silahsızlanma ve nükleer silahların yayılmasının önlenmesi alanlarında genç kadın profesyonellerin güçlendirilmesine yardımcı olmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Sorunları Programı, hükümet ve sivil toplum aktörlerine, katılımcı devletlere kadınlar, barış ve güvenlik konusundaki taahhütlerini yerine getirmeleri için analizler, pratik araçlar, eğitim ve uzman tavsiyeleri sunmaktadır.

OSCE Women's Peace Leadership Programme (WPLP)-AGİT Kadın Barış Liderliği Programı: AGİT Genel Sekreterliği tarafından başlatılan Barış İnşacıları ve Arabulucular da dâhil olmak üzere AGİT Kadın Liderler için Ağ Oluşturma Platformunun en önemli faaliyetlerinden biridir. Üst düzey kadın mentorları ve menti olarak seçilen kadın liderleri bir araya getirmektedir. Kapasite geliştirme faaliyetleri, ağ oluşturma fırsatları ve işbirliği yoluyla kadın barış inşacılarını güçlendirmeyi amaçlayan bir programdır.

Kadınlar, Su Yönetimi ve Çatışmaların Önlenmesi: AGİT Ekonomik ve Çevre Faaliyetleri Koordinatörlüğü (OCEEA), 2014 yılından

bu yana, Orta Asya ve Afganistan'da her düzeyde su yönetimine toplumsal cinsiyet perspektifinin dâhil edilmesini ve kadınların çatışma çözümü ve su yönetimine katılımını sürekli olarak teşvik etmektedir.

AGİT aynı zamanda, kurum bünyesindeki kadınlar için de iyi uygulamalar sunmaktadır. İnsan Kaynakları Departmanı (DHR) tarafından toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etme ve gerçekleştirme çabalarının bir parçası olarak “AGİT’te Kadınlar” başlığı açılmıştır. Bu çerçevede, “Cinsiyet Eşitliği Stratejisi” kapsamında geliştirilmektedir. Bu kapsamda, Yetenek Kazanımı, Öğrenme ve Geliştirme, Performans, Liderlik vb. hususlarda güçlendirici insan kaynakları uygulamaları gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca kadın hakları, güvenliği ve refahı için yapılan araştırmalarını da kamuoyu ile paylaşan AGİT’in çalışmalarını takip etmek isteyen kuruluşlar web sitesi ve sosyal medya araçlarından takip edebilir.

AVRUPA KONSEYİ (AK)

Kurum İsmi:	Avrupa Konseyi (AK)
Orijinal İsim:	Council of Europe
Kuruluş Tarihi:	5 Mayıs 1949
Kurum Merkezi:	Strazburg, Fransa
Türkiye'nin Üyelik Durumu:	Türkiye kurucu üye statüsündedir.
Sivil Toplum Akreditasyonu:	Sivil Toplum Kuruluşları Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Konferansı aracılığı ile katılım sağlayabilmektedir. Ayrıca STK'lar Avrupa Konseyi Sözleşmeleri kapsamında ülke raporlarının dışında Gölge Raporlar hazırlayıp ilgili mercilere sunabilmekte, Avrupa Konseyi'nde aktif savunuculuk faaliyetleri yürütebilmektedirler.
Kurum İnternet Sitesi:	https://www.coe.int

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

AVRUPA KONSEYİ (AK)

Avrupa Konseyi (AK), İkinci Dünya Savaşı'ndan büyük maddi ve manevi kayıpla çıkan Avrupa'da, halklar arasında uzlaşmayı sağlamak ve kıtada süregelen gerginlik ve çatışmanın yerine, ortak kurumlar, standartlar ve sözleşmelere dayalı güven ve işbirliği ortamı tesis etmek için 1949 yılında kurulmuştur. Avrupa Konseyi'nin merkezi Fransa, Strazburg'dadır.

Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin 1. Maddesinde Konseyin amacı şu şekilde tanımlanmıştır:

“Avrupa Konseyi'nin amacı, üyeleri arasında, müşterek malları olan ülkü ve prensipleri korumak ve yaymak ve siyasi, iktisadi ilerlemelerini sağlamak maksadıyla daha sıkı bir birlik meydana getirmektir.”

Türkiye Avrupa Konseyi'ne kuruluşundan üç ay sonra, Ağustos 1949'da davet edilmiş ve örgütün kurucu üyeleri arasında sayılmıştır.

Konsey, 1950 yılında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni kabul etmiştir. Sözleşme, Avrupa ülkelerindeki vatandaşları, insan hakları ihlallerine karşı korumaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) insan haklarının korunması için Konsey bünyesindeki temel mekanizma olarak 1959 yılında kurulmuştur. Sözleşmeye taraf olan ülkelerin

vatandaşları ilgili sözleşmenin ihlal edildiği gerekçesiyle AİHM'e başvurabilir.

Konsey, hükümetlerarası kanat, parlamenter kanat ve yerel yönetim kanadı dışında, 200'ü aşkın sözleşme ile bir sözleşmeler sistemini de içerir.

Konsey, son yıllarda Kuzey Afrika ve Orta Doğu'daki halk hareketleri kapsamında da çalışmalar yürütmeye başlamıştır.

Avrupa Konseyi'nin Yapısı

Bakanlar Komitesi: Avrupa Konseyi'nin karar organı Bakanlar Komitesi, tüm üye devletlerin Dışişleri Bakanları ya da Strazburg'da bulunan daimi temsilcilerden oluşur. Bakanlar Komitesi Avrupa Konseyi'nin izleyeceği politikaya karar verir, faaliyet programlarını ve bütçesini onaylar.

Parlamenter Asamblesi: Parlamenter Asamblesi 47 üye ülkeden 324 parlamenterden oluşur. Asamble Genel Sekreteri, İnsan Hakları Komiseri'ni ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hâkimlerini seçer, tartışma için demokratik bir platform oluşturur ve seçimleri izler.

Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi: Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Avrupa Konseyi'nin 47 üye ülkesinde yerel ve bölgesel demokrasiyi güçlendirmekten sorumludur. İki meclisten -Yerel Yönetimler Meclisi ve Bölgesel Yönetimler Meclisi- ve üç komiteden oluşan Kongre, 200.000'i aşkın yerel ve bölgesel yönetimi temsil eden 648 seçilmiş görevliyi bir araya getirir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi: Bu kurum tüm Avrupalılar için, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde güvence altına alınan hakların kullanılmasının teminatı olan daimi yargı organıdır. Avrupa Konseyi'nin 47 üyesi bu sözleşmeye taraf ülkelerdir.

Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Konferansı: Konferans, 400 Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşunu bir araya getirir. Politikacılar ve halk arasında çok önemli bağlar kurar ve sivil toplumun sesini Konsey'e duyurur. Konsey çalışmalarında, STK'ların deneyiminden ve Avrupa vatandaşlarına erişiminden büyük çapta yararlanır.

Sivil Toplum Kuruluşları ve Avrupa Konseyi

Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Konferansına Katılım: Avrupa düzeyinde temsil edilen ve Avrupa Konseyi ile ilişkileri olan uluslararası STK'lar Konseyde katılımcı statüsü alabilirler. Başvuruda bulunmak isteyen STK'larda aşağıdaki yeterlilikler aranmaktadır:

- » Avrupa Konseyi'nin değerlerine ve ilkelerine saygı duyan ve savunan,
- » Demokratik ilkeler kapsamında kurulan ve yönetilen,
- » Avrupa Konseyi'nin çalışma alanları ile örtüşen bir uzmanlığa sahip olan ve bu çerçevede faaliyetler yürüten,
- » Avrupa düzeyinde temsil edilen, Avrupa Konseyi'nin en az beş üye devletinde üyesi bulunan,
- » Başvuru yapılan tarihten en az iki yıl önce kurulmuş,
- » Avrupa Konseyi ile hali hazırda çalışma ilişkileri olan,
- » Avrupa Konseyi müzakerelerine ve faaliyetlerine aktif olarak katkıda bulunma ve bunlara katılma imkânına sahip olan,

- » Avrupa Konseyi'nin çalışmalarını topluma kazandırmayı hedefleyen STK'lar başvuruda bulunabilirler.

Katılımcı Statü başvuruları resmi formatta Fransızca veya İngilizce sunulmalıdır. Ekte,

- » Doldurulmuş başvuru formu,
- » STK'nın statüsü,
- » Üye kuruluşlarının listesi,
- » Önceki iki yılı kapsayan faaliyet ve mali rapor bulunmalıdır.

Başvurularda Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin 1. Maddesinde belirtilen ilkeleri kabul ettiği yönünde bir beyan bulunmalıdır.

Katılımcı statüsü yılda bir kez verilmektedir. Sivil Toplum Kuruluşları yukarıda listelenen tüm koşulları yerine getiriyorsa başvuru formunu ve destekleyici dokümanları NGO-Unit@coe.int adresine göndererek başvurusunu gerçekleştirebilir.

İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI)

Sivil Toplum Kuruluşlarının faaliyetlerini takip etmesi gereken bir diğer Avrupa Konseyi organı İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI)'dur.

ECRI, eşitliğin sağlanmasını, ırkçılığa ve hoşgörüsüzlüğe karşı mücadeleyi, demokratik toplumların sürdürülebilir gelişimi için olmazsa olmaz bir şart olarak kabul etmektedir. Bunun sonucunda ortaya çıkan sosyal kaynaşmanın, Avrupa Konseyi üyesi devletlerde ve bunlar arasında barış ve güvenlik için önemli bir güvence olması sebebiyle; Avrupa'daki ve üye devletlerdeki eşitsizliğin, ırkçılığın ve hoşgörüsüz-

lüğün boyutlarının, eşitlik kurumlarının ırkçılıkla ve hoşgörüsüzlük-
le mücadelesine yatırım yapılmasını ve mücadele edilmesini hedef-
lemektedir. Bu sebeple Komisyon, Avrupa Konseyi'ne üye devletleri
ziyaret edip bu ziyaretler sonucunda ülke raporları hazırlamakta ve
tavsiyelerde bulunmaktadır. Komisyon çalışmalarını 5 yıllık dönem-
lerde, yılda 9-10 ülkeyi ele alacak şekilde sürdürmektedir.

Sivil Toplum Kuruluşları buldukları ülke ile ilgili hazırlanacak ra-
porlara katkıda bulunabilmektedirler. Rapor yazım sürecinde saha ge-
zilerinde bulunan ECRI heyeti ile iletişime geçilerek karşılıklı fikir
alışverişi ve değerlendirmelerde bulunarak ECRI faaliyetlerinin yürü-
tülmesine katkı sağlayabilmektedirler.

AVRUPA KONSEYİ'NİN KADIN PERSPEKTİFİ

Avrupa Konseyi, Avrupa'nın önde gelen insan hakları yapılarından biridir ve bu nedenle kadın haklarının korunması ve ilerletilmesi için önemli bir platformdur. Kadınların ve kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının Avrupa Konseyi'nde katılım sağlayabilecekleri birkaç farklı alan bulunmaktadır.

Bunlardan ilki, Avrupa Konseyi bünyesindeki çeşitli komiteler ve çalışma gruplarıdır. Bu komiteler ve çalışma grupları, Avrupa Konseyi'nin politika ve stratejilerini belirlemekte ve uygulamaktadır. Kadınlar ve kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşları, bu komitelere ve çalışma gruplarına üye olarak katılabilir ve kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda etkili bir şekilde çalışabilir.

Örneğin, Avrupa Konseyi bünyesindeki Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadele Komitesi, kadınların karşılaştığı şiddetin önlenmesi ve bu konuda politika ve stratejilerin geliştirilmesi için önemli bir rol oynamaktadır. Kadınlar ve kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşları, bu komiteye üye olarak şiddetin önlenmesi ve kadınların korunması konusunda öneriler sunabilir ve politika geliştirmeye katkıda bulunabilirler. Ayrıca, Avrupa Konseyi bünyesindeki diğer komiteler ve çalışma grupları da kadın haklarına odaklanmakta-

Kadınların ve kadın odaklı çalışan STK'ların Avrupa Konseyi'ne katkı sağlamalarının bir başka yolu da Konsey tarafından düzenlenen etkinliklere ve projelere katılmaktır.

dır ve kadınların katılımını ve görüşlerini önemsemektedir.

Bunun yanı sıra, Avrupa Konseyi'nin diğer bir önemli mekanizması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'dir. Bu mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni uygulamakta ve ihlal edilen haklarla ilgili davalara karar vermektedir. Kadınlar ve kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşları, bu mahkemede dava açma hakkına sahiptir ve kadın haklarının ihlal edildiği durumlarda bu hakkı kullanabilirler.

Kadınların ve kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının Avrupa Konseyi'ne katkı sağlamalarının bir baş-

ka yolu da Avrupa Konseyi tarafından düzenlenen etkinliklere ve projelere katılmaktır. Avrupa Konseyi'nin düzenlediği etkinlikler, kadın hakları konularında farkındalık yaratmayı ve politika gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Kadınlar ve kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşları, bu etkinliklere katılarak deneyimlerini paylaşabilir, önerilerde bulunabilir ve kadın haklarının korunması konusunda farkındalık yaratmada etkin bir rol oynayabilir.

Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadele Komitesi

Avrupa Konseyi, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü temelinde Avrupa'da işbirliğini teşvik eden bir örgüttür. Avrupa Konse-

yi bünyesinde birçok komite ve kurulu bulunmaktadır ve bu kurullar, Avrupa ülkelerinin ortak sorunlarına çözüm bulmada önemli bir rol oynamaktadır.

Kadınlara yönelik şiddet, Avrupa'da ve dünya genelinde hala büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Her yıl binlerce kadın, fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetin kurbanı olmaktadır. Bu durum, kadınların temel haklarının ihlaline ve toplumda eşitsizliklerin sürmesine neden olmaktadır. Avrupa Konseyi, kadınlara karşı şiddetin önlenmesi ve bununla mücadele etmek amacıyla Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadele Komitesi'ni kurmuştur.

Komite, Avrupa Konseyi'nin en etkili ve önemli organlarından biridir. Amacı, kadınlara yönelik şiddeti önlemek, kurbanlara destek sağlamak ve kadın haklarını korumaktır. Komite, üye ülkeler arasında işbirliğini teşvik etmekte ve politika önerileri sunmaktadır. Ayrıca, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi için yasal düzenlemelerin yapılması ve mağdurlara sağlanan hizmetlerin iyileştirilmesi konusunda çalışmalar yapmaktadır.

Komite, Avrupa Konseyi bünyesindeki diğer organlarla işbirliği yaparak kadınlara yönelik şiddeti önlemek için geniş kapsamlı politikalar geliştirmektedir. Bu politikalar, hem devletlerin sorumluluklarını belirlemede hem de Sivil Toplum Kuruluşlarının çalışmalarını desteklemektedir. Komite ayrıca, üye ülkelerdeki kadın odaklı Sivil Toplum Kuruluşları ile yakın işbirliği yaparak kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdurların desteklenmesi için stratejiler geliştirmektedir.

Avrupa Konseyi'nin Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadele Komitesi'nin çalışmaları, çeşitli alanlarda etkili olmuştur. Öncelikli olarak, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve bununla

mücadele için ulusal düzeyde yasal düzenlemeler yapılmıştır. Üye ülkeler, Avrupa Konseyi'nin politika önerilerini dikkate alarak kadınlara yönelik şiddeti ciddiye almış ve bu konuda adımlar atmışlardır. Kadına yönelik şiddetin suç sayılması, şiddet mağdurları için koruyucu tedbirlerin alınması ve şiddetle mücadele için acil yardım hatlarının kurulması gibi önemli adımlar atılmıştır.

Komite ayrıca, kadınlar için güvenli sığınma evlerinin ve destek hizmetlerinin sağlanması konusunda da çalışmalar yapmaktadır. Kadınlar, şiddetten kaçmak için güvenli bir ortama ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, Avrupa Konseyi'nin Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadele Komitesi, üye ülkelerdeki kadın odaklı Sivil Toplum Kuruluşlarıyla işbirliği yaparak sığınakların ve destek hizmetlerinin daha etkin bir şekilde çalışmasını sağlamaktadır.

Cinsiyet Eşitliği Komitesi

Avrupa Konseyi bünyesinde faaliyet gösteren Cinsiyet Eşitliği Komitesi, kadınların sesini duyurmayı hedefleyerek, toplumsal cinsiyet eşitliği için stratejiler geliştirme ve uygulama konusunda önemli bir rol oynamaktadır.

Cinsiyet Eşitliği Komitesi, Konsey'in cinsiyet eşitliği politikalarını oluşturan ve uygulayan bir organdır. Komite, cinsiyet temelli ayrımcılık, şiddet ve kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal haklarına yönelik sorunları ele alır. Aynı zamanda, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, kadınların liderlik pozisyonlarına erişimi, eşit ücret ve iş dünyasında cinsiyet eşitliği gibi konuları da çalışma alanına dahil eder.

Komite, Avrupa Konseyi üyesi devletlerdeki mevzuat, politika ve uygulamaları değerlendirir ve tavsiyelerde bulunur. Ayrıca, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığı artırmak, iyi uygulama örneklerini paylaşmak ve uluslararası işbirliğini teşvik etmek amacıyla etkinlikler düzenler. Bunlar arasında seminerler, konferanslar, eğitim programları ve bilgilendirme kampanyaları yer alır.

Cinsiyet Eşitliği Komitesi, Sivil Toplum Kuruluşları ile yakın işbirliği yapar. Bu iş birliği, politika yapım süreçlerine sivil toplumun katılımını ve kadınların sesini duyurma fırsatını sağlar. Ayrıca, bu kuruluşlar Komite'ye bilgi ve deneyim sunarak, politika önerilerinde bulunabilir ve Komite'nin çalışmalarını destekleyebilir.

Komite'nin çalışmaları sonucunda ortaya çıkan tavsiyeler, Avrupa Konseyi üye devletlerinin politika yapıcılarına rehberlik etmektedir. Bu tavsiyeler, cinsiyet eşitliğinin sağlanması için yasal düzenlemele-
rin yapılmasını, politikaların oluşturulmasını ve uygulanmasını teşvik eder. Böylece, cinsiyet eşitliği alanında ilerleme kaydedilir ve kadınların hakları güvence altına alınır.

Parlamentolararası Meclis / Avrupa Konseyi Parlamenter Meclis (PACE)

Parlamentolararası Meclis, Avrupa Konseyi'nin oluşturduğu ve farklı ülkelerin parlamentolarını temsil eden bir kurumdur. PACE, insan haklarının korunması, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi konuları ele alarak Avrupa'nın demokratik değerlerini savunur. Bu meclisin üyeleri, farklı ülkelerin parlamentolarından seçilen milletvekillerinden oluşur.

Kadınlar ve kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşları, PACE'de gözlemci olarak yer alabilirler. Bu gözlemci statüsü, kadınların PACE toplantılarına katılarak aktif bir şekilde söz sahibi olma ve PACE üyeleriyle etkileşimde bulunma imkanı sağlar. Kadınların PACE'deki varlığı, kadın hakları, eşitlik ve cinsiyet odaklı konuların daha fazla dile getirilmesine olanak tanır.

Kadın odaklı Sivil Toplum Kuruluşları, PACE'deki gözlemci statüsünden yararlanarak kendi çalışmalarını ve hedeflerini tanıtabilme fırsatı bulur. Bu kuruluşlar, kadın hakları ihlalleriyle ilgili bilgi ve deneyimlerini PACE üyelerine aktarabilir, sorunlara dikkat çekebilir ve çözüm önerileri sunabilir. Aynı zamanda, PACE toplantılarındaki tartışmalarda aktif olarak yer alarak, kadınların seslerini duyurabilirler.

Kadınların ve kadın odaklı Sivil Toplum Kuruluşlarının PACE'deki etkisi, çeşitli alanlarda görülebilir. Örneğin, kadın hakları ihlalleriyle ilgili bir karar tasarısı PACE'ye sunulduğunda, kadın odaklı Sivil Toplum Kuruluşları bu tasarının hazırlanmasında ve görüşülmesinde önemli bir rol oynayabilirler. Kadınlar, PACE'deki oturumlarda konuşarak, sorunları gündeme getirerek ve taleplerini dile getirerek politika yapıcıları etkileyebilirler.

Kadınların PACE'deki etkisini artırmak için, kadın odaklı Sivil Toplum Kuruluşları arasında işbirliği ve dayanışma çok önemlidir. Bu ku-

***Kadın odaklı Sivil
Toplum Kuruluşları,
PACE'deki gözlemci
statüsünden
yararlanarak
kendi çalışmalarını
ve hedeflerini
tanıtabilme fırsatı
bulur.***

ruleşların bir araya gelerek ortak amaçlar doğrultusunda çalışmalarını, PACE'deki etkilerini güçlendirebilir. Kadın odaklı Sivil Toplum Kuruluşlarının PACE'ye sundukları raporlar, veri ve bilgi açısından çok değerlidir ve politika yapıcılarını etkileyebilir.

Ayrıca, kadınların PACE'deki etkisini artırmak için, kadınların PACE'ye seçilmesi de önemlidir. Kadınların PACE'de aktif olarak görev alması, kadınların sorunlarını ve ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için fırsat yaratır. Kadınların karar alma süreçlerine katılarak politika yapıcılarını etkileme imkânı elde etmeleri, kadın haklarının ve eşitliğin daha iyi savunulmasını ve korunmasını sağlar.

Avrupa Konseyinde Kampanyalar ve İzleme Mekanizmaları

Avrupa Konseyi'nin kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarıyla olan işbirliği, kadınların güçlenmesi ve katılımcı bir toplumun oluşturulması hedefine ulaşılmasında kritik bir faktördür. Bu örgütler, kadınların sosyal, ekonomik ve siyasi yaşamda eşit haklara sahip olmalarını sağlamaya yönelik çalışmalar yürütmekte ve Avrupa Konseyi'nin politikalarının hayata geçirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Avrupa Konseyi'nin bünyesinde gerçekleştirilen kadın, aile ve sivil toplum katılımı alanındaki kampanyalar, toplumun her kesimine ulaşmayı hedeflemektedir. Bu kampanyalar, cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmayı, kadınların güçlenmesini ve toplumsal cinsiyet normlarının sebep olduğu ayrımcılığın azaltılmasını teşvik etmektedir. Aynı zamanda, kadınların siyasi ve ekonomik karar alma süreçlerinde daha aktif rol almasını sağlamak için çaba sarf etmektedir.

Avrupa Konseyi'nin izleme çalışmaları ise kadın haklarının korunması ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda bir denetim mekanizması olarak işlev görmektedir. Bu çalışmalar sayesinde, üye ülkelerin cinsiyet eşitliği alanındaki politikaları ve hukuki düzenlemeleri değerlendirilmekte ve gerektiğinde iyileştirmeler yapılması için öneriler sunulmaktadır. Avrupa Konseyi, bu izleme çalışmalarıyla, üye ülkelerin taahhütlerine uyumlarını sağlamak ve cinsiyet eşitliği konusunda ilerleme kaydetme süreçlerini desteklemektedir.

Avrupa Konseyi'nin kadın, aile ve sivil toplum katılımı alanındaki çalışmaları, aynı zamanda diğer uluslararası kuruluşlar ve devletler için de bir örnek teşkil etmeyi hedeflemektedir.

Bu çalışmalar, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bir farkındalık oluşturmaya ve politika yapıcılara, Sivil Toplum Kuruluşlarını ve diğer paydaşları harekete geçirmeye odaklanmaktadır.

Aile ve kadın çalışmalarıyla ilgili Avrupa Konseyi tarafından gerçekleştirilen kampanya ve izleme faaliyetlerine örnekler aşağıdaki gibidir:

Kadınların Siyasi Katılımını Artırma Kampanyaları: Avrupa Konseyi, kadınların siyasi katılımını artırmak amacıyla bir dizi kampanya düzenlemiştir. Bu kampanyalar, kadınların siyasi liderlik rollerini üstlenmelerini ve siyasi karar alma süreçlerine daha fazla katılmalarını

Avrupa Konseyi'nin kadın, aile ve sivil toplum katılımı alanındaki çalışmaları, aynı zamanda diğer uluslararası kuruluşlar ve devletler için de bir örnek teşkil etmeyi hedeflemektedir.

teşvik etmeyi amaçlar. Bu çabalar, kadınların yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde daha fazla temsil edilmesini destekler.

Şiddet Karşıtı Kampanyalar: Avrupa Konseyi, aile içi şiddet, cinsel şiddet ve kadına yönelik şiddet gibi konuları ele alan kampanyalar düzenler. Bu kampanyalar, kadınların şiddetten korunması ve şiddetin önlenmesi için bilinç oluşturmaya ve politika değişikliklerini teşvik etmeyi amaçlar.

Cinsiyet Eşitliği ve Eğitim İzleme Mekanizmaları: Avrupa Konseyi, cinsiyet eşitliği ve eğitim alanında izleme mekanizmaları oluşturur. Bu mekanizmalar, kadınların eğitim ve öğretimde eşit fırsatlara sahip olup olmadığını izler ve cinsiyet ayrımcılığını önlemek için politika önerileri sunar.

Aile Politikalarının İzlenmesi: Avrupa Konseyi, aile politikalarının cinsiyet eşitliği perspektifinden izlenmesini teşvik eder. Aile içindeki cinsiyet rolleri, aile politikalarının tasarımı ve uygulanmasında dikkate alınır. Bu izleme mekanizmaları, kadınların aile yaşamında eşitlik ve adaleti desteklemek için politika önerileri sunar.

Cinsel/Üreme Sağlığı ve Haklarının İzlenmesi: Avrupa Konseyi, su kapsamında da izleme mekanizmaları oluşturmuştur. Bu mekanizmalar, kadınların cinsel ve üreme sağlıklarını korumayı ve bu haklara erişimlerini sağlamayı amaçlar. Kadınların bu alandaki ihtiyaçlarına odaklanan politika önerileri sunarlar.

Bu kampanya ve izleme faaliyetleri, Avrupa Konseyi'nin kadın haklarına ve cinsiyet eşitliğine yönelik taahhütlerini yerine getirmeyi amaçlar. Ayrıca, bu çalışmalar, üye ülkelerin kadınların haklarını güvence altına alacak politikaları uygulamalarına yardımcı olur ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için önemli bir rol oynar.

Sivil Toplum İçin Avrupa Komisyonu Mekanizmalarına Katılım Yol Haritası

Türkiye’de kadın temelli çalışmalar ve savunuculuk yürüten Sivil Toplum Kuruluşları, Avrupa Komisyonu’nda yer almanın önemini bilir. Avrupa Komisyonu, kadın hakları konusunda politikalar üreten ve uygulayan bir kurumdur ve Türkiye’deki kadın örgütlerinin bu mecralarda yer alması, mücadelelerini daha geniş bir platformda sürdürmelerine olanak sağlar.

Kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının Avrupa Komisyonu’nda bahsedilen tüm mekanizmalarda etkin bir şekilde yer alabilmeleri için izlemeleri gereken bir yol haritası aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Bilinçlenme ve Bilgilenme: Öncelikle, Türkiye’deki kadın kuruluşları Avrupa Komisyonu’nun çalışma alanları ve politikaları hakkında bilgi sahibi olmaları önemlidir. Bu amaca yönelik olarak, seminerler, konferanslar ve atölye çalışmaları düzenlenmelidir. Ayrıca, Avrupa Komisyonu’nun yayınladığı raporları ve politika belgelerini takip etmek, güncel gelişmelerden haberdar olmak için de gereklidir.

2. İletişim ve Ağ Oluşturma: Kadın Kuruluşlarının Avrupa Komisyonu’na ulaşabilmesi için iletişim kanalları oluşturması önemlidir. Bu kapsamda, Türkiye’deki kadın kuruluşları, Avrupa Komisyonu temsilcilikleri ile iletişime geçebilir ve toplantılar, etkinlikler veya çalışma gruplarına katılma talebinde bulunabilir. Aynı zamanda, Avrupa’daki kadın kuruluşlarıyla işbirliği yaparak ağ oluşturabilir ve bu ağın bir parçası olarak Avrupa Komisyonu’nda daha fazla etkileşim sağlayabilirler.

3. Proje Geliştirme ve Başvuru: Avrupa Komisyonu, kadın hakları ve cinsiyet eşitliği gibi konulara ilişkin projelerin finansmanını sağlamaktadır. Türkiye'deki kadın örgütleri, bu projeler için başvuruda bulunarak Avrupa Komisyonu'yla işbirliği yapabilirler. Projelerin başarılı bir şekilde uygulanması için ise proje yönetimi ve raporlama konularında bilgi sahibi olunması gerekmektedir.

4. Lobi Faaliyetleri: Türkiye'deki kadın kuruluşları, Avrupa Komisyonu'nda daha etkin bir şekilde yer alabilmek için lobi faaliyetlerinde bulunmalıdır. Bu kapsamda, Türkiye'deki kadın kuruluşları, Avrupa Parlamentosu üyeleriyle iletişime geçebilir, toplantılarda konuşma fırsatı bulabilir ve Avrupa Komisyonu'nun ilgilendiği konularda görüşlerini paylaşabilirler. Lobi faaliyetleri, Türkiye'deki kadın kuruluşlarının Avrupa Komisyonu'na daha fazla sesini duyurmasını sağlayacaktır.

Sivil Toplum Kuruluşlarının bu mekanizmalara katılım şartları ve koşullarına dair Avrupa Komisyonu'nun resmi iletişim sayfalarında ve sivil toplum haberleşme ağlarında güncel bilgiler yer almaktadır.

Avrupa Konseyi Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komitesi (GEC):

İstanbul Sözleşmesi'nin hazırlık sürecinde ve uygulanmasında, Sivil Toplum Kuruluşları GEC ile yakın işbirliği içinde çalışmışlardır. Bu komite, İstanbul Sözleşmesi'nin kadın hakları ve cinsiyet eşitliği perspektifinden uygulanmasını denetler ve izler.

İstanbul Sözleşmesi, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda önemli bir uluslararası belgedir ve Avrupa Konseyi üye ülkeleri arasın-

da cinsiyet eşitliği ve kadın haklarına yönelik taahhütleri güçlendirmeyi amaçlar. Sivil Toplum Kuruluşlarının bu süreçteki katılımı, sözleşmenin etkili bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunur.

Kimler İmzaladı: İstanbul Sözleşmesi, Avrupa Konseyi üye ülkeleri tarafından imzalandı ve onaylandı. Avrupa Konseyi, uluslararası bir organizasyon olup, üye ülkeler arasında insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerini teşvik etmek amacıyla kurulmuştur.

Tarafları Kimlerdi: İstanbul Sözleşmesi'nin tarafları, Avrupa Konseyi üyesi ülkelerdir. Sözleşme, bu ülkelerin hükümetleri tarafından onaylandı ve yürürlüğe girdi.

Hangi Ülkeler Katıldı veya Kabul Etti: İstanbul Sözleşmesi, 2011 yılında İstanbul'da imzalandı ve ardından üye ülkelerin parlamentolarında ve hükümetlerinde onaylandı. Sözleşme, birçok Avrupa Konseyi üyesi ülke tarafından kabul edildi. Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'ni imzalayan ve onaylayan ülkelere biriydi. Ancak 2021'de Türkiye, sözleşmeden çekildi.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Sivil Toplum Kuruluşları, İstanbul Sözleşmesi'nin hazırlık sürecinde ve sonrasında önemli bir rol oynadı. Bu kuruluşlar, kadına yönelik şiddetle mücadele ve cinsiyet eşitliği konularında kamusal bilinç oluşturmak, politika önerileri sunmak ve sözleşmenin uygulanmasını takip etmek gibi çeşitli faaliyetlerde bulundular. Sivil toplum, bu süreçte hükümetler ve Avrupa Konseyi ile yakın işbirliği içinde çalışarak sözleşmenin uygulanmasına katkıda bulunmaya devam etmektedir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER (BM)

Kurum İsmi:	Birleşmiş Milletler (BM)
Orijinal İsim:	United Nations (UN)
Kuruluş Tarihi:	24 Ekim 1945
Kurum Merkezleri:	New York, ABD (Ayrıca Genel Sekreterliğin Cenevre, Nairobi ve Viyana'da Genel Sekreterlik binaları ile dünyanın farklı yerlerinde varlıkları bulunmaktadır.)
Türkiye'nin Üyelik Durumu:	Türkiye kurucu üye statüsündedir.
Sivil Toplum Akreditasyonu:	Birleşmiş Milletler bünyesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının aktif olabileceği ve akreditasyon sağlayabileceği organ Ekonomik ve Sosyal Konseydir (ECO-SOC). Ayrıca BM çalışmalarına dahil olabilecekleri, fon imkanlarından faydalanabilecekleri organ ve programlar mevcuttur.
Kurum İnternet Sitesi:	http://www.un.org

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER (BM)

Türkiye'nin de kurucuları arasında yer aldığı Birleşmiş Milletler, dünyanın en geniş coğrafi alanına yayılmış uluslararası örgüt olup 24 Ekim 1945 yılında kurulmuştur. Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının oluşturduğu derin hasar sonucunda, insanlığı (veya daha doğru bir ifadeyle galip devletleri) yeni tehditlere karşı koruyabilmek için bir formül arayışının sonucu olarak Birleşmiş Milletler uluslararası sisteme kazandırılmıştır.

26 Haziran 1945 tarihinde imzalanan Birleşmiş Milletler Antlaşmasının Genel Çerçevesi.^[1]

“Biz Birleşmiş Milletler halkları:

Bir insan yaşamı içinde iki kez insanlığa tarif olunmaz acılar getiren savaş felaketinden gelecek kuşakları korumaya, temel insan haklarına, insan kişiliğinin onur ve değerine, erkeklerle kadınların ve büyük uluslarla küçük ulusların hak eşitliğine olan inancımızı yeniden ilan etmeye, adaletin korunması ve antlaşmadan doğan yükümlülöklere saygı gösterilmesi için gerekli koşulları yaratmaya ve daha geniş bir özgürlük içinde daha iyi

^[1] <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/3-30.pdf>

yaşama koşulları sağlamaya, sosyal bakımdan ilerlemeyi kolaylaştırmaya ve bu erekilere ulaşmak için:

Hoşgörüyle davranmaya ve iyi komşuluk anlayışı içinde birbirimizle barışık yaşamaya, uluslararası barış ve güvenliği korumak için güçlerimizi birleştirmeye, ortak yarar dışında silahlı kuvvet kullanılmamasını sağlayacak ilkeleri kabul etmeye ve yöntemleri benimsemeye, tüm halkların ekonomik ve sosyal bakımdan ilerlemesini kolaylaştırmak için uluslararası kurumlardan yararlanmaya, istekli olarak, bu amaçları gerçekleştirmek için çaba harcamaya karar verdik.”

Yine bu Antlaşmada Birleşmiş Milletlerin amaçları aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

1. Milletlerarası barış ve güvenliği muhafaza etmek, ve bu maksatla barışın uğrayacağı tehditleri önlemek ve uzaklaştırmak ve her türlü saldırma fiilini veya barışın başka suretle bozulması halini ortadan kaldırmak üzere, müessir müşterek tedbirleri almak; barışın bozulmasını intaç edebilecek milletlerarası mahiyette uyuşmazlıkların veya durumların düzeltilmesini veya çözülmesini, adalet ve devletlerarası hukuku prensiplerine uygun olarak barış yolları ile gerçekleştirmek;
2. Milletlerarasında, milletlerin hak eşitliği prensibine ve kendi mukadderatlarını kendilerinin tâyin hakkına saygı üzerine kurulmuş dostane münasebetler geliştirmek ve dünya barışının sağlamaştırılması için elverişli her türlü diğer tedbirleri almak;
3. Ekonomik, sosyal, fikrî ve insani mahiyetteki milletlerarası davaları çözerek ve ırk, cins, dil veya din farkı gözetmeksizin herkesin insan haklarına ve ana hürriyetlerine karşı saygıyı geliştirerek ve teşvik ederek milletlerarası işbirliğini gerçekleştirmek,

4. Milletlerin bu müşterek amaçlara doğru sarf ettikleri gayretlerin ahenkleştiği bir merkez olmak.

BM'nin finansal yapısını, üye ülkelerin BM sistemindeki yerleri ve ekonomik güçleriyle orantılı katkıları oluşturmaktadır. Türkiye, BM'ye en fazla katkı yapan ülkeler arasında 2022 yılında ilk 20 ülke arasında yer almıştır.

Birleşmiş Milletler, insan hakları, küresel sorunlar, sürdürülebilir kalkınma, iklim değişikliği, silahsızlanma, barışın muhafaza edilmesi, mülteciler ve göçmenler, insani problemler, sağlık problemleri, gıda üretimi ve cinsiyet eşitliği gibi konularda çalışmalar yürütmektedir.

BM ANA ORGANLARI

Genel Kurul

Genel Kurul, Birleşmiş Milletler'e üye ülkelerin tamamını kapsamaktadır. Kurul'da her üyenin bir oy hakkı bulunmaktadır. Olağan dönem toplantısını her yıl eylül ve aralık ayları arasında yapan Genel Kurul, Güvenlik Konseyi ya da BM üyelerinin çoğunluğu tarafından olağanüstü toplantıya çağırabilir.

Genel Kurul'da kararlar üçte iki çoğunlukla (barış, güvenlik, bütçe ya da yeni üye kabulü gibi önemli konularda) veya oy çokluğuyla alınır.

Üye ülkeler, genellikle devlet ya da hükümet başkanı düzeyinde temsil edildikleri genel görüşmede çeşitli uluslararası sorunlar hakkındaki görüşlerini açıklarlar. Genel görüşmenin ardından, Genel Kurul gündeminde bulunan konuların büyük bölümü altı ana komitede ele alınır:

Birinci Komite: Silahsızlanma ve Uluslararası Güvenlik,

İkinci Komite: Ekonomik ve Mali,

Üçüncü Komite: Sosyal, İnsani ve Kültürel,

Dördüncü Komite: Siyasi Sorunlar ve Sömürgecilik,

Beşinci Komite: İdari İşler ve Bütçe,

Altıncı Komite: Yasal Konular.

Komitelerde veya Genel Kurul'da ele alınan her gündem maddesi Genel Kurul'da oylanır. Bu kararlar, kuruluşun çalışmalarına yön verir, Genel Sekreter ve Sekretarya çalışanlarının yeni dönemdeki önceliklerini ve görevlerini belirler.

Güvenlik Konseyi (BMGK)

Güvenlik Konseyi, BM'nin temel kuruluş amacı olan uluslararası barış ve güvenliğin korunması kapsamında birincil sorumlu olarak görev yapar. Konsey, beş daimi üye (ABD, Çin, Fransa, İngiltere ve Rusya) ile iki yıllığına seçilen on geçici üyeden oluşmaktadır. Geçici üyeler Genel Kurulda seçimle ve coğrafi denge gözetilerek belirlenmektedir.

Antlaşma'nın 25'inci Maddesi gereğince, Birleşmiş Milletler'in tüm üyeleri Güvenlik Konseyi'nin aldığı kararları kabul edip uygulamak zorundadır. Güvenlik Konseyi'nin diğer Birleşmiş Milletler organlarından en önemli farkı gücüdür. Diğer organlar üye ülkelere ancak tavsiyede bulunurken, Konsey'in üye devletlerin uyması gereken kararları alma yetkisi vardır.

Güvenlik Konseyi'nde her üyenin bir oy hakkı bulunmaktadır. İdari konulardaki kararlar on beş üyenin dokuzunun "evet" oyuyla alınmaktadır. Diğer konularda karar alınabilmesi için beş daimi üyenin hepsinin onayı ve toplamda dokuz evet oyu gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler, temelde evrensel değerler, katılımcılık ve hak eşitliği prensibi ile kurulmuştur. Ancak Güvenlik Konseyi'nin mevcut yapısı BM'nin güvenilirliğini sorgulatmakta ve son yıllarda yaşanan ülkeler arası krizlerdeki pozisyonuyla, çatışma çözümlerini yerine taraflı duruşuyla eleştirilerin odağında yer almaktadır.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, 2000 yılında kabul ettiği 1325 sayılı Kararda kadınların çatışmaların çözümü ve barış süreçlerine katılmalarını ilk kez tanımıştır. 18 maddeden oluşan Kararları sadece Kadın ve Güvenlik konularına odaklanan bir gündemin çıktıkları olarak ele almak mümkündür.

Söz konusu “Kadınlar, Barış ve Güvenlik” başlıklı karar, kadın alanında çalışan STK'lar için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. İçeriğinde, “Üye Devletlere, çatışmaların önlenmesi, yönetilmesi ve çözülmesiyle ilgili ulusal, bölgesel ve uluslararası kurum ve mekanizmalarda kadınların tüm karar alma düzeylerinde daha fazla temsil edilmelerini sağlama konusunda çağrıda bulunur.” “Silahlı çatışmaların tüm taraflarını, kadınları ve kız çocuklarını toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten, özellikle tecavüz ve diğer cinsel istismar biçimlerinden ve silahlı çatışma durumlarındaki bütün diğer şiddet biçimlerinden korumaya yönelik özel tedbirler almaya çağırır.”

Güvenlik Konseyi'nin mevcut yapısı BM'nin güvenilirliğini sorgulatmakta ve son yıllarda yaşanan ülkeler arası krizlerdeki pozisyonuyla, çatışma çözümlerini yerine taraflı duruşuyla eleştirilerin odağında yer almaktadır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOC)

Ekonomik ve Sosyal Konsey, BM'nin ekonomik ve sosyal alanlardaki önceliklerini belirleyen ve çalışmalarını planlayan ana organdır.

Konsey, kalkınma, çevre, insan hakları, suç, konut, sanayileşme, ticaret, kadın hakları, nüfus, ırk ayrımı gibi çeşitli alanlarda faaliyet göstermektedir. Konseyin üç yıllık süreyle görev yapan 54 üyesi bulunmaktadır. Konseyde kararlar salt çoğunlukla alınır, her üyenin bir oy hakkı vardır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, uluslararası ekonomik ve sosyal konuların ele alındığı üye devletlere siyasi tavsiyelerin paylaşılmasını sağlayan bir platformdur. Konsey rapor hazırlar ve tavsiyelerde bulunur. Hazırlanan raporlarda insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı gösterilmesi ilkelerine dikkat çeker.

Konsey çalışmalarını aşağıdaki komisyonlar aracılığıyla yürütmektedir:

- ◆ İnsan Hakları Komisyonu
- ◆ Uyuşturucu Maddeler Komisyonu
- ◆ Sosyal Kalkınma Komisyonu
- ◆ Nüfus ve Kalkınma Komisyonu
- ◆ Kadının Statüsü Komisyonu
- ◆ İstatistik Komisyonu
- ◆ Suç Önleme ve Adli Yargı Komisyonu
- ◆ Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu
- ◆ Bilim ve Teknoloji Komisyonu

Konsey bünyesinde, Program ve Koordinasyon Komitesi, Beşeri Yerleşim Komitesi, Sivil Toplum Kuruluşu Komitesi, Uluslararası Kuru-

luşlarla Müzakere Komitesi, Enerji ve Doğal Kaynaklar Komitesi ve Kamu Yönetimi Komitesi bulunmakta, ayrıca farklı coğrafi bölgelerin sorunları üzerinde çalışan bölgesel komisyonlar da yer almaktadır.

ECOSOC, her takvim yılı içinde, hazırlık toplantıları, yuvarlak masa toplantıları yapar ve Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla programlar düzenler. Her sene Temmuz ayında New York ve Cenevre’de dört hafta süren oturumlar organize eder. Bu programlarda devletlerin üst düzey yetkililerinin katılımıyla ekonomik, sosyal ve beşeri konular tartışılır. Konseyin çalışmalarının idari yönü yardımcı ve ilgili organlarca yürütülür.

ECOSOC bünyesinde bulunan daimi komisyon ve uzman birimler arasında Sivil Toplum Kuruluşu Komitesi de bulunmaktadır.

Genel Sekreterlik/Sekretarya

Genel Sekreterlik, çeşitli görevlerde çalışan ve günlük işleri yürüten çalışanlardan oluşur. Birleşmiş Milletler’in ana organlarına hizmet etmekte ve bu organların açıkladığı program ve politikaları uygulamaktadır. Birimin başı olan Genel Sekreter, Güvenlik Konseyi’nin tavsiyesi üzerine Genel Kurul tarafından beş yıllık bir süre için atanmaktadır. Genel Sekreter en fazla iki dönem bu görevde bulunabilir.

BM sekretaryasında 170 ülkeden 5.000’in üzerinde kişi görev almaktadır. Sekretarya barış gücü operasyonlarının yönetilmesinden uluslararası uyuşmazlıklarda arabuluculuk yapılmasına, ekonomik ve toplumsal sorunların araştırılmasından insan hakları ve sürdürülebilir kalkınma etkinliklerine kadar farklı alanlarda çalışmalar yapmaktadır. Sekretarya Genel Kurul kararları doğrultusunda uluslararası konfe-

ranslar düzenlemekte, BM organlarının kararlarının ne ölçüde uygulandığını araştırmakta ve tüm bu çalışmalarla ilgili olarak bilgilendirme faaliyetleri yapmaktadır.

Genel Sekreter

BM Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin tavsiyesi ve Genel Kurul'un onayıyla 5 yıllık süre için seçilmektedir. Genel Sekreter, Birleşmiş Milletler Anlaşmasına göre Teşkilatın 'Baş Yöneticisi' konumundadır.

Genel Sekreter, BM'nin işleyişinden ve BM'in çeşitli organlarınca alınan kararların uygulanmasından sorumludur, uluslararası anlaşmazlıkların önlenmesi de görev alanı içerisindedir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR)

Genel Kurul 1993 yılında, Birleşmiş Milletler insan hakları faaliyetlerinin resmi sorumlusu olarak Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği kadrosunu kurmuştur. Yüksek Komiserlik; tüm sivilin, kültürel, ekonomik, siyasi ve sosyal haklarının kullanımını teşvik etmek ve korumakla yükümlüdür. Bu görevi İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Bürosu ile yürütülmektedir.

OHCHR, Birleşmiş Milletler insan hakları çalışmalarının ana uygulayıcısıdır. Komiserlik belirlenen konularda rapor hazırlayarak Genel Kurul'un ve diğer karar organlarının talebi üzerine araştırmalar yapmaktadır. İnsan haklarının teşviki ve korunması konularında hükümetlerle, uluslararası, bölgesel ve Sivil Toplum Kuruluşları ile işbirliği geliştirmektedir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Organları'nın top-

lantılarında sekreteryaya görevini üstlenmektedir. Merkezi Cenevre'dedir.

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nin (ECOSOC) danışma statüsündeki STK'lar, İnsan Hakları Konseyi'nin oturumlarına Gözlemci olarak katılmak üzere başvuru yapabilirler. ECOSOC akreditasyonu olan STK'lar, İnsan Hakları Konseyi'ne yazılı beyanlar gönderip, katılım prosedürünü yerine getirerek katılım sağladıklarında oturumlarda sözlü müdahalede bulunabilir, paralel etkinlikler düzenleyebilirler.

OHCHR Bölümleri:

1- Araştırma ve Kalkınma Bölümü: İnsan hakları konularında araştırma ve analizler yaparak; bireyin refah seviyesini geliştirmesine imkan tanıyan “kalkınma hakkını” gerçekleştirilmesi için stratejiler belirlemekte ve uygulamalarını denetlemektedir.

2- Faaliyet ve Program Bölümü: Ülkelere kapsamlı teknik program desteği sağlamak; soruşturma heyetlerine destek vermekte ve insan hakları eğitimi alanlarındaki faaliyetlere katkıda bulunmaktadır.

3- Destek Hizmetleri Bölümü: İnsan Hakları Komisyonu ve diğer Birleşmiş Milletler insan hakları organlarına destek vermektedir.

4- Dış İlişkiler Bölümü: Medya ile ilişkilerden sorumludur, STK'lar ve sivil toplumla ortaklıkları koordine etmekte ve bağış toplama sürecini takip etmektedir.

5- Özel Prosedürler Bölümü: Dünya çapında meydana gelen insan hakları ihlallerini belgelemek, insan hakları ihlalleri mağdurları-

nı korumak ve haklarını savunmak amacıyla kurulan İnsan Hakları Komisyonu'nun özel raportör, özel temsilci ve tematik çalışma grupları gibi mekanizmalarına destek vermektedir.

İnsan Hakları Konseyi'ne bağlı çalışan "Özel Prosedürler", insan hakları konusunda tematik veya ülkeye özgü bir perspektiften rapor verme ve tavsiyelerde bulunma yetkisine sahip bağımsız insan hakları uzmanlarıdır. Özel Prosedürler sistemi, Birleşmiş Milletler insan hakları mekanizmasının merkezi bir unsuru olarak tüm insan haklarını kapsar.

Özel Prosedürler çalışma sistematığı, BM üyesi ülkeler ile iletişim veya ülke ziyaretleri yöntemiyle bilgi ve deneyimlere ulaşma, BM İnsan Hakları Konseyi'ne ve BM Genel Kurulu'na tematik ya da normatif konularda rapor sunma, kamusal alanda yapılan açıklamalar, standartların oluşturulmasına yönelik tartışma ortamların geliştirme olarak özetlenebilir. Özel Prosedürler, çalışmalarını yürütürken Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi'nin sekretarya desteğini alırlar.

Özel Prosedürler, Özel Raportör (Din ve İnanç Özgürlüğü Özel Raportörü, Göçmenlerin İnsan Hakları Özel Raportörü vb.) veya Bağımsız Uzman (Yaşlıların Tüm İnsan Haklarından Yararlanması Konusunda Bağımsız Uzman vb.) unvanı taşıyabilirler, Çalışma Grupları (Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik ayrımcılık Çalışma Grubu vb.) olarak da anılabilirler.

Görev sahiplerinin bağımsız statüleri, görevlerini tam bir tarafsızlık içerisinde yerine getirebilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bir görev sahibinin belirli bir fonksiyondaki görev süresi, altı yılla sınırlıdır.

Halihazırda tematik alanlarda görev yapan özel prosedür yetkilileri ve bu yetkililerin iletişim bilgileri, İnsan Hakları Konseyinin Özel Prosedürleri'nin web sitesinde mevcuttur. Bu kapsamda “Engelli Hakları Özel Raportörü”, “Kültürel Haklar Alanında Özel Raportör”, “Göçmenlerin İnsan Hakları Özel Raportörü”, “Yaşlıların Tüm İnsan Haklarından Yararlanması Konusunda Bağımsız Uzman”, “Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Özel Raportörü”, “İrkçılığın Çağdaş Biçimleri, İrk Ayrımcılığı, Yabancı Düşmanlığı İlgili Hoşgörüsüzlük Üzerine Özel Raportör”, “Din ve İnanç Özgürlüğü Özel Raportörü”, “Kadınlara Ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet, Nedenleri Ve Sonuçları Özel Raportörü”, “Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Ayrımcılık Çalışma Grubu” kadın ve aile alanları ile kesişen başlıklar arasında sayılabilir.

İnsan Hakları Yüksek Komiserliği veya Özel Prosedürler tarafından yapılan çağrılar güncel olarak web sitesinde yayınlanmakta, bu çağrılara yönelik STK'lar veya aktivistler belirtilen formatta hazırladığı raporlarla katkı sağlamaktadır. Raporların hazırlık sürecinde, sahadan önceki dönemde hazırlanmış raporlar, sözleşmeler vb. belgeler referans alındığı takdirde içerik yeterlilik açısından daha uygun olacaktır.

İnsan Hakları Yüksek Komiserliği veya Özel Prosedürler tarafından yapılan çağrılar güncel olarak web sitesinde yayınlanmakta, bu çağrılara yönelik STK'lar veya aktivistler belirtilen formatta hazırladığı raporlarla katkı sağlamaktadırlar.

Bu projeyi yürüten ve kitabı hazırlayan İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği, BM Din ve İnanç Özgürlüğü Özel Raportörü'nün 2023 yılında yaptığı çağrı kapsamında din ve inanca yönelik sahada gördüğü eksiklikleri Kur'an-ı Kerim'in yakılması olayı özelinde yorumlayarak raporlamıştır. Raporun imzacı bölümünde Türkiye'den bir çok STK da destek vermiştir.

TÜRKİYE'NİN BM BÜNYESİNDE TARAF OLDUĞU ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMELERİ

Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICERD):

21 Aralık 1965 tarihinde Genel Kurul tarafından kabul edilen bu sözleşme, 4 Ocak 1969 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin Denetim Organı Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesidir. Türkiye sözleşmeyi 13 Ekim 1972'de imzalamıştır.

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICCPR):

16 Aralık 1966 tarihinde Genel Kurul tarafından kabul edilen bu sözleşme, 41.maddesi dışında 23 Mart 1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin denetim organı İnsan Hakları Komitesi'dir. Sözleşme 24 Ekim 2006 tarihinde Türkiye'de yürürlüğe girmiştir.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICESCR):

16 Aralık 1966 tarihinde Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ile aynı gün Genel Kurul tarafından kabul edilen ve “İkiz Sözleşmeler” olarak anılan bu sözleşme 3 Ocak 1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin Denetim Organı Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesidir. Sözleşme 23 Aralık 2003 tarihinden itibaren Türkiye’de yürürlüğe girmiştir.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW):

19 Aralık 1979 tarihinde Genel Kurul tarafından kabul edilen bu sözleşme, 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin Denetim Organı Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesidir. Sözleşme Türkiye’de 19 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girmiştir. CEDAW kadın hakları konusunda uluslararası standartları belirleyen ilk sözleşmedir. Halihazırda 189 ülke CEDAW’a tarafıdır.

Sözleşmeye göre tüm taraf devletler kadınların insan haklarını hayata geçirme, koruma ve bunlara saygı duyma konusunda yasal olarak yükümlüdür. Devlet yükümlülüğü ilkesi CEDAW’ın etkili yasalar ve etkili uygulamalarla hayata geçirilmesini sağlar.

CEDAW Kapsamında Korunan Haklar:

- ♦ Kadın ticaretinin yasaklanması
- ♦ Eşit temsil ve eşit katılım sağlanması
- ♦ Eğitim hakkının kullanılması ve eğitimin planlanması dahil, eğitimin her alanında eşitlik sağlanması

- ◆ Kadınların çalışma hakkı güvence altına alınması ve çalışma hayatında eşitlik sağlanması
- ◆ Kadınların sağlık hakkının güvence altına alınması ve sağlık hizmetlerinden erkeklerle eşit şekilde yararlanmaları sağlanması
- ◆ Kırsal alanda yaşayan kadınların özel ihtiyaçları görülmesi ve haklarını kullanmalarının sağlanması
- ◆ Evlilik ve aile ilişkilerinde eşitlik sağlanması, soyadı, meslek seçimi, çocuk, aile malları, boşanma ve benzeri konularda kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmaları.

CEDAW Komitesinin Görevleri:

- ◆ Sözleşmenin ulusal düzlemde uygulanmasının denetlenmesi
- ◆ Dönem raporların incelenmesi
- ◆ STK'lardan gelen bilgiler / Gölge Raporlar
- ◆ BM organlarından gelen bilgiler
- ◆ Ara raporların değerlendirilmesi
- ◆ Sonuç gözlemlerin oluşturulması ve devlete iletilmesi
- ◆ Genel tavsiyelerin geliştirilmesi
- ◆ İhtiyari Protokol çerçevesindeki bireysel başvuruların değerlendirilmesi; gereken hallerde re'sen inceleme başlatılması.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Raporlama Süreçlerine Katkısı

- » Ülke raporuna görüş vermek
- » Ülke raporunun yayınlanmasının ardından gölge rapor sunmak
- » Yapıcı diyalog öncesi gölge rapor sunmak
- » Yapıcı diyalog oturumu öncesinde CEDAW Komitesinin STK'lar ile gerçekleştirdiği toplantıya katılım sağlamak ve beyanda bulunmak.

Bireysel veya STK Olarak Başvuru Süreci:

Sözleşmedeki haklarının ihlal edildiğini düşünen kadınlar ve kadın grupları İhtiyari Protokol kapsamında Komiteye bireysel başvuru yapabilirler. Başvurular için ulusal yargı yollarının tüketilmiş olması şartı aranır. Doğrudan tazminat ya da ceza hükmü mümkün olmamaktadır. Durumu düzeltme, mağduru koruma, tekrarı engelleme amaçlı yasal/kurumsal düzenleme önerileri geliştirilmektedir.

STK'lar bu Komiteye ülke resmi raporunun dışında Gölge Rapor hazırlayarak, sözleşmenin ülkelerinde ne ölçüde uygulandığını belgeleyebilmektedirler. Ülkemizde STK'lar bu mekanizmayı son derece aktif kullanmaktadırlar. Bu kitabın son bölümünde Sözleşme Metnine yer verilmiştir.

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (CAT):

10 Aralık 1984 tarihinde Genel Kurul tarafından kabul edilen bu sözleşme, 26 Haziran 1987 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin Denetim Organı İşkenceye Karşı Komite'dir. Sözleşme Türkiye'de 1 Eylül 1988 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (CRC):

20 Kasım 1989 tarihinde Genel Kurul tarafından kabul edilen bu sözleşme 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin Denetim Organı Çocuk Hakları Komitesi'dir. Sözleşme Türkiye'de 4 Mayıs 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme (ICMW):

18 Aralık 1990 tarihinde Genel Kurul tarafından kabul edilen bu sözleşme, 1 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin Denetim Organı Tüm Göçmen İşçiler ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi'dir. 8 Temmuz 2004 tarihinde Türkiye'de yürürlüğe girmiştir.

Engelli Bireylerin Haklarına İlişkin Sözleşme (CRPD):

13 Aralık 2006 tarihinde Genel Kurul tarafından kabul edilen bu sözleşme, 3 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin Denetim Organı Engelli Hakları Komitesidir. 28 Ekim 2009 tarihinde Türkiye'de yürürlüğe girmiştir.

Engellilerin Haklarına İlişkin Ek İhtiyarı Protokol:

Birleşmiş Milletler'de 3 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe giren protokol, Türkiye'de 10 Şubat 2015 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair 1967 tarihli Protokol:

Protokol Türkiye'de 31 Temmuz 1968 tarihinden itibaren geçerli sayılmıştır. Türkiye Protokol'ü onaylarken, Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme'ye konulan coğrafi sınırlamanın geçerli olmaya devam edeceğini beyan etmiştir.

Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Hakkında Sözleşme:

Türkiye, Sözleşme'ye katılma yoluyla taraf olmuştur. Türkiye'de 31 Temmuz 1951 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

BM VE SİVİL TOPLUM

Birleşmiş Milletler bünyesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının aktif olabileceği en önemli organ yukarıda da bahsettiğimiz üzere Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOC)'dir. Konsey, STK'ları üç sınıfa ayırmıştır:

Birinci kategorideki kuruluşlar Konsey'in faaliyetleri ile en çok ilgili olan kuruluşlardır; ikinci kategorideki kuruluşların belli alanlarda özel yetkileri vardır, üçüncü statü Konseye ara sıra katkıda bulunan kuruluşlar için verilen geçici danışmanlıktır.

Danışmanlık Statüsündeki STK'lar, Konsey toplantılarına ve onun yardımcı organlarına gözlemci gönderebilir ve alanıyla ilgili konularda yazılı beyanlarda bulunabilir. Ayrıca, her iki tarafı da ilgilendiren konularda Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği ile istişarede bulunabilirler.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, STK'ların çalışma alanlarına giren birçok başlığı içinde barındırdığı ve ayrıca Sivil Toplum Kuruluşlarına Konseye akredite olma fırsatı sunduğu için son derece aktif ve etkin bir organdır.

Bir STK ECOSOC'a neden akredite olmalıdır sorusunun en önemli cevabı, ECOSOC politika yapıcılar, parlamenterler, akademisyenler, vakıflar, ticaret sektörü temsilcileri ve binlerce kayıtlı Sivil Toplum Kuruluşuyla sürdürülebilir kalkınma için çalışmalar yürütmektedir. Konsey'in çalışmaları, konuya dayalı bir yaklaşımla yönlendirilir. Böylece birden çok paydaş arasında sürekli ve odaklanmış bir tartışma yapılmaktadır.

Danışmanlık statüsü alan Sivil Toplum Kuruluşları karar alma noktasında aktif yer alabilmektedirler. ECOSOC'a akredite STK'lar yazılı ve sözlü olarak bildiriler hazırlayıp paylaşabilmekte ve Birleşmiş Milletler'de kendi etkinliklerini düzenleyebilmektedirler. Bununla birlikte yan oturumlarda BM kuruluşları ile ortak faaliyetlerde bulunma imkanını elde edebilmektedirler. Danışma statüsü STK'lara sadece ECOSOC'a erişim değil aynı zamanda birçok alt organlarına, Birleşmiş Milletler'in çeşitli insan hakları mekanizmalarına ve özel etkinliklere erişim imkanı sağlamaktadır.

ECOSOC'a Kimler Başvurabilir? ECOSOC'a en az iki yıldır faaliyette olan dernek ve vakıflar başvurabilir. Başvuracak adayların şu kriterlere uygun olması gerekmektedir.

- ♦ ECOSOC'un çalışma alanlarıyla bağlantılı olmak,
- ♦ Demokratik bir karar alma mekanizmasına sahip olmak,
- ♦ Temsili bir yapıya ve üyeleri adına konuşma yetkisine sahip olmak,
- ♦ Fonunun büyük kısmını ulusal iştiraklerden, bireysel üyelere veya diğer hükümet dışı bileşenlerden gelen katkılardan sağlamak.

Danışmanlık statüsüne sahip kuruluşların listesine [file:///C:/Users/SU/Downloads/N2332016%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/SU/Downloads/N2332016%20(2).pdf) veritabanından ulaşılabilir.

Başvuru adımları:

- ◆ “ECOSOC”a akredite olmak için öncelikle <http://csonet.org/> web adresine giriniz.
- ◆ Bu web sitesinde yer alan “Danışmanlık Statüsü için Başvuru” linkine tıklayınız.
- ◆ Açılan “Danışmanlık Statüsü için Başvuru” sayfasında ECOSOC’a nasıl başvuru yapacağınız ile ilgili özet halinde başvuru adımları yer almaktadır.

Kurum Profili Nasıl Oluşturulur?

- ◆ “Danışmanlık Statüsü için Başvuru” sayfasında birinci maddede yer alan Kurumunuz için Profil Ekle” bağlantısına tıklayınız.
- ◆ Bağlantıya tıkladıktan sonra açılan sayfada hesap oluştur linkine tıklayınız.
- ◆ Açılan sayfada kuruma ait bilgileri birkaç adımda doldurmanız gerekmektedir. (Örn: Kurum Adı, İletişim Bilgileri vb.)
- ◆ Bütün bilgileri ekledikten sonra kaydediniz.

Kurum profili başvurunuz 3-4 gün içerisinde esa.civilsociety@un.org adresinden profilinizin onaylandığına dair mail alacaksınız. Aynı zamanda BM ECOSOC veri tabanına da kaydolmuş olacaksınız. Bu adımdan sonra BM etkinliklerinden haberdar olacaksınız.

Kurum Profilinizi oluşturduktan sonra; ECOSOC’a Danışmanlık Statüsü’nde başvurabilmek için:

a. Faaliyet Belgesi: Dernek iseniz Sivil Toplumla İlişkiler İl Müdürlüğü’nden, Vakıf iseniz; Vakıflar Genel Müdürlüğü’nden kurumunuzun faaliyette olduğuna dair belgeyi temin edebilirsiniz. Faaliyet belgesi Türkçe olduğundan dolayı yeminli bir tercüman tarafından İngilizceye çevrilerek onaylatılmalıdır.

b. Mali Tablo: Kurumunuza ait bir senelik mali tablo ve banka hesaplarının dokümü hazırlanmalıdır.

c. Kurum Tüzüğü/Senedi: Kurumun ilgili belgesi İngilizce veya Fransızca'ya tercüme edilmelidir.

d. İsteğe bağlı olarak (varsa) kurumunuzun yayınları ve organizasyon şemasını sisteme yüklemeniz gerekmektedir.

BM Sivil Toplum Şubesinin takvimine göre 1 Haziran'a kadar tamamlanan başvurular bir sonraki yıl değerlendirmeye alınır.

Haziran ayı itibariyle başvurular STK komitesi tarafından incelenmeye başlanır. Bu süreçte daha detaylı bilgi edinebilmek amacıyla kuruluşunuzla iletişime geçebilir veya yüz yüze görüşmek için davetiye gönderilebilir. Ancak bu görüşmeler için masraflarınız karşılanmaz. Başvurularınızın görüşüldüğü toplantıyı BM web sitesi üzerinden online olarak izleyebilirsiniz. Tüm sürecin eksiksiz olması durumunda danışman üye statüsü resmileşir ve tarafınıza tebliğ edilir.

Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi (DESA)

DESA, sürdürülebilir kalkınma, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının statüsünün güçlendirilmesi, kalkınma politikalarının analizi, nüfus, istatistik, kamu yönetimi ve dijital yönetim, sosyal politika ve kalkınma alanlarında faaliyet gösterir. Sivil Toplum Kuruluşları ile yakın iş birliği içindedir.

DESA, konferanslar düzenlemekte, sosyo-ekonomik sorunları ve gelişmeleri takip etmekte, çalışmalarını yayınlar aracılığıyla paylaşarak BM hedeflerine ulaşılması için katkıda bulunmaktadır.

Sivil Toplum Kuruluşları Komitesi

Komite, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey tarafından benimsenen işlevleri, Konseye akredite olmuş Sivil Toplum Kuruluşlarıyla istişare düzleminde, bu kuruluşlarla bağlantılı olarak yürütür.

Komite, eşit coğrafi dağılıma dayanan ve dört yıllık süre için seçilen 19 üyeden oluşmaktadır. Beş üye Afrika ülkelerinden, dört üye Asya ülkelerinden, dört üye Latin Amerika ve Karayipler'den, dört üye Batı Avrupa ve diğer ülkelerden, iki üye de Doğu Avrupa ülkelerinden olmak üzere temsilciler yer almaktadır.

BM VE KADIN

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) Birleşmiş Milletler Şartı'nın 68. maddesi ile kendisine tanınmış olan ekonomik ve sosyal alanlarda komisyon kurma yetkisine dayanarak, 1946 yılında İnsan Hakları Komisyonu'na bağlı çalışacak Kadının Statüsü Alt Komisyonu'nu kurmuştur. İnsan Hakları Komisyonu'nun diğer görevleriyle çok meşgul olacağından duyulan endişe sonucunda kuruluşundan dört ay sonra Komisyon'un statüsü değiştirilerek bağımsız, kendi başına çalışan bir Komisyon haline getirilmiştir.

Kadının Statüsü Komisyonu Birleşmiş Milletler'in toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve kadınların güçlendirilmesi amacıyla kurmuş olduğu, kadın haklarıyla bağlantılı ilk organdır.

Kadın haklarının bağımsız uzmanlar tarafından savunulmasının daha sağlıklı olacağı yönündeki önerilere rağmen ECOSOC bu öneriyi kabul etmemiş, Komisyon üyelerinin dengeli bir coğrafi dağılımı güvenceye alacak bir şekilde devletlerin temsilcilerinden oluşmasına karar vermiştir.

Komisyon'un başlangıçtaki üye sayısı 15 olup bu sayı 1990 yılında 45 yükseltilmiştir. Üyelerin görev süresi 4 yıldır. Günümüzde 13 üye

Afrika'dan, 11 üye Asya'dan, 9 üye Güney Amerika ve Karayiplerden, 8 üye Batı Avrupa ve diğer ülkelerden, 4 üye Doğu Avrupa ülkelerinden seçilmektedir.

Kadının Statüsü Komisyonu, her sene Mart ayında New York'ta iki haftaya yakın bir sürede gerçekleşen bir kısmı Genel Oturumlar, bir kısmı teknik çalışmalar ve STK'ların yan etkinliklerinden oluşan programlar düzenlemektedir. Bu programlar kapsamında Türkiye'den ve dünyanın farklı yerlerinden STK'lar da Komisyon tarafından ilan edilmiş temalar çerçevesinde BM'nin gösterdiği salonlarda etkinlikler gerçekleştirmektedir.

***Kadının Statüsü
Komisyonu Birleşmiş
Milletler'in toplumsal
cinsiyet eşitliğinin
geliştirilmesi
ve kadınların
güçlendirilmesi
amacıyla kurmuş
olduğu, kadın
haklarıyla bağlantılı
ilk organdır.***

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİNE (UN WOMEN) KADIN VE AİLE ODAKLI ÇALIŞAN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KATILIMI

UN WOMEN, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik küresel standartlar belirlemek, BM üye devletlerini destekleyerek, belirlenen standartların etkili bir şekilde uygulanmasını ve dünya çapında kadınlara ve kız çocuklarına fayda sağlamak amacı ile gereken yasa, politika, program ve hizmetleri tasarlayarak hükümetler ve Sivil Toplum Kuruluşları ile iş birliği içinde çalışmak amacı ile 2010 yılında kurulmuştur.

Türkiye ofisi 2012 yılından beri çalışmalarını sürdürmektedir. Bütünüyle toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesine odaklanan tek Birleşmiş Milletler Birimi olan UN WOMEN, sivil toplum, özel sektör, medya gibi farklı aktörler ile ortaklıklar kurabilmesi noktasında pek çok BM biriminden ayrılmaktadır. UN WOMEN, Birleşmiş Milletler sistemi çapında koordinasyonu teşvik ederek, BM üye devletlerini toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi alanındaki küresel normları ve standartların güçlendirilmesi ve tüm bun-

ları yaparken ülke ve bölge düzeyinde operasyonel faaliyetler yürüterek üç temel misyonunu hayata geçirmeyi hedeflemektedir.

1995 yılında Pekin'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı sonucunda 189 ülkenin onayı ile Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı isimli belgeler kabul edilmiştir. Kitabın son bölümünde bu belgelere ulaşabilirsiniz. Kadın sorunlarının evrensel olduğu mesajı bu konferansta verilmiştir. Hükümetler bu konu üzerine yapacakları değişikliklerden somut olarak bu konferansta bahsetmişler ve Pekin Eylem Platformu dünyada değişen güçlenme anlayışının somut bir ifadesi haline gelmiştir.

Kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin hükümetlerin politika ve programlarına yerleştirilmesi noktasında yükümlülüklerini artırmaktadır. Eylem Planı ise on iki kritik alanda kadın ve yoksulluk, kadın ve eğitim, kadın ve sağlık, kadına yönelik şiddet, silahlı çatışmalarda kadın, kadın ve ekonomi, karar alma süreçlerinde kadın, kadının ilerlemesinde kurumsal mekanizmalar, kadının insan hakları, kadın ve medya, kadın ve çevre, kız çocukları gibi başlıklara dair stratejileri ortaya koymaktadır.

UN WOMEN'in Üçlü Yetki Alanı

1. Normatif Yetki: Pekin Deklarasyonu, CEDAW gibi uluslararası norm ve standartların, Kadının Statüsü Komisyonu ve diğer hükümetler arası mekanizmalar tarafından geliştirilen politikalarda ana taahhütlenmesi.

2. Operasyonel Yetki: Üye devletlerinin talepleri üzerine, uluslararası norm ve standartları etkin bir şekilde uygulayabilmesi için Teknik ve finansal destek sağlanması ve sivil toplum ile ortakların kurulması için uygun ortaklarının yaratılması,

3. Koordinasyon Yetkisi: Birleşmiş Milletler sisteminin toplumsal cinsiyet alanında çalışmalarını yönlendirilmesi ve koordine edilmesi ve sistemin hesap verebilirlik çerçevesinde izleme/değerlendirme mekanizmalarına dahil olmasının sağlanması.

UN WOMEN TÜRKİYE

UN WOMEN Türkiye ofisi 2012 yılında kurulduğu günden bu yana Birleşmiş Milletlerin hayata geçirmeyi hedeflediği konular ve stratejilerin yanısıra ulusal stratejileri de öncelemektedir. Çünkü BM Kadın biriminin aktif olduğu ülkelerdeki hedefi ülke gündemini de takip ederek çalışma alanlarını bu gündem maddeleri doğrultusunda düzenlemektedir. BM Kadın Birimi'nin Türkiye örneğinde ise 11. Kalkınma Planının hedefleri doğrultusunda kamu kurumları çalışmalarını sürdürmeyi önemsemektedir.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi 2022-2025 yılları için hazırlamış olduğu stratejik planda üç ana misyonu temel almaktadır. Bunlardan ilki BM çapında koordinasyonu teşvik ederek toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesine dair hesap verebilirliği ve sonuçları iyileştirmek. İkincisi, BM Üye devletlerinin kadının güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği küresel normları ve standartları güçlendirmeleri ve diğer konulara dair toplum cinsiyet bakış açısını dahil etmeleri noktasında onları desteklemek. Son olarak da, ülke ve bölge düzeyinde operasyonel faaliyetler yürütmek.

2022-2025 Stratejik Plan doğrultusunda aşağıdaki dört tematik alanda aktif olarak çalışarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesi hususunda kesişen bir etki yaratmak hedeflenmektedir:

- ♦ Kadınların yönetişime ve kurumsal hayata katılımının güçlendirilmesi,
- ♦ Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi,
- ♦ Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddete son vermek,
- ♦ Kadınlar, barış, güvenlik, insani yardım ve afet riskinin azaltılması.

Bu alanlarda aktif olarak çalışırken ortaklıklar önemli bir karşılaştırmalı avantaj sağlamaktadır. Sivil Toplum, hükümetler ve diğer paydaşlar arasında diyalog oluşturma ve destekleme yeteneği sayesinde BM Kadın Birimi hedefleri doğrultusunda olumlu sonuçlar elde etmeye devam etmektedir ve bundan sonraki süreçte de mevcut ortaklarla ilişkilerin derinleştirilmesi, kadın hareketleriyle, erkekler ve oğlan çocuklarıyla özel sektör, medya ve düşünce kuruluşları ile uluslararası finansal aktörler ile ilişkiler kurmayı devam ettirmeyi hedeflemektedir.

UN WOMEN Türkiye Programlarından Örnekler

Türkiye’de Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçeleme Uygulanması Projesi: Kadın-erkek eşitliği perspektifinin ulusal ve yerel düzeylerde politika oluşturma ve bütçeleme süreçlerinin tüm aşamalarına sistematik ve sürdürülebilir entegrasyonu ile Türkiye’de kadınların güçlenmesi ve kadın erkek eşitliğinin sağlanmasını hedeflemektedir.

Siyasette ve İş Hayatında Kadınların Liderliğinin ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Geliştirilmesi Projesi: Türkiye’de siyasette ve özel sektörde kadınların liderliğini ve karar alma süreçlerine katılımını ge-

liştirmeyi hedeflemektedir. İlgili ulusal ve siyasi yasal çerçeveyi geliştirmek ve yerel düzeyde toplumsal cinsiyete duyarlı yönetişimi güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Mülteci ve Ev Sahibi Topluluklardan Kadınların Sada Kadın Kooperatifi Aracılığıyla Ekonomik Olarak Güçlenmelerinin Desteklenmesi Projesi: Mülteci ve ev sahibi topluluklardan kadınların geçim kaynaklarını desteklemeyi ve kadınların ekonomik olarak güçlenmesini ve bireysel ve topluluk düzeyinde daha uzun vadeli dönüşüme yönelik liderliklerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye’de Kadınların Adalete Erişiminin Güçlendirilmesi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin Yasanın Etkin Uygulanmasının Yaygınlaştırılması Projesi: 6284 sayılı kanunun ve Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığı Önlenmesi Sözleşmesinin (CEDAW) etkin bir şekilde uygulanmasını, kadın ve kız çocuklarının adli ve mağdur destek mekanizmalarına erişimini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Birleşmiş Milletler Ortak Programı, Türkiye’de Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin (Çeze) Önlenmesi Projesi: Toplumsal normları ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumları değiştirmeyi ÇEZE’nin Önlenmesi ve ÇEZE ile mücadele için kurumsal kapasitenin geliştirmesi, uluslararası taahhütler doğrultusunda yasama ve politika çerçevesinin korunması ve ilerletilmesi için sivil toplum ve diğer ortaklarla yakın çalışılması; şiddete maruz bırakılanların özel hizmetlere erişimlerinin sağlanması hedeflenmektedir.

G20

Kurum İsmi:	G20
Orijinal İsim:	Group of 20
Kuruluş Tarihi:	25 Eylül 1999
Kurum Merkezi:	Her yıl değişen dönem başkanlığı mekanizması bulunmaktadır. G20 etkinlikleri dönem başkanının ülkesinde düzenlenmektedir.
Türkiye'nin Üyelik Durumu:	Katılımcı üyedir.
Sivil Toplum Akreditasyonu:	G20'de sivil toplum akreditasyonu bulunmamaktadır ancak alt toplantısı olan C20- Sivil Toplum Kuruluşları tarafından organize edilmektedir.
Kurum İnternet Sitesi:	www.g20.org

G20

G20, uluslararası ekonomik işbirliği için çalışan bir forumdur. Dünya ekonomisinin yaklaşık %85'ini, ticaretin %75'ini ve nüfusunun 2/3'ünü temsil etmekte olan G20, farklı kıtalardan gelişmiş ve yükselen ekonomileri aynı platformda bir araya getiren, kapsayıcı yapısıyla uluslararası ekonomik düzlemde profili giderek yükselen bir oluşumdur.

G20'nin gündemi küresel ekonomi ile bağlantılı olarak, kalkınma, enerji güvenliği, iklim değişikliği, yoksulluğun giderilmesi, istihdam, yolsuzlukla mücadele ve gıda güvenliği gibi diğer alanları da kapsamakta, günümüz ihtiyaçları doğrultusunda ekonomik ve mali sistemin yeniden yapılandırılmasına odaklanmaktadır.

G20'nin bir merkezi veya daimi bir Sekreteryası bulunmamaktadır. Sekreteryaya hizmeti, G20'nin Dönem Başkanlığını üstlenen ülke tarafından bir yıl boyunca yürütülmektedir. G20 hazırlığında ve çalışmalarında üçlü bir sistem bulunmaktadır. Bu sisteme göre, bir önceki yılın başkanı, mevcut başkan ve bir sonraki yılın başkanı ortak çalışmalar yürütmektedir. Böylece merkezi bir yapısı olmayan G20'nin sürdürülebilirliği hedeflenmektedir.

G20 katılımcıları 19 ülke ve Avrupa Birliği'nden oluşmaktadır. G20 Zirvesi kapsamında liderler yıl boyunca gerçekleştirilen toplantılarda politika tartışmalarına dayanarak bir bildiri veya tebliğ yayınlamaktadır. G20 çatısı altında B20, C20, L20, T20, W20 ve Y20 gibi açılım grupları yer almaktadır. B20 küresel ekonomi aktörlerini bir araya getirirken C20 sivil toplumu, L20 işçiler ve işçi sendikalarını, T20 düşünce kuruluşlarını, W20 kadınları, Y20 gençleri bir araya getiren toplantılar gerçekleştirmektedir. Ülkemiz 2015 yılında Zirvenin dönem başkanlığını üstlenmiştir.

C20

C20 (Civil 20) G20'nin 2013 yılından beri sivil toplum açılım grubu olan C20, hükümetler ve iş dünyasından ayrı olarak sivil toplumun sesini duyurabildiği bir platformdur. Küresel Sivil Toplum Kuruluşlarının G20'ye sürdürülebilir ve yapılandırılmış bir şekilde katkı sağlamasına fırsat sunmaktadır. Yürütme Komitesi tarafından yönetilen C20'nin üyelerine ev sahibi ülke tarafından karar verilmektedir. Üyeler ve Yürütme Komitesi sivil toplumun genel kaygılarını ana hatlarıyla açıklayan bir pozisyon raporu hazırlayıp G20 Zirvesinde sunarlar. Her sene C20'de ele alınacak başlıklar değişiklik göstermektedir.

W20

W20 (Woman 20), G20 zirvesinin çatısı altında kadınların güçlendirilmesi, kadın haklarının savunulması ve kadınların toplumdaki seslerinin yükseltilmesini amaçlayan bir açılım grubudur. Kadınlarla ilgili alanlarda yerel, ulusal ve uluslararası ilerlemeleri güçlendirmek ve

işbirliklerini geliştirmek amacıyla 2015 yılında Türkiye'nin önerisi ile kurulmuştur.

Açılım gruplarının en önemli özelliği, hükümet dışı katılımcılar, Sivil Toplum Kuruluşları ile çalışmalarınıdır. Bu bağlamda W20'nin somut hedefi hem ana zirve için hem de W20 Zirvesi için hazırlanan deklarasyonlarda toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesini destekleyen taahhüt ve tedbirlerin temin edilmesidir.

Zirve G20 ülkeleri arasından her yıl bir devletin seçilmesi ile başkanlık ve sekreteryasını belirlemektedir. Bunu yaparken Troyka sistemini kullanır. Bu sistemde mevcut başkanlık, bir önceki başkanlık ve bir sonraki başkanlık bir arada çalışmak zorundadır. Her başkan ülke bir sonraki başkan ülkeyi seçer ve zirvenin hazırlanmasını devreder. Bu sayede dünyanın en büyük ekonomilerine sahip devletler her yıl kadın bağlamında bir araya gelmekte ve yıl boyunca zirveye yönelik çalışmalar yapmakta, politika önerileri hazırlamaktadır.

Bu politika önerilerinin hazırlanmasında ülkeler sivil toplum aktörleri ile iş birliği yaparak çalışmaktadır. Bu iş birliği katılım veya görevlendirme biçiminde olabilir. Örneğin, Türkiye'de 2015 yılında düzenlenen W20 Zirvesi üç kadın STK tarafından yürütülmüş ve diğer STK'lar tarafından katkı sağlanmıştır. Hazırlanan raporda kadına şiddet, kadınların ücretsiz bakım hizmet vermesi ve kadınların küresel ekonomide güçlendirilmesi başlıkları ele alınmıştır.

Amerika, Çin, Japonya, İngiltere gibi en büyük ekonomilerin üye olarak bulunduğu zirvenin, dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini ve küresel ekonominin yüzde 85'ini temsil ettiği göz önünde bulundurulduğunda, çalışmaların dünya gündemi üzerindeki etki oranı ve temsil

gücünün yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Kapsayıcı yapısıyla W20, G20'ye bağlantılı olarak uluslararası ekonomik düzlemde profili giderek yükselen bir oluşum olarak kendisini göstermektedir. Bu sebeple Sivil Toplum Kuruluşlarının bu gibi uluslararası platformlara katılım göstermesi dünya politika ve gündemlerine dahil olabilmelerinin efektif yollarından bir tanesidir.

G20 Dönem Başkanları, toplantıları yürütmek ve süreci düzenlemek için STK'lar, girişimciler gibi temsil yönü yüksek kişileri delege olarak seçmektedir. Bu çerçevede çalışmalar seçilen delegelerin yönlendirmesi ile yapılır. W20 sürecine katılmak için ev sahibi ülkenin hem resmi W20 web sayfası hem de yerelde yayınladığı güncel gelişme ve duyuruların takip edilmesi gerekmektedir.

Yaklaşık on senedir düzenlenmekte olan W20 Zirvelerinin gündem maddeleri ülkelere göre şu şekildedir:

Deklarasyon başlıkları:

2015 Türkiye

- ◆ Kadınlara Karşı Tüm Şiddet Biçimlerinin Durdurulması
- ◆ Kadınların Sağladığı Ücretsiz Bakım Hizmeti
- ◆ Kadınların Küresel Ekonomide Güçlendirilmesi

2016 Çin

- ◆ Küresel Ekonomik Yönetişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifi
- ◆ Bağlantılı ve Yenilikçi Kadın Ağı
- ◆ Dijital Ekonomide Kadının Rolü
- ◆ Kadın İstihdamı ve Girişimciliği ve Sosyal Koruma,

2017 Almanya

- ◆ İşgücü Piyasasının Kapsayıcılığı,
- ◆ Finansal Kapsayıcılık
- ◆ Dijital Kapsayıcılık
- ◆ W20'nin Güçlendirilmesi

2018 Arjantin

- ◆ Kadınların İşgücüne Katılımı
- ◆ Kadınların Finansal Katılımı
- ◆ Kadınların Dijital Katılımı
- ◆ Kırsal Kesimdeki Kadınların Gelişimi

2019 Japonya

- ◆ İşgücü Piyasasındaki Sistemik Yasal ve Sosyal Engellerin Kaldırılması
- ◆ Dijital Cinsiyet Farkı
- ◆ Kadın Girişimciliğine Teşvik
- ◆ Cinsiyetçi Stereotipleri ve Bilinçsiz Önyargılar
- ◆ Kadına Yönelik Şiddet
- ◆ Etkili ve şeffaf yönetim ve hesap verebilirlik mekanizmaları

2020 Suudi Arabistan

- ◆ Kadın Girişimciliği
- ◆ Eşitlikçi Dijital Kapsayıcılık
- ◆ Eşitlikçi Finansal Kapsayıcılık
- ◆ Eşitlikçi İşgücü Katılımı
- ◆ Kapsayıcı Karar Alma
- ◆ Yasal ve Sosyal Reformlar

2021 İtalya

- ◆ Kültürel Değişim ve Cinsiyet Stereotipleri
- ◆ Sağlık Eşitliği ve Cinsiyet Tıbbı

- ◆ Kadın Girişimciliği ve Finans
- ◆ Dijital Güçlendirme
- ◆ İşgücü
- ◆ Çevresel Sürdürülebilirlik
- ◆ Cinsiyet Temelli Şiddet

2022 Endonezya

- ◆ Ayrımcılığın Önlenmesi ve Eşitlik
- ◆ Kadın KOBİ'leri
- ◆ Toplumsal Cinsiyet Eşitlikçi Sağlık Müdahalesi
- ◆ Köylü Kadınlar
- ◆ Engelli Kadınlar

2023 Hindistan

- ◆ Kadın Girişimciliği
- ◆ Tabandan Gelen Kadın Girişimciliği
- ◆ Cinsiyete Dayalı Dijital Uçurumun Kapatılması
- ◆ Eğitim ve Beceri Gelişimi
- ◆ İklim Değişikliği

İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (İİT)

Kurum İsmi:	İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)
Orijinal İsim:	Organisation of Islamic Cooperation (OIC)
Kuruluş Tarihi:	25 Eylül 1969
Kurum Merkezi:	Cidde, Suudi Arabistan
Türkiye'nin Üyelik Durumu:	Türkiye kurucu üye statüsündedir.
Sivil Toplum Akreditasyonu:	Sivil Toplum Kuruluşları teşkilat bünyesinde uzman kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır.
Kurum İnternet Sitesi:	https://www.oic-oci.org

İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (İİT)

İslam Konferansı Örgütü, 21 Ağustos 1969 tarihinde Avustralyalı radikal bir Yahudi tarafından Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa'nın, kundaklanması sonrasında İslam dünyasında uyanan tepkiler üzerine, 22-25 Eylül 1969 tarihlerinde Rabat'ta ilk kez düzenlenen İslam Zirve Konferansı'nda alınan bir kararla İslam Dünyasının hak ve çıkarlarını korumak, Üye Devletler arasında işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmek amacıyla kurulmuştur.

İslam İşbirliği Teşkilatı, Birleşmiş Milletler Örgütü'nden sonra dünya üzerinde en geniş ikinci katılımlı hükümetler arası örgüttür. Türkiye'nin kuruluşundan beri üye olduğu Teşkilatın 57 üyesi bulunmaktadır.

1970 Mart ayında Ciddé'de gerçekleştirilen Birinci İslam Dışişleri Bakanları Konferansında Genel Sekreterliğin oluşturulmasına ve Sekreteryanın Ciddé'de faaliyet göstermesine karar verilmiş, ayrıca bir Genel Sekreter atanmıştır. Teşkilatın en üst düzeyde karar alma organı olan Zirve toplantıları üç yılda bir, Devlet ve Hükümet Başkanları seviyesinde düzenlenmektedir. Üye ülkeler zirve toplantılarına coğrafi gruplar (Arap, Asya ve Afrika) esasına göre dönüşümlü olarak ev sahipliği yapmaktadır.

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Organları

İslam Zirvesi: Teşkilatın, karar alma konusunda en üstte yer alan organıdır. Zirve, üye ülkelerin devlet başkanlarından oluşmakta ve her üç yılda bir üye toplantıları yapmaktadır. İİT hedeflerine ulaşmak için görüşmeler yapılmakta ve izlenecek yol ve yöntemler belirlenmektedir.

Zaman zaman gündemi ilgilendiren ve İslam dünyasının müdahale etmesi gereken konular için olağanüstü zirve toplantıları da yapılmaktadır. Bu zirvelerin sonucunda Teşkilatın gerekli insiyatifi kullanmaması İslam Dünyasında ciddi tartışmalara yol açmaktadır.

Türkiye, 2016 yılında “Adalet ve Barış İçin Birlik ve Dayanışma” temasıyla İstanbul ev sahipliğinde düzenlenen zirveyle üç yıl süre için dönem başkanlığını üstlenmiş, 2019 yılında bu başkanlığı Mekke’de düzenlenen zirveyle Suudi Arabistan’a devretmiştir.

Dışişleri Bakanları Konseyi: İslam Zirvesinden sonra Teşkilatta bulunan en önemli karar alma mekanizmasıdır. Yılda bir kere olmak üzere üye ülkelerde toplantılar gerçekleştirilmektedir. Bu toplantılarda Teşkilatın amacına yönelik kararlar alınmakta ve bir önceki toplantıda alınan kararlar takip edilmektedir.

Daimi Komiteler: İslam İşbirliği Teşkilatı ve üye ülkeler için önem taşıyan konularda sürdürülebilir çalışmalar yapmak üzere çeşitli komiteler kurulmuştur. Bu komitelere devlet başkanları ev sahipliği yapmaktadır.

- » **Kudüs Komitesi:** Fas Kralı başkanlık etmektedir.
- » **Enformasyon ve Kültürel İşler Daimi Komitesi (COMIAC):** Senegal Cumhurbaşkanı başkanlık etmektedir.

- » **Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (COMCEC- İSEDAK):** Türkiye Cumhurbaşkanı başkanlık etmektedir.
- » **Bilim ve Teknolojik İşbirliği Komitesi (COMSTECH):** Pakistan Cumhurbaşkanı başkanlık etmektedir.

İcra Komitesi: İcra Komitesi gerekli durumlarda toplanmakta ve İslam dünyasını ilgilendiren konularda çözüm bulmak için çalışmalar yapmaktadır.

Uluslararası İslami Adalet Divanı: 1987 yılında Kuveyt'te yapılan 5. Konferansta Uluslararası İslam Adalet Divanı kurulmuş ve misyon tanımlaması yapılmıştır. Dakar'da düzenlenen 11. Konferansta İKÖ'nün asli organı olarak kabul edilmiştir.

Bağımsız Daimi İnsan Hakları Komisyonu: Mekke'de düzenlenen 3.Olağanüstü İslam Zirvesinde kabul edilen İİT on yıllık eylem planını çerçevesinde kurulması kararlaştırılan Bağımsız Daimi İnsan Hakları Komisyonu (BBİHK) 2011 tarihinde resmi olarak faaliyete geçirilmiştir.

Genel Sekreterlik: Genel Sekreter Teşkilatın baş idari yetkilisi sıfatını taşır. En fazla iki dönem görev yapabilen Genel Sekreterin görevleri:

- » Teşkilatı ilgilendiren konuları yetkili organların gündemine taşımak,
- » Toplantılarda alınan karar ve tavsiyelerin uygulanmasını denetlemek,
- » Teşkilatın organlarının çalışmalarını koordine etmek,
- » Genel Sekreterliğin program ve bütçesini hazırlamak,
- » Teşkilatın çalışmaları hakkında yıllık rapor hazırlamak.

Alt Organlar: Örgüt çatısı altında İslam Zirvesi ve DBK tarafından oluşturulmuş, bütçesi DBK tarafından belirlenen kurumlardır.

Kurumlar:

- ◆ İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi (SESRIC)/Ankara
- ◆ İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA)/İstanbul
- ◆ İslam Teknoloji Üniversitesi (IUT)/Dakka
- ◆ .. İslami Ülkeleri Ticareti Geliştirme Merkezi (ICDT)/Kazablanka
- ◆ İslam Fıkıh Akademisi/Cidde
- ◆ İslami Dayanışma Fonu ve Vakfı/Cidde

Uzmanlık Kuruluşları:

- ◆ İslam Kalkınma Bankası (İKB)
- ◆ İslam Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (ISESKO)
- ◆ İslami Devletler Yayın Organizasyonu (ISBO)
- ◆ Uluslararası İslam Haber Ajansı (IINA)
- ◆ Uluslararası Kızılay İslami Kurulu (ICIC)
- ◆ Bilim, Teknoloji ve Yenilik Organizasyonu (STIO)

İlgili Kuruluşlar:

- ◆ İslam Ticaret Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA)/Karaçi
- ◆ İslami Başkentler ve Şehirler Organizasyonu (OICC)/Cidde
- ◆ İslami Dayanışma Oyunları Sporları Federasyonu (ISSF)/Riyad
- ◆ Uluslararası Arap-İslami Okullar Dünya Federasyonu/Kahire
- ◆ İslami Armatörler Cemiyeti Örgütü/Cidde
- ◆ İslam İşbirliği Teşkilatı Gençlik Forumu (ICYF)/İstanbul
- ◆ Uluslararası Müslüman İziciler Birliği (IUMS)/Cidde
- ◆ İslam Ülkeleri Müşavirlik Federasyonu (FCIC)/İstanbul
- ◆ İslam Dünyası Bilimler Akademisi/Amman
- ◆ İslam Bankaları ve İslam Finans Kuruluşları Genel Konseyi/Cidde

- ♦ İİT Bilgisayar Acil Müdahale Ekibi/Selengor
- ♦ İslam Ülkeleri için Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC)/İstanbul
- ♦ Uluslararası Malezya İslam Üniversitesi (IIUM)/Kuala Lumpur

Ülkemizdeki İİT Kuruluşları

Daimi Komite:

- » İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK)

Alt Kuruluşlar:

- ♦ İslam Ülkeleri İstatistik Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi (SESRIC)
- ♦ İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA)

Dört Bağlı Kuruluş:

- ♦ İslam İşbirliği Gençlik Forumu (ICYF)
- ♦ İslam Ülkeleri Müşavirler Federasyonu (FCIC)
- ♦ İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC)
- ♦ İslam İşbirliği Teşkilatı Yayıncılık Düzenleyici Otoriteleri Forumu (IBRAF)

Söz konusu kuruluşlar ve Komite görev yönergeleri çerçevesinde üye ülkeler arasındaki işbirliğini artırmaya yönelik çeşitli projeler üretmekte ve mevcut projelere destek vermektedir.

İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI ÇALIŞMALARININ KADIN VE AİLE BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın temel kurucu belgesi olan Şart'ın amaç ve ilkeler bölümünde 14 ve 15. Maddelerde aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

- » İslami aile değerlerinin korunmasının yanı sıra; insan haklarını ve temel özgürlükleri, kadın, çocuk, genç, yaşlı ve özel ihtiyaçları olan kişilerin haklarını geliştirmek ve korumak,
- » Toplumun temel birimi olan ailenin doğal ve toplumsal rolünü vurgulamak, korumak ve geliştirmek.

İslam İşbirliği Teşkilatı, üye ülkelerdeki kadınların konumlarının güçlendirilmesini öncelikli hedefleri arasına koymaktadır.

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın kadın alanındaki çalışmaları arasında, Kadınlardan Sorumlu Bakanlar Konferansları, Eylem Planları ve Strateji Belgeleri sayılabilir. Bu kapsamda 2008 yılında yapılan İKÖ Üye Ülkelerinin Kalkınmasında Kadının Rolü II. Bakanlar Konferansı sırasında kabul edilen “Kadınların İlerlemesi İçin Eylem Planı (OPAAW)’nın önemini vurgulamak gerekir.

Kadınların İlerlemesi İçin Eylem Planı (OPAAW)'nda 9 ana hedef bulunmaktadır:

- 1. Kadınların Karar Alma Mekanizmalarına Katılımı:** Kadınların karar alma süreçlerinde siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel temsilinin sağlanması,
- 2. Eğitim:** Kadınların ve kız çocuklarının okuma-yazma programlarının yanı sıra her kademede mesleki ve beceri eğitimi imkanları dahil kaliteli eğitime erişimi için fırsat eşitliği sağlanması,
- 3. Sağlık:** Kadınların ve kız çocuklarının nitelikli sağlık bakımı ve hizmetleri, temiz su ve hijyen hizmetlerine ve yanı sıra yeterli ve sağlıklı besin kaynaklarına erişimlerinin iyileştirilmesi,
- 4. Ekonomik Güçlendirme:** Kadınların kamuda ve özel sektörde eşit ekonomik fırsatlara erişimlerinin artırılması,
- 5. Sosyal Koruma:** Kadınların sosyal ihtiyaçlarının, güvenliklerinin ve esenliklerinin sağlanması ve bu alanda iyileştirme yapılması,
- 6. Kadınların Şiddetten Korunması:** Kadınları ve kız çocuklarını hedef alan her türlü toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık, insan ticareti ve diğer zararlı uygulamalarla mücadele edilmesi. Kadınları ve kız çocuklarını hedef alan, fırsatlardan yoksun bırakma dahil çeşitli şiddet türleriyle mücadele edilmesi ve önleyici tedbirler ve mağdurların rehabilitasyonu ile faillerin cezalandırılmasına ilişkin yasal hükümler aracılığıyla kadınların haklarından tam olarak faydalanmasının sağlanması,
- 7. Kriz Durumlarında Kadın:** Özellikle kırsal kesim kadınları olmak üzere kadınlara ve kız çocuklarına silahlı çatışmalarda, doğal ve insan kaynaklı afet durumlarında, yabancı işgali altında, zorla yerinden edilme ve diğer hassas durumlarda koruma ve insani yardıma erişim

imkânı sağlanması. İİT Üye Devletleri ayrıca, 1325 Sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı'na uygun olarak, çatışma çözümü, barış ve güvenlik konularında kadınların rol almasını teşvik edeceklerdir.

8. Afet Durumlarında Kadın: Kadınlara insani yardım sağlanması ve başta kırsal kesimlerde olmak üzere, doğal afetlerde kadınların korunması.

9. Silahlı Çatışmalarda Kadın: Silahlı çatışma ve çatışma sonrası durumlarda, yabancı işgali altında, zorla yerinden edilme durumlarında ve insan kaynaklı diğer afet durumlarında kadınları hedef alan cinsel istismar ve insan ticareti dahil farklı şiddet türleriyle mücadele etmek üzere gerekli tüm koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması.

1-3 Kasım 2016 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen İİT Üyesi Ülkelerin Kalkınmasında Kadınların Rolü 6. Bakanlar Konferansı sonucunda kabul edilen İİT Üyesi Ülkelerin Kalkınmasında Kadının Rolü Bakanlar Konferansı'na bağlı olarak Kadın Danışma Konseyi'nin kurulmasına karar verilmiştir.

Konseyin temel görevi, kadınların güçlendirilmesine ilişkin konferansa tavsiyeler sunmak, İİT üye devletlerinde kadınların statülerinin yükseltilmesi için uygulanan politika ve programların geliştirilmesine katkı sağlamak, savunuculuk ve danışma faaliyetleri yürütmektir. Ayrıca Konsey, İİT üye devletlerinde kadınların karşılaştığı zorlukların uluslararası arenada duyurulması ve farkındalık yaratılması için çaba göstermekte, çözüme yönelik tavsiyeler oluşturmaktadır.

Son olarak 2009 yılında düzenlenen Dışişleri Bakanları Konseyi 36. Toplantısında Kadının İlerlemesi Teşkilatının kurulmasına karar verilmiştir. İİT'nin uzman kuruluşlarından biri olarak faaliyete geçmesi öngörülen merkezi Kahire olması planlanan teşkilatın tüzüğü 12. İİT Zirvesi sırasında, 4 Şubat 2013 tarihinde imzalanmıştır.

İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI VE SİVİL TOPLUM

İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkelere İlişkin Mesleki Eğitim ve Öğretim Programı (OIC-VET)

SESRIC tarafından kamu ve özel sektördeki mesleki eğitim ve öğretimin kalitesini arttırmak amacıyla tasarlanan ve geliştirilen bir programdır. Üye ülkelerdeki bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirme ve böylece ekonomik kalkınma, rekabet edebilirliğe katkıda bulunma ve İİT üye ülkeleri arasında bilgi paylaşımını kolaylaştırma fırsatlarını destekleme ve geliştirme amacıyla kurulmuştur.

Sivil Toplum Kuruluşları “oicvet.org” üzerinden kayıt işlemlerini gerçekleştirerek ortak kuruluş olarak çalışmalara katılabilmektedirler.

OIC-VET bünyesinde bulunan programlar neticesinde birçok alandan eğitimler/ortaklıklar gerçekleştirilebilmektedir.

Ayrıca insani yardım alanında çalışan STK'lar başvuru yaparak Teşkilat nezdinde istişari statü alabilmektedirler. Bu statü İİT'nin gerçekleştirdiği toplantılara katılım, konuşma yapma, dünyanın farklı bölgelerinde insani yardım faaliyetlerinde öncü rol oynama gibi imkanlar

oluşturmaktadır. Ancak yine sahada yaptığımız gözlem, araştırma ve deneyimlerimiz bu başvuru sürecinin ve akreditasyonun batılı örneklerde olduğu gibi, stradart, şeffaf ve kurallar çerçevesinde yürütülmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu kapsamda STK'ların takipte olması, sürece yönelik savunuculuk faaliyetleri yapması İslam İşbirliği Teşkilatı'nın STK'larla nitelikli işbirliğini artıracaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN KADIN
VE AİLEYLE İLGİLİ
TARAF OLDUĞU
ULUSLARARASI SÖZLEŞME
VE REFERANS METİNLER

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ (CEDAW)^[1]

Bu Sözleşmeye Taraf Devletler,

Birleşmiş Milletler Şartı'nın temel insan haklarına, insanlık onuru ve insanın değeri ile erkeklerin ve kadınların haklar bakımından eşitliğine olan inancını yeniden teyit ettiğini kaydederek,

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin ayrımcılığın kabul edilemezliği prensibini teyit ettiğini ve bütün insanların onurları ve hakları bakımından eşit ve özgür doğduklarını ve herkesin cinsiyete dayanan ayırım da dahil, bu Bildiri'de yer alan hiçbir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın haklara ve özgürlüklere sahip olduklarını ilan etmiş olmasını kaydederek,

İnsan Haklarına dair Uluslararası Sözleşmelere Taraf olan Devletlerin, erkeklere ve kadınlara ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel ve siyasal

^[1] Birleşmiş Milletlerin temel insan hakları sözleşmelerinden biri olan CEDAW, kadınların insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit olarak yararlanmasını hedeflemektedir.
<https://www.aile.gov.tr/media/35256/kadinlara-karsi-her-turlu-ayrimciligin-onlenmesi-sozlesmesi-ve-ihiyari-protokolu.pdf>

haklardan yararlanmaları konusunda eşit haklar sağlama yükümlülüğü altında bulunduğunu kaydederek,

Birleşmiş Milletler ve onun uzman kuruluşlarının gözetiminde meydana getirilen uluslararası Sözleşmelerin erkekler ve kadınlar arasında hak eşitliği sağlamaya çalıştığını dikkate alarak,

Birleşmiş Milletler ve onun uzman kuruluşları tarafından kabul edilen kararların, bildirilerin ve tavsiye kararlarının erkekler ve kadınlar arasında hak eşitliği sağlamaya çalıştığını kaydederek,

Ancak bu gibi çeşitli belgelere rağmen, kadınlara karşı ayrımcılığın yaygın bir şekilde devam etmesinden kaygı duyarak,

Kadınlara karşı ayrımcılığın hak eşitliği ve insanlık onuruna saygı prensiplerini ihlal etmesinin, kadınların erkeklerle eşit bir biçimde ülkenin siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamına katılmalarına bir engel oluşturduğunu, toplumun ve ailenin refah düzeyinin artmasına mani olduğunu ve ülkelerinin ve insanlığın hizmetinde bulunan kadınların yeteneklerini tam olarak geliştirmelerini daha da güçleştirdiğini akılda tutarak,

Yoksulluk içinde bulunan kadınların yiyecek, sağlık, eğitim, öğretim ve iş imkanları ile diğer ihtiyaçlarını karşılamada yeterli imkanı bulamamalarından kaygı duyarak,

Hakkaniyet ve adalet esaslarına dayanan yeni uluslararası ekonomik düzenin, erkekler ile kadınlar arasında eşitliğin sağlanmasına doğru önemli ölçüde katkıda bulunacağına inanarak,

Apartheid'in, her türlü ırkçılığın, ırkçı ayrımcılığının, koloniciliğin, yeni koloniciliğin, saldırganlığın, yabancı işgalinin, bir Devlet üzerin-

de egemenlik kurmanın ve iç işlerine karışmanın ortadan kaldırılmasının, erkeklerin ve kadınların haklardan tam olarak yararlanmaları için esas olduğunu vurgulayarak,

Uluslararası barış ve güvenliğin güçlendirilmesinin, uluslararası gerilimin giderilmesinin, sosyal ve ekonomik sistemleri ne olursa olsun bütün Devletler arasında karşılıklı işbirliği yapılmasının, genel ve tam bir silahsızlanmaya gidilmesinin, özellikle sıkı ve etkili bir uluslararası kontrol altında nükleer silahsızlanmanın, ülkeler arasında adalet, eşitlik ve karşılıklı menfaat prensiplerinin kabul edilmesinin ve yabancı ve koloni hakimiyeti ve yabancı işgali altındaki halkların self-determinasyon ve bağımsızlık haklarını tanımakla beraber ulusal egemenliğe ve ülke bütünlüğüne saygı göstermenin, toplumsal ilerlemeyi ve gelişmeyi sağlayıp bunun sonucu olarak erkekler ile kadınlar arasında tam bir eşitliğe ulaşılmasına katkıda bulunacağını teyit ederek,

Bir ülkenin bütünüyle gelişmesi, yeryüzündeki refahın artması ve özgürlüğün gerçekleşmesi için, her alanda kadınların erkeklerle aynı şartlar altında eşit bir biçimde katılmaları gerektiğinin farkında olarak,

Ailenin ve toplumun gelişmesine kadının büyük katkısının henüz tam olarak kabul edilmemiş olduğunu, anneliğin toplumsal bakımdan önemi ile her iki eşin aile içindeki ve çocuğun yetiştirilmesindeki rolünü akılda tutarak, ve kadının doğurganlıktaki rolünün ayrımcılık için bir temel sayılmayacağını ve fakat çocuğun yetiştirilmesinde kadın ve erkek ile toplumun bir bütün olarak sorumluluğu paylaşmalarını gerektirdiğinin farkında olarak,

Erkekler ile kadınlar arasında tam bir eşitliğin gerçekleşmesi için erkekler ile birlikte kadınların da toplum ve aile içindeki geleneksel rollerinin değişmesine ihtiyaç bulunduğundan,

Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Tasfiye edilmesi hakkındaki Bildiri’de yer verilen prensiplerin uygulanmasına ve bu amaçla her türlü ayrımcılığın ve görünümünün tasfiye edilmesi için gerekli her türlü tedbiri almaya karar vererek,

Aşağıdaki konularda anlaşmışlardır:

I. BÖLÜM

1. Madde

Bu Sözleşmenin amacı bakımından “kadınlara karşı ayrımcılık” terimi siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel veya diğer alanlardaki kadın ve erkek eşitliğine dayanan insan haklarının ve temel özgürlüklerin, medeni durumları ne olursa olsun kadınlara tanınmasını, kadınların bu haklardan yararlanmalarını veya kullanmalarını engelleme veya hükümsüz kılma amacını taşıyan veya bu sonucu doğuran cinsiyete dayalı her hangi bir ayırım, dışlama veya kısıtlama anlamına gelir.

2. Madde

Taraf Devletler kadınlara karşı ayrımcılığın her biçimini yasaklayıp, her türlü vasıtayla ve hiç vakit kaybetmeden kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etme politikası izlemeyi kabul ederler ve bu amaçla aşağıdaki konularda taahhütte bulunurlar:

a) Erkeklerin ve kadınların eşitliği prensibini henüz ulusal anayasalarına veya diğer ilgili mevzuatlarına içselleştirmemişler ise, bu prensibi içselleştirmeyi ve yasalar ve diğer uygun vasıtalarla bu prensibin pratik olarak uygulanmasını sağlamak;

- b) Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklayan ve gerektiği takdirde yaptırımlar getiren gerekli mevzuatı çıkarmak ve diğer tedbirleri almak;
- c) Kadınların haklarını erkeklerle eşit bir biçimde koruyacak hukuki mekanizmalar kurmak ve yetkili ulusal yargı yerleri ile diğer kamu kurumları vasıtasıyla her hangi bir ayrımcılık karşısında kadınların etkili bir biçimde korunmasını sağlamak;
- d) Kadınlara karşı ayrımcılık niteliğindeki bir eylem veya uygulamadan kaçınmak ve kamu kurum ve kuruluşların bu yükümlülüğe uygun davranmalarını sağlamak;
- e) Her hangi bir kişi, kurum veya kuruluş tarafından kadınlara karşı ayrımcılık yapılmasını önlemek için gerekli her türlü tedbiri almak;
- f) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasaları, hukuki düzenlemeleri, gelenekleri ve uygulamaları değiştirmek veya kaldırmak için gerekli her türlü tedbiri almak;
- g) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal ceza hükümleri kaldırmak.

3. Madde

Taraf Devletler kadınların tam olarak gelişmelerini ve ilerlemelerini sağlamak üzere, erkeklerle eşitlik temeline dayanan insan haklarını ve temel özgürlüklerini güvence altına almak ve kullanmalarını sağlamak amacıyla, mevzuat çıkarmak da dahil her alanda ve özellikle siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda gerekli her türlü tedbiri alır.

4. Madde

1. Erkekler ile kadınlar arasındaki eşitliği fiilen gerçekleştirmeyi hızlandırmak için Taraf Devletlerin aldıkları geçici tedbirler, bu Sözleşmede tanımlanan bir ayrımcılık şeklinde görülemez; ancak bunlar hiç bir şekilde eşitlikçi olmayan veya farklı türden standartların sürdürülmesi sonucunu doğuramaz; fırsat ve muamele eşitliğini sağlama amacı gerçekleştirildiğinde bu tedbirlerin uygulanmasına son verilir.

2. Anneliği korumak amacıyla bu Sözleşmedeki tedbirler de dahil Taraf Devletler tarafından alınan bütün özel tedbirler ayrımcılık şeklinde görülemez.

5. Madde

Taraf Devletler aşağıdaki konularda gerekli tedbirleri alırlar:

a) Her iki cinsten birinin aşağı veya üstün olduğu veya erkekler ile kadınların basma kalıp rollere sahip oldukları düşüncesine dayanan bütün önyargılar ve gelenekler ile her türlü uygulamayı tasfiye etmek amacıyla erkeklerin ve kadınların sosyal ve kültürel davranış tarzlarını değiştirmek;

b) Ailede verilen eğitimin, toplumsal bir işlev olarak anneliğin gerektiği şekilde anlaşılmasını ve çocuğun büyütülmesinde ve yetiştirilmesinde erkeklerin ve kadınların ortak sorumluluğunun kabul edilmesini, yani çocuğun menfaatlerinin her durumda öncelik taşıdığını de içermesini sağlamak.

6. Madde

Taraf Devletler her hangi bir biçimde kadın ticareti ve fahişeliğin istismarını sona erdirmek için yasama dahil, gerekli her türlü tedbiri alır.

II. BÖLÜM

7. Madde

Taraf Devletler ülkenin siyasal ve kamusal yaşamında kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır ve özellikle kadınların erkeklerle eşit şekilde aşağıdaki haklarını güvence altına alır:

- a) Bütün seçimlerde ve referandumlarda oy kullanmak ve kamusal olarak seçim yapılan bütün organlara seçilebilmek hakkı;
- b) Hükümet politikalarının formüle edilmesine ve bunların uygulanmasına katılma hakkı ile kamu görevlerine atanma ve idarenin her düzeyinde kamusal görevleri yerine getirme hakkı;
- c) Hükümet dışı kuruluşlar ile ülkenin kamusal ve siyasal yaşamıyla ilgili kuruluşlara katılma hakkı.

8. Madde

Taraf Devletler kadınların erkeklerle aynı şekilde ve hiç bir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın Hükümetlerini uluslararası düzeyde temsil etmeleri ve uluslararası örgütlerin çalışmalarına katılmaları için gerekli her türlü tedbiri alır.

9. Madde

1. Taraf Devletler vatandaşlığın kazanılması, değiştirilmesi, sürdürülmesi konusunda kadınlara erkeklerle eşit haklar tanır. Taraf Devletler özellikle, bir yabancı ile evlenmenin veya evlilik sırasında kocanın vatandaşlık değiştirmesinin, otomatik olarak kadının da vatandaşlık

değiştirmesine, Vatansız kalmasına veya zorla kocanın vatandaşlığına geçmesine neden olmamasını sağlar.

2. Taraf Devletler çocukların vatandaşlığı konusunda kadınlara erkeklerle eşit haklar sağlar.

III. BÖLÜM

10. Madde

Taraf Devletler eğitim alanında kadınların erkeklerle aynı haklara sahip olmalarını sağlamak için kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek üzere gerekli her türlü tedbiri ve kadınlarla özellikle erkeklerin eşitliğine dayanan aşağıdaki tedbirleri alır:

- a) Meslek ve sanat rehberliği verilmesinde, kentsel alanlarda olduğu gibi kırsal alanlarda da eğitim kuruluşlarına girme ve bu kuruluşlardan diploma almada eşit şartların sağlanması; bu eşitlik okul öncesi eğitim ile genel, teknik, mesleki ve yüksek teknik eğitimde ve her çeşit mesleki öğretimde sağlanır;
- b) Aynı öğretim programına katılmaları, aynı sınavlara girmeleri, nitelik bakımından aynı düzeydeki eğitimcilerden eğitim almaları, aynı nitelikteki bina ve eğitim araçlarına sahip olmaları sağlanır;
- c) Erkeklerin ve kadınların kalıplaşmış rolleriyle ilgili kavramların eğitimin her düzeyinden ve biçiminden tasfiye edilmesi için karma eğitim ve bu amaca ulaşılmasına yardımcı olacak diğer eğitim türleri teşvik edilir ve özellikle okul kitapları ve ders programların gözden geçirilir ve bu öğretim metoduna göre uyarlanır;

- d) Burs ve diğer eğitim yardımlarından yararlanmada aynı imkanlar sağlanır;
- e) Erkekler ile kadınlar arasında var olan eğitim açığını mümkün olan en kısa sürede kapatmayı amaçlayan yetişkinler için programlar ile okuma yazma programları da dahil, sürekli eğitim programlarına katılmaları konusunda aynı imkanlar sağlanır;
- f) Kız öğrencilerin okuldan ayrılma oranlarının düşürülmesi ve okuldan erken ayrılan kızlar ve kadınlar için eğitim programları düzenlenir;
- g) Spora ve beden eğitimine faal olarak katılmalarını sağlamak için aynı imkanlar tanınır;
- h) Aile planlaması hakkında bilgi ve tavsiyeler dahil, aile sağlığını ve iyiliğini sağlayamaya yardımcı olacak özel eğitici bilgiye erişimlerinin sağlanması.

11. Madde

1. Taraf Devletler istihdam alanında erkekler ile kadınların eşitliğini sağlayacak şekilde kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için kadınlara aynı hakları ve özellikle aşağıdaki hakları tanır:

- a) Her insanın vazgeçilmez bir hakkı olan çalışma hakkı;
- b) İstihdam konularında seçim yapılırken aynı ölçülerin uygulanması da dahil, aynı istihdam imkanlarından yararlanma hakkı;
- c) Mesleğini ve işini serbestçe seçme hakkı, meslekte ilerleme hakkı, iş güvenliğine sahip olma ve hizmet karşılığı imkanlardan ve menfaatlardan yararlanma hakkı ile, çıraklık eğitimi, ileri düzeyde mesleki

eğitim ve bilgi yenileme eğitimi gibi mesleki eğitim ve yenileme eğitimi alma hakkı;

d) Tazminatlar da dahil eşit ücret alma, ve eşit değerde yapılan işe karşı eşit muamele görme ile birlikte işin niteliğinin değerlendirilmesinde eşit muamele görme hakkı;

e) Özellikle emeklilik, işsizlik, hastalık, malullük, yaşlılık ve diğer iş göremezlik gibi hallerde sosyal güvenlik hakkı ile birlikte ücretli izin hakkı;

f) Sağlığın korunması ve doğurganlık yeteneğinin korunması da dahil, çalışma şartlarında güvenlik hakkı;

2. Taraf Devletler, evlilik veya annelik sebepleriyle kadına karşı ayrımcılık yapılmasını engellenmek ve çalışma hakkını etkili bir biçimde korumak için aşağıdaki tedbirleri alırlar:

a) Hamilelik veya annelik izni sebebiyle işe son verilmesini ve medeni duruma dayanılarak işten çıkarma şeklinde ayrımcılık yapılmasını cezaya tabi tutarak yasaklar;

b) İş, işte kıdemi veya sosyal hakları kaybetmeden ücretli olarak veya buna benzer menfaatler sağlanarak annelik izni verilmesine dair düzenleme yapar;

c) Anne ve babanın aile içi yükümlülüklerini, çalışma yaşamındaki sorumluluklarıyla ve toplumsal yaşama katılmalarıyla uyumlaştırabilmeleri için, özellikle çocuk bakım kurumlarının kurulmasını ve geliştirilmesini istemek suretiyle, gerekli destekleyici sosyal hizmetlerin sağlanmasını teşvik eder;

d) Hamilelik sırasında kendilerine zarar verebilecek işlerde çalışan kadınların özel olarak korunmasını sağlar;

3. Bu madde kapsamına giren koruyucu yasal önlemler, bilimsel ve teknolojik bilgilerin ışığında periyodik olarak gözden geçirilir ve gerekli görüldüğü takdirde düzeltilir, kaldırılır veya genişletilir.

12. Madde

1. Taraf Devletler sağlık alanında erkekler ile kadınların eşit şekilde, aile planlaması hizmetleri de dahil sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak üzere kadınlara Karar ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır.

2. Taraf Devletler bu maddenin birinci fıkrasındaki hükümlere bakmaksızın, hamilelik dönemi, doğum dönemi ve doğum sonrası dönem ile ilgili olarak kadınlara, gerektiği takdirde ücretsiz olarak, gerekli hizmetleri sağlar; bunun yanında hamilelik ve emzirme döneminde yeterli hizmet verir.

13. Madde

Taraf Devletler ekonomik ve sosyal yaşamın diğer alanlarında erkekler ile kadınların eşit şekilde aynı haklardan yararlanmasını sağlamak üzere kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır ve özellikle aşağıdaki hakları tanır:

a) Aile tazminatlarından yararlanma hakkı;

b) Banka kredisi alma, ipotek ettirme ve diğer mali imkanlardan yararlanma hakkı;

c) Eğlendirici faaliyetler ile her türlü sportif ve kültürel faaliyetlere katılma hakkı.

14. Madde

1. Taraf Devletler kırsal alanda yaşayan ve kayıt dışı sektörlerde çalışarak ailelerinin ekonomik yaşamlarına önemli katkıda bulunan kadınların karşılaştıkları özel sorunları dikkate alır ve bu Sözleşmenin hükümlerinin kırsal alanda yaşayan kadınlara uygulanmasını sağlamak için gerekli her türlü tedbiri alır.

2. Taraf Devletler erkekler ile kadınlar arasında eşitliği sağlamak üzere, kırsal alanda meydana gelen gelişmelere katılmaları ve bu gelişmelerden yararlanmaları için kırsal alanda yaşayan kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır, ve bu kadınlara özellikle aşağıdaki hakları tanır:

a) Her düzeydeki planlamanın yapılmasına ve uygulanmasına katılma hakkı;

b) Aile planlamasında bilgilendirme, danışmanlık ve hizmet verme de dahil, yeterli sağlık hizmetinden yararlanma hakkı;

c) Sosyal güvenlik programlarından doğrudan yararlanma hakkı;

d) Okuma-yazma ile ilgili öğretim de dahil, teknik yeterliliklerini artırmak için halka açık olan ve geliştirmeye yönelik hizmetler ile birlikte her türlü resmi veya gayri resmi eğitim ve öğretimden yararlanma hakkı;

e) İstihdam veya kendi işinde çalışma suretiyle ekonomik imkanlardan eşit bir biçimde yararlanmalarını sağlamak için ferdi gruplar ve topluluklar örgütlenme hakkı;

- f) Her türlü toplumsal faaliyetlere katılma hakkı;
- g) Tarımsal kredi ve borç alma, pazarlama imkanlarına ulaşma, toprak ve tarım reformunda gerekli teknolojiden yararlanma ve eşit muamele görme ile iskan programlarından yararlanma hakkı;
- h) Özellikle konut, sağlık, aydınlanma, içme suyu, ulaşım ve iletişim hizmetleriyle ilgili yeterli yaşam standartlarından yararlanma hakkı.

IV. BÖLÜM

15. Madde

1. Taraf Devletler kadınların erkeklerle hukuk önünde eşitliğini kabul eder.
2. Taraf Devletler hukuki meselelerde kadınların erkeklerle aynı hukuki ehliyete sahip olmalarını ve bu ehliyeti kullanmaları için aynı imkanlara sahip olmalarını kabul eder. Taraf Devletler özellikle, Sözleşme yapma ve malların idaresi konusunda kadınlara eşit haklar tanıır ve, mahkeme ve yargı yerleri önündeki davaların her aşamasında eşit muamele görmelerini sağlar.
3. Taraf Devletler, kadının hukuki ehliyetini kısıtlamaya yönelik hukuki sonuç doğuran bütün Sözleşmelerin ve her türlü özel belgenin hükümsüz sayılacağını kabul eder.
4. Taraf Devletler, kişilerin seyahat hakkı ile yerleşme ve konutu seçme özgürlüğü ile ilgili yasalarda erkeklere ve kadınlara eşit haklar tanımayı kabul eder.

16. Madde

1. Taraf Devletler evlilik ve aile ilişkileri ile ilgili bütün konularda kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır ve özellikle erkeklerle kadınların eşitliğini öngören aşağıdaki hakları tanır:

- a) Evlenmede aynı hakka sahip olma;
- b) Serbestçe eş seçmede ve serbest ve kendi rızasıyla evlenmede aynı hakka sahip olma;
- c) Evlilik döneminde ve boşanma sırasında aynı haklara ve yükümlülüklerle sahip olma;
- d) Medeni durumları ne olursa olsun, anne ve baba olarak çocuklarla ilgili konularda aynı haklara ve yükümlülüklerle sahip olma; her hal ve karda çocukların menfaatlerine üstünlük tanınır;
- e) Çocukların sayısına ve dünyaya getirilme zamanına serbestçe ve makulce karar verme konusunda aynı hakka sahip olma ve bu hakları kullanabilmeleri için gerekli bilgiye, eğitime ve araçlara sahip olma;
- f) Velayet, vasilik, kayımlık ve evlat edinme veya bu kavramların bulunduğu ulusal mevzuattaki benzer kurumlar bakımından aynı haklara ve yükümlülüklerle sahip olma; her hal ve karda çocukların menfaatlerine üstünlük tanınır;
- g) Soyadı, meslek ve iş seçme hakları da dahil, karı ve koca olarak aynı kişisel haklara sahip olma;

h) Eşlerin mallarına sahip olma, kazanma, işletme, idare etme, kullanma ve mallarını bir bedel karşılığında veya bedelsiz olarak elden çıkarma konusunda aynı haklara sahip olma.

2. Çocuğun nişanlandırılması ve evlendirilmesi hiçbir hukuki sonuç doğurmaz; asgari evlenme yaşını tespit etmek ve evliliklerin resmi sicile kaydının zorunlu hale getirilmesi için yasama tedbirleri de dahil gerekli tüm işlemler yapılır.

V. BÖLÜM

17. Madde

1. Bu Sözleşmenin uygulanmasında meydana gelen gelişmeleri incelemek amacıyla (bundan sonra Komite diye geçecek olan) bir Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi kurulur; Komite Sözleşmenin yürürlüğe girmesi sırasında on sekiz ve Sözleşmenin otuz beş Taraf Devlet tarafından onaylanması veya katılmasından sonra yirmi üç tane yüksek ahlaki niteliklere ve Sözleşmenin kapsadığı alanda ehliyete sahip uzmanlardan meydana gelir. Uzmanlar Taraf Devletlerin vatandaşları arasından ve bu Devletler tarafından seçilirler ve uzmanlar kendi şahsi sıfatlarıyla görev yaparlar; uzmanların seçiminde coğrafi dağılım dengesine ve farklı uygarlık biçimleri ile birlikte başlıca hukuk sistemlerinin temsil edilmesine özen gösterilir.

2. Komite üyeleri Taraf Devletlerce aday gösterilen kişilerin yer aldığı bir listeden gizli oyla seçilir. Her Taraf Devlet kendi vatandaşları arasından sadece bir kişiyi aday gösterebilir.

3. İlk seçimler bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde yapılır. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri her seçim tarihinden

en az üç ay önce Taraf Devletlere birer mektup göndererek, gösterecekleri adayın ismini iki ay içinde sunmaya davet eder. Genel Sekreter bu suretle aday gösterilen kişilerin isimlerini alfabetik sıraya koyup, yanlarına kendilerini aday gösteren Taraf Devletin adını da belirterek bir liste hazırlar ve bu listeyi Taraf Devletlere gönderir.

4. Komite üyelerinin seçimi, Genel Sekreter tarafından Birleşmiş Milletler Merkezine çağrılan Taraf Devletlerin yapacakları toplantıda gerçekleştirilir. Taraf Devletlerin üçte ikisinin katılmasıyla yetersayının oluşacağı toplantıda, en fazla oyu alan adaylar ile toplantıda bulunup oy kullanan Taraf Devletlerin temsilcilerinin salt çoğunluğunun oyunu alan adaylar, Komiteye üye seçilmiş olur.

5. Komite üyeleri dört yıllık bir süre için seçilirler. Ancak, yapılan ilk seçimlerde Komiteye üye seçilen dokuz üyenin görev süresi iki yıl sonra sona erer; bu dokuz üyenin adları ilk seçimin yapılmasından hemen sonra, Komite Başkanı tarafından kura ile belirlenir.

6. Otuz beşinci onay veya katılmadan sonra Komiteye seçilecek beş ilave üyenin seçimi, bu maddenin 2, 3 ve 4. fıkralarına göre yapılır. Bu suretle seçilen ilave üyelerden iki tanesinin görev süresi iki yıl sonra sona erer; bu iki üyenin adları Komite Başkanı tarafından kura ile belirlenir.

7. Çeşitli sebeplerle boşalan üyeliklerin doldurulması için, Komite üyeliği sona eren uzmanın vatandaşı olan Taraf Devlet kendi vatandaşları arasından başka bir uzman atar; bu atama Komitenin onayına tabidir.

8. Komite üyelerine Genel Kurulun onayıyla, Komitedeki görevin önemini dikkate alarak Genel Kurulun belirleyeceği miktarda ve şartlarda Birleşmiş Milletler bütçesinden bir ücret ödenir.

9. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Komitenin bu Sözleşmeye göre görevlerini etkili bir biçimde yerine getirmesini sağlamak için gerekli personeli ve imkanları sağlar.

18. Madde

1. Taraf Devletler, Komite tarafından incelenmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine, bu Sözleşme hükümlerine etkililik kazandırmak için aldıkları yasal, yargısal, idari ve diğer tedbirleri ve konuda kaydedilen gelişmeleri içeren bir rapor sunmayı taahhüt eder. Bu raporlar:

- a) İlgili Devlet bakımından Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra bir yıl içinde;
- b) Bundan sonra her dört yılda bir ve Komite talep ettiği zamanlarda verilir.

2. Raporlarda bu Sözleşmeden doğan yükümlülüklerin yerine getirme derecesini etkileyen faktörler ve güçlükler de belirtilebilir.

19. Madde

1. Komite kendi içtüzüğünü kendisi belirler.
2. Komitede çalışacak görevlileri Komite iki yıllık bir süre için seçer.

20. Madde

1. Komite, bu Sözleşmenin 18. maddesi uyarınca sunulan raporları incelemek üzere normal olarak yılda bir kere ve iki haftayı aşmayacak bir süre için toplanır.

2. Komite toplantıları normal olarak Birleşmiş Milletler Merkezinde veya Komite tarafından uygun görülen başka bir yerde yapılır.

21. Madde

1. Komite faaliyetleri hakkında Ekonomik ve Sosyal Konsey vasıtasıyla Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna yıllık bir rapor sunar ve Taraf Devletlerden aldığı raporların ve bilgilerin incelenmesine dayanarak önerilerde ve genel nitelikte tavsiyelerde bulunabilir. Komite raporunda bu öneriler ve genel nitelikteki tavsiyeler ile birlikte Taraf Devletlerin yorumlarına da yer verilir.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Komitenin raporunu bilgi edinmesi amacıyla Kadının Statüsü hakkındaki Komisyona gönderir.

22. Madde

Uzman kuruluşlar, bu Sözleşmenin kendi faaliyet alanlarına giren hükümlerinin uygulanması hakkında inceleme yapılırken temsil edilme hakkına sahiptir. Komite, uzman kuruluşları bu Sözleşmenin kendi faaliyet alanlarına giren hükümlerinin uygulanması hakkında rapor sunmaya davet edebilir.

VI. BÖLÜM

23. Madde

Bu Sözleşmenin hiç bir hükmü, erkekler ile kadınlar arasında eşitliğin sağlanması bakımından daha yararlı olabilecek aşağıdaki hükümleri etkilemez:

a) Bir Taraf Devletin mevzuatında bulunan hükümleri veya

b) Bu Devlet bakımından yürürlükte bulunan başka uluslararası Sözleşme, antlaşma veya antlaşma hükümlerini.

24. Madde

Taraf Devletler ulusal düzeyde, bu Sözleşmede tanınan hakların tam olarak gerçekleştirilmesini amaçlayan gerekli her türlü tedbiri almayı taahhüt eder.

25. Madde

1. Bu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açıktır.
2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu Sözleşmenin depositörü olarak görevlendirilmiştir.
3. Bu Sözleşme onaya tabidir. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilir.
4. Bu Sözleşme bütün Devletlerin katılmasına açıktır. Katılma, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine katılma belgesinin tevdi edilmesinden itibaren yürürlük kazanır.

26. Madde

1. Bu Sözleşmenin değiştirilmesine dair talepler, her hangi bir zamanda her hangi bir Taraf Devlet tarafından Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yazılı bir bildirim vasıtasıyla yapılabilir.
2. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, böyle bir talep karşısında yapılacak işlemler konusunda karar verir.

27. Madde

1. Bu Sözleşme yirminci onay veya katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilme tarihinden itibaren otuz gün sonra yürürlüğe girer.

2. Yirminci onay veya katılma belgesinin tevdi edilmesinden sonra bu Sözleşmeyi onaylayan veya katılan her bir Devlet bakımından bu Sözleşme, kendi onay ve katılma belgelerini tevdi etmelerinden itibaren otuz gün sonra yürürlüğe girer.

28. Madde

1. Onaya ve katılma sırasında Devletler tarafından yapılan çekincelerin metni Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından alınır ve diğer bütün Devletlere gönderilir.

2. Bu Sözleşmenin konusuna ve amacıyla bağdaşmayan bir çekince kabul edilmez.

3. Yapılmış olan çekinceler her zaman Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yapılacak

bir bildirimle geri alınabilir; Genel Sekreter bu bildirimden diğer bütün Devletleri haberdar eder.

Bu tür bir bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girer.

29. Madde

1. Bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması ile ilgili olarak iki veya daha fazla Taraf Devlet arasında çıkan bir uyuşmazlık, bu Devletlerden birinin talebi üzerine hakem önüne götürülür. Hakem önüne götürme talebinden itibaren altı ay içinde taraflar hakemliğin kurulu-

şu üzerinde anlaşamazlarsa, bu taraflardan her hangi biri bu uyumsuzluğu uluslararası Adalet Divanı Statüsü'ne uygun olarak, uluslararası Adalet Divanı'nın önüne götürülebilir.

2. Taraf Devletlerden her biri bu Sözleşmenin imzalanması veya daha sonra onaylanması veya katılması sırasında, bu Maddenin birinci fıkrasıyla bağlı olmadığını beyan edebilir. Bu tür bir çekince koyan Taraf Devlet karşısında diğer Taraf Devletlerde yukarıdaki fıkra ile bağlı olmazlar.

3. Yukarıdaki ikinci fıkraya uygun olarak bir çekince koymuş olan bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bir bildirim göndererek bu çekincesini her zaman geri alabilir.

30. Madde

Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri eşit ölçüde geçerli olan bu Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğinde saklanır.

Aşağıda imzası bulunan yetkili temsilciler, bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ / İHTİYARI PROTOKOL^[1]

İşbu Protokol'e Taraf Devletler,

Birleşmiş Milletler Şartı Andlaşması'nın temel insan haklarına, insanlık onuru ve insan değeri ile erkeklerin ve kadınların haklar bakımından eşitliğine olan inancını yeniden teyit ettiğini kaydederek,

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin bütün insanların onur ve hakları bakımından özgür ve eşit doğduklarını ve herkesin bu Bildirge'de yer alan tüm hak ve özgürlüklere, cinsiyete dayalı ayırım dahil olmak üzere, hiçbir ayrıma tabi tutulmaksızın sahip olduğunu ilan ettiğini kaydederek,

Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri ve insan haklarına ilişkin diğer uluslararası belgelerin cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasakladığını hatırlayarak,

^[1] Protokol, CEDAW Komitesi'nin bireysel başvuruları kabul etme ve değerlendirme yetkisi ve soruşturmaya dayalı denetim usulünü düzenlemektedir.
<https://www.aile.gov.tr/media/35256/kadinlara-karsi-her-turlu-ayrimciligin-onlenmesi-sozlesmesi-ve-ihdiyari-protokolu.pdf>

Taraf Devletlerin kadınlara karşı ayrımcılığın her biçimini kınadıkları ve uygun olan tüm yollarla ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesi politikası izlemeyi kabul ettikleri Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni ("Sözleşme") de anımsayarak,

Kadınların tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmaları ve bu hak ve özgürlüklerin ihlalini önlemek için etkili önlemler alınması yolundaki kararlılıklarını yeniden teyit ederek, aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

Madde 1

İşbu Protokol'e Taraf bir Devlet ("Taraf Devlet") Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'nin ("Komite") 2. maddeye göre yapılıcak başvuruları kabul ve inceleme yetkisini tanır.

Madde 2

Başvurular, Taraf Devletin yargılama yetkisi altında bulunan bireyler veya bireylerden oluşan gruplar tarafından ya da onlar adına, Sözleşme'de yer alan haklardan herhangi birinin Taraf Devlet tarafından ihlali sonucu mağdur kalındığı iddiası ile yapılabilir. Bireyler veya bireylerden oluşan gruplar adına başvuru yapılan hallerde başvuruyu yapan, onların rızası olmadan harekete geçmesinin haklı nedenlerini ortaya koymadıkça, başvuru, ilgililerin rızasıyla yapılacaktır.

Madde 3

Başvurular yazılı olarak ve başvuranın kimliği meçhul kalmayacak biçimde yapılacaktır. Başvuru Sözleşme'ye taraf olup da işbu Protokol'e

taraf olmayan bir devleti ilgilendirdiği takdirde, Komite tarafından kabul edilmeyecektir.

Madde 4

1) Komite, iç hukuk yollarının işletilmesinin makul olmayan şekilde uzadığı veya etkili sonuç verme ihtimalinin zayıf olduğu durumlar dışında, mevcut tüm iç hukuk yollarının tüketildiği hususunu açıklığa kavuşturmadıkça, yapılan bir başvuruyu değerlendirmeyecektir.

2) Komite aşağıdaki hallerde başvurunun kabul edilemez olduğunu bildirecektir:

a. Aynı başvurunun, daha önce Komite tarafından veya başka bir uluslararası soruşturma veya çözüm çerçevesinde incelenmiş veya incelenmekte olması;

b. Başvurunun Sözleşme hükümlerine aykırı olması;

c. Başvurunun açıkça temelsiz veya yeterli dayanaktan yoksun olması;

d. Başvuruda bulunma hakkının kötüye kullanılması;

e. Bu Protokol'ün ilgili Taraf Devlet açısından yürürlüğe giriş tarihinden sonra da devam eden olgular hariç, başvuru konusu olan olguların Protokol'ün ilgili Taraf Devlet açısından yürürlüğe girmesinden önce gerçekleştirilmiş olması.

Madde 5

1) Başvurunun alınmasından sonraki herhangi bir zamanda ve esa-sa ilişkin bir karar verilmeden önce Komite, iddiaya konu olan ihlalin mağdur ya da mağdurlarını görmesi muhtemel tafisi imkansız zarar-

ları önlemek için gerekli olabilecek geçici önlemleri almayı acilen değerlendirmesini Taraf Devletten talep edebilecektir.

2) Bu maddenin 1. fıkrasındaki takdir yetkisinin Komite tarafından kullanılması başvurunun kabul edilebilirliğine ya da esasına ilişkin karar verildiği anlamına gelmeyecektir.

Madde 6

1) Başvurunun ilgili Taraf Devlete atıf yapılmaksızın Komite tarafından kabul edilemez bulunması hali dışında ve birey ya da bireylerin kimliklerinin söz konusu Taraf Devlete açıklanmasına rıza göstermeleri koşuluyla, Komite işbu Protokol çerçevesinde kendisine yapılmış her başvuruyu ilgili Taraf Devletin dikkatine gizli olarak sunacaktır.

2) Taraf Devlet kendisine tebliğ edilen başvuru hakkında aydınlatıcı açıklamaları veya beyanları ve varsa, almış olduğu düzeltici önlemleri altı ay içinde yazılı olarak Komite'ye bildirecektir.

Madde 7

1) Komite, işbu Protokol çerçevesinde yapılan ‘ başvuruları, konuya ilişkin bilgilerin ilgili taraflara ulaştırılması koşuluyla, ilgili Taraf Devlet tarafından ve bireyler veya bireylerden oluşan gruplar tarafından veya onlar adına kendisine sunulan tüm bilgiler ışığında inceleyecektir.

2) Komite işbu Protokol uyarınca yapılan başvuruları incelerken kapalı oturumlar düzenleyecektir.

3) Başvurunun incelenmesinden sonra, Komite başvuruya ilişkin görüşlerini, varsa tavsiyeleri ile birlikte, ilgili taraflara iletacaktır.

4) Taraf Devlet Komite'nin görüşlerini ve varsa tavsiyelerini gereği gibi değerlendirecek ve Komite'nin görüş ve tavsiyeleri ışığında yapmış olduğu işlemlerle ilgili bilgiler dahil olmak üzere, Komite'ye altı ay içinde yazılı bir cevap sunacaktır.

5) Komite uygun görürse Taraf Devleti, görüş ve varsa tavsiyeleri üzerine almış olabileceği önlemler hakkında, Sözleşme'nin 18. maddesi uyarınca Taraf Devletçe hazırlanan müteakip raporlardaki bilgiler de dahil olmak üzere, ilave bilgi sunmaya davet edebilir.

Madde 8

1) Komite Taraf Devletin Sözleşme'de yer alan hakları ciddi ve sistematik biçimde ihlal ettiği yönünde güvenilir bir bilgi aldığı takdirde, Taraf Devleti bu bilgiye ilişkin incelemede işbirliği yapmaya ve bu amaçla bu bilgi ile ilgili gözlemlerini sunmaya davet edecektir.

2) Komite, ilgili Taraf Devletçe sunulabilecek her türlü gözlemi ve ekinde bulunan diğer güvenilir bilgileri göz önüne alarak, üyelerinden birini ya da birden fazlasını araştırma yapmakla ve sonuçlarını kendisine acilen bildirmekle görevlendirebilir. Araştırma, gerekli ise ve Taraf Devletin rızası varsa, Taraf Devletin ülkesine bir ziyareti de içerebilir.

3) Bu tür bir araştırmanın bulgularının incelendikten sonra Komite, bu bulguları her türlü görüş ve tavsiyeleri ile birlikte ilgili Taraf Devlete iletacaktır.

4) İlgili Taraf Devlet, Komite tarafından iletilen bulguların, yorumların ve tavsiyelerin alınmasından itibaren altı ay içinde kendi gözlemlerini Komite'ye sunacaktır.

5) Bu tür bir araştırma gizlilik içinde yürütülecek ve işlemlerin her aşamasında Taraf Devletin işbirliği aranacaktır.

Madde 9

- 1) Komite, ilgili Taraf Devleti işbu Protokol'ün 8. maddesi uyarınca yürütülen araştırma üzerine almış olduğu önlemlerin ayrıntılarını Sözleşme'nin 18. maddesi çerçevesinde hazırladığı rapora eklemeye davet edebilir.
- 2) Komite gerektiğinde, 8. maddenin 4. fıkrasında bahsedilen altı aylık sürenin bitiminde, ilgili Taraf Devleti böyle bir araştırma üzerine aldığı önlemler hakkında bilgi vermeye davet edebilir.

Madde 10

- 1) Her Taraf Devlet işbu Protokol'ün imzalanması veya onaylanması ya da Protokol'e katılma aşamalarında Komite'nin 8. ve 9. maddelerde düzenlenen yetkisini tanımadığını beyan edebilir.
- 2) İşbu maddenin 1. fıkrası uyarınca beyanda bulunmuş olan herhangi bir Taraf Devlet bu beyanını Genel Sekreter'e bildirimde bulunmak suretiyle her zaman geri çekebilir.

Madde 11

Bir Taraf Devlet, yetkisi altında bulunan bireylerin işbu Protokol uyarınca yaptıkları 'başvurulardan ötürü kötü muameleye veya yıldırma-ya maruz kalmamalarını sağlamak için' uygun olan tüm önlemleri alacaktır.

Madde 12

Komite, işbu Protokol uyarınca gerçekleştirdiği faaliyetlerin bir özeti- ni Sözleşme'nin 21. maddesi çerçevesinde hazırlayacağı yıllık rapora ekleyecektir.

Madde 13

Her Taraf Devlet Sözleşme'nin ve işbu Protokol'ün geniş biçimde bilinmesini ve tanınmasını sağlamayı ve Komite'nin özellikle o Taraf Devleti ilgilendiren konularda oluşturduğu görüş ve tavsiyeleri hakkındaki bilgilere erişimi kolaylaştırmayı taahhüt eder.

Madde 14

Komite, işbu Protokol ile kendisine verilen işlevleri yerine getirirken izleyeceği usul kurallarını kendisi geliştirecektir.

Madde 15

- 1) İşbu Protokol Sözleşme'yi imzalamış, onaylamış veya Sözleşme'ye katılmış bulunan herhangi bir Devletin imzasına açıktır.
- 2) İşbu Protokol Sözleşme'yi onaylamış veya Sözleşme'ye katılmış bulunan herhangi bir Devletin onayına tabidir. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nce saklanacaktır.
- 3) İşbu Protokol Sözleşme'yi onaylamış veya Sözleşme'ye katılmış herhangi bir Devletin katılımına açıktır.
- 4) Katılım, katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne verilmesiyle yürürlüğe girecektir.

Madde 16

- 1) İşbu Protokol onaylama veya katılıma ilişkin onuncu belgenin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine verildiği tarihten üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

2) Yürürlüğe girmesinden sonra işbu Protokol'ü onaylayan veya katılan her bir Devlet için, işbu Protokol, söz konusu Devletin onay veya katılım belgesinin verilmiş tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 17

İşbu Protokol'e çekince konulamayacaktır.

Madde 18

1) Herhangi bir Taraf Devlet işbu Protokol'e değişiklik ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne iletebilir. Bunun üzerine Genel Sekreter, değişiklik önerilerini bu Protokole taraf diğer Devletlere ileterek bu önerilerin incelenmesini ve oylanması amacıyla bir konferans düzenlenmesini destekleyip desteklemediklerini bildirmelerini talep eder. Taraf Devletlerden en az üçte birinin böyle bir konferansı uygun görmeleri halinde, Genel Sekreter Birleşmiş Milletler himayesinde bir konferans toplayacaktır. Konferansa katılan ve oylamada hazır bulunan Taraf Devletlerin oy çokluğuyla kabul edilen herhangi bir değişiklik, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun onayına sunulacaktır.

2) Değişiklikler, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylandıktan ve işbu Protokol'e Taraf Devletlerin üçte ikisi tarafından kendi anayasal usullerine uygun olarak kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

3) Protokol'de yapılan değişiklikler yürür girdiğinde, onları kabul eden Taraf Devle bağlar, diğer Taraf Devletler işbu Protokol değişikliğinden önceki hükümleriyle ve daha iyi kabul ettikleri değişikliklerle bağlı kalmaya de ederler.

Madde 19

- 1) Herhangi bir Taraf Devlet Birleşmiş Milli Genel Sekreteri'ne yapacağı yazılı bir bildiri işbu Protokol'den her zaman çekilebilir. Çekil bildirimini Genel Sekreter tarafından alınması altı ay sonra yürürlüğe girecektir.
- 2) Çekilme, yürürlüğe girmesinden önce madde çerçevesinde yapılmış başvurulara vı madde uyarınca başlatılmış herhangi araştırmaya işbu Protokolün hükümler uygulanmasının devamına hanel getirmeyecektir.

Madde 20

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aşağıdaki hususlarda tüm devletleri bilgilendirecektir.

- a. Protokol uyarınca gerçekleştirilen imzalar, onaylar ve katılmalar,
- b. İşbu Protokol'ün ve 18. madde uyarınca yapılan herhangi bir değişikliğin yürürlüğe girme tarihi,
- c. 19. madde uyarınca yapılan herhangi bir çekilme işlemi

Madde 21

- 1) İşbu Protokol'ün eşit derece geçerli olan Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri Birleşmiş Milletler arşivlerinde saklanacaktır.
- 2) Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri işbu Protokol'ün onaylı örneklerini Sözleşme'nin 25. maddesinde bahsedilen tüm Devletlere iletacaktır.

AVRUPA SOSYAL ŞARTI^[1]

Kapsamı:

Akit Taraflar, ulusal ve uluslararası nitelikteki tüm uygun yollarla aşağıdaki hak ve ilkelerin etkili bir biçimde gerçekleştirilebileceği koşullara ulaşmayı politikalarının amacı sayarlar:

- 1- Herkes, özgürce edinebildiği bir işle yaşamını sağlama fırsatına sahiptir.
- 2- Tüm çalışanların adil çalışma koşullarına sahip olma hakkı vardır.
- 3- Tüm çalışanların güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına sahip olma hakkı vardır.
- 4- Tüm çalışanların, kendileri ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlamak için yeterli adil bir ücret alma hakkı vardır.
- 5- Tüm çalışanlar ve işverenler, ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumak amacıyla ulusal ve uluslararası kuruluşlar düzeyinde örgütlenme özgürlüğüne sahiptir.

^[1] Temel sosyal ve ekonomik hakları güvence altına almayı, insan hak ve özgürlüklerini desteklemeyi amaçlamaktadır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/04/20070409-1.htm>

- 6- Tüm çalışanlar ve işverenler, toplu pazarlık hakkına sahiptir.
- 7- Çocuklar ve gençler, uğrayacakları bedensel ve manevi tehlikelere karşı özel korunma hakkına sahiptir.
- 8- Çalışan kadınlar, anne olmaları durumunda, özel korunma hakkına sahiptir.
- 9- Herkesin, kişisel ilgi ve yeteneklerine göre bir mesleği seçmesine yardımcı olacak uygun mesleki yönlendirme imkanına sahip olma hakkı vardır.
- 10- Herkesin, mesleki eğitim için uygun imkanlara sahip olma hakkı vardır.
- 11- Herkes, ulaşılabilecek en yüksek sağlık düzeyinden yararlanmasını mümkün kılacak her türlü önlemden yararlanma hakkına sahiptir.
- 12- Tüm çalışanlar ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.
- 13- Yeterli kaynaklardan yoksun olan herkes, sosyal ve tıbbi yardım alma hakkına sahiptir.
- 14- Herkes sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir.
- 15- Özürlüler toplumsal yaşamda bağımsız olma, sosyal bütünleşme ve toplumsal yaşama katılma hakkına sahiptir.
- 16- Toplumun temel birimi olarak aile, tam gelişmesini sağlamaya yönelik uygun sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir.
- 17- Çocuklar ve gençler uygun sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir.

18- Herhangi bir Akit Tarafın vatandaşları, inandırıcı sosyal ve ekonomik nedenlere dayanan kısıtlamalar saklı kalmak kaydıyla, diğer bir Akit Taraf ülkesinde, o ülke vatandaşlarıyla eşit koşullar altında kazanç getirici herhangi bir işte çalışma hakkına sahiptir.

19- Bir Akit Taraf vatandaşı olan göçmen işçiler ve bunların aileleri herhangi bir başka Akit Taraf ülkesinde korunma ve yardım alma hakkına sahiptir.

20- Tüm çalışanlar, istihdam ve meslek konularında cinsiyete dayalı ayırım yapılmaksızın fırsat eşitliği ve eşit muamele görme hakkına sahiptir.

21- Çalışanlar, işletmede bilgilendirilme ve danışılma hakkına sahiptir.

22- Çalışanlar işletmedeki çalışma koşullarının ve çalışma ortamının düzenlenmesine ve iyileştirilmesine katılma hakkına sahiptir.

23- Her yaşlı insan sosyal korunma hakkına sahiptir.

24- Tüm çalışanlar, iş akdinin sona erdiği durumlarda korunma hakkına sahiptir.

25- Tüm çalışanlar, işverenlerinin aciz haline düşmesi durumunda alacak taleplerinin korunması hakkına sahiptir.

26- Tüm çalışanlar, onurlu çalışma hakkına sahiptir.

27- Ailevi sorumlulukları olan ve çalışan ya da çalışmak isteyen herkes, herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan ve ailevi sorumluluklarıyla çalışması arasında, olabildiğince, uyuşmazlık olmadan bunu gerçekleştirme hakkına sahiptir.

28- İşletmelerde çalışanların temsilcileri kendilerine zarar veren eylemlere karşı korunma hakkına sahiptir ve görevlerini yerine getirmek için uygun imkanlarla desteklenmelidirler.

29- Tüm çalışanlar toplu işten çıkarma sürecinde bilgilendirilme ve danışılma hakkına sahiptir.

30- Herkes, yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma hakkına sahiptir.

31- Herkes konut edinme hakkına sahiptir.

Avrupa Sosyal Şartı'nda Türkiye'nin İmzaladığı Kadın ve Aile İle İlgili Maddeler

Madde 4

Adil bir ücret hakkı

Akit Taraflar, adil bir ücret hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla;

3- Çalışan erkekler ile kadınların eşit işe eşit ücret hakkına sahip olduklarını tanımayı taahhüt ederler.

Madde 8

Çalışan kadınların analığının korunması hakkı

Akit Taraflar, çalışan kadınların annelik durumunda korunma hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla;

- 1- Kadınlara doğumdan önce ve sonra, ücretli izin veya yeterli sosyal güvenlik yardımı veya kamu kaynaklarından yararlandırma yoluyla toplam olarak en az on dört haftalık izin sağlamayı;
- 2- İşverenin, bir kadının işverene hamile olduğunu bildirmesi ile doğum iznine ayrılması arasındaki dönem içinde veya süresi bu döneme rastlayacak şekilde işten çıkarma bildiriminde bulunmasını yasadışı saymayı;
- 3- Emzirme döneminde annelere, bu amaçla yeterli bir süre işe ara verme hakkı sağlamayı;
- 4- Hamile, yeni doğum yapmış ve çocuklarını emzirme dönemindeki kadınların gece çalışmalarını düzenlemeyi;
- 5- Hamile, yeni doğum yapmış ve çocuklarını emzirme dönemindeki kadınların yeraltı madenlerinde ve tehlikeli, sağlığa zararlı ya da ağır nitelikleri nedeniyle uygun olmayan diğer işlerde çalıştırılmalarını yasaklamayı ve bunların çalışma haklarını korumaya yönelik uygun önlemleri almayı; taahhüt ederler.

Madde 16

Ailenin sosyal, yasal ve ekonomik korunma hakkı

Akit Taraflar, toplumun temel birimi olan ailenin tam gelişmesi için gerekli koşulları sağlamak amacıyla; sosyal yardımlar ve aile yardımları, mali düzenlemeler, konut sağlama, yeni evlilere yardım ve diğer uygun araçlarla aile yaşamının ekonomik, yasal ve sosyal bakımdan korunmasını teşvik etmeyi taahhüt ederler.

Madde 17

Çocukların ve gençlerin sosyal, yasal ve ekonomik korunma hakkı

Akit Taraflar, çocukların ve gençlerin kişilikleri ile fiziksel ve zihinsel yeteneklerinin tam gelişimini sağlayacak bir çevrede yetişme haklarını etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamak amacıyla, doğrudan ya da kamusal ve özel örgütlerle işbirliği yaparak, aşağıdaki hususlara yönelik tüm uygun önlemleri almayı taahhüt ederler:

1-a- Çocukların ve gençlerin, ebeveynlerinin hak ve ödevleri göz önünde tutularak, gereksinim duydukları bakım, yardım, öğretim ve eğitim olanaklarına sahip olmalarını özellikle bu amaç için uygun ve yeterli kurum ile hizmetlerin kurulması ve sürdürülmesini sağlamak,

b- Çocukları ve gençleri ihmal, şiddet ve sömürüye karşı korumak,

c- Ailelerinin desteğinden geçici ya da mutlak olarak yoksun kalan çocukların ve gençlerin korunmasını ve bunların devletten özel yardım almasını sağlamak,

2- Çocukların ve gençlerin okula devamlarının özendirilmesinin yanı sıra parasız ilk ve orta öğrenim sağlamak.

Madde 27

Ailevi sorumlulukları olan çalışanların fırsat eşitliği ve eşit muamele görme hakkı

Akit Taraflar, ailevi sorumlulukları olan kadın ve erkek çalışanlar ve bunlarla diğer çalışanlar arasında fırsat eşitliği ve eşit muamele görme hakkının etkili bir biçimde kullanılabilmesini sağlamak amacıyla;

1- Aşağıdaki konularda uygun önlemleri almayı taahhüt ederler:

a- Mesleki yönlendirme ve eğitim konularında alınacak önlemler de dahil olmak üzere, ailevi sorumlulukları olan çalışanların istihdam edilmesi ve istihdam edilmeye devam edilmesinin yanı sıra, bu sorumluluklar nedeniyle işten ayrılanların yeniden istihdam edilmesi.

b- Çalışma koşulları ve sosyal güvenliğe ilişkin gereksinimlerinin dikkate alınması.

c- Özellikle kreş hizmetleri ve diğer çocuk bakımı ile ilgili düzenlemeler olmak üzere, kamusal ya da özel hizmetleri geliştirmek ya da teşvik etmek.

2- Her bir ebeveyne, süresi ve koşulları ulusal mevzuat, toplu sözleşmeler ya da uygulama tarafından belirlenecek, doğum izni sonrasında bir dönemde, çocuğa bakmak için aile izni verilmesi olanağını sağlamak;

3- Bu tür ailevi sorumlulukların, geçerli bir işe son verme nedeni oluşturmamasını sağlamak.

PEKİN DEKLARASYONU^[1]

1. Biz, Dördüncü Dünya Kadın Konferansına katılan Hükümetler,
2. Birleşmiş Milletlerin kuruluşunun 50. yıldönümü olan Eylül 1995 tarihinde Pekin’de toplanarak,
3. Bütün insanlığın yararı için heryerdeki bütün kadınlar adına eşitlik, kalkınma ve barış hedeflerini ileri götürmeye kararlı olarak,
4. Heryerdeki bütün kadınların sesine kulak veren ve kadınların, rollerinin ve koşullarının farklılığını dikkate alan, dünya gençliğinde varolan umuttan güç alan ve bu yolu açan kadınları saygıyla anarak,
5. Son on yılda kadınların statüsünde bazı önemli konularda ilerleme kaydedildiğini ama gelişmenin eşit olmadığını, kadınla erkek arasındaki eşitsizliğin devam ettiğini ve bütün insanların iyiliği için ciddi sonuçlar doğurabilecek başlıca engellerin varlığını sürdürdüğünü kabul ederek,

^[1] 4-15 Eylül 1995 tarihleri arasında Pekin’de gerçekleşen 4. Kadın Konferansında hükümetlerin kadının güçlenmesi ve ilerlemesi, kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesi, toplumsal cinsiyet perspektifinin ana politika ve programlara yerleştirilmesine yönelik sorumluluklarını belirleyen kararlar alınmıştır. Detaylı bilgiler ve Eylem Platformu için ilgili belgeye bakınız. <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/733/ekutup-hane2.2.1.1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

6. Dünyadaki insanların çoğunluğunun özellikle de kadın ve çocukların hayatını etkileyen, kökeni hem ulusal hem de uluslararası alanlarda bulunan, artan yoksulluğun bu durumu şiddetlendirdiğini de kabul ederek,

7. Kendimizi koşulsuz olarak bu sınırlama ve engelleri kaldırmaya ve böylece bütün dünyadaki kadınların ilerlemesini ve güçlendirilmesini artırmaya adanmış ve bunun, şimdi ve bizi gelecek yüzyıla taşıması için, kararlılık, ümit, işbirliği ve dayanışma ruhuyla acil eylem gerektirdiğini kabul ederek,

Aşağıdaki taahhütlerimizi yineliyoruz:

8. Kadın ve erkeklerin eşit haklarına ve doğuştan değerli olduklarına ve Birleşmiş Milletler Kuruluş Yasası'nda kabul edilen diğer karar ve ilkelere, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne ve diğer uluslararası İnsan Hakları Belgeleri'ne, özellikle Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne, Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Deklarasyonu ve Kalkınma Hakkı Bildirgesi'ne bağlılığımızı;

9. Bütün insan haklarının ve temel özgürlüklerin vazgeçilemez, ayrılmaz ve bölünemez bir parçası olarak kadınların ve kız çocuklarının insan haklarının tam uygulanmasını güvence altına almayı;

10. Eşitlik, kalkınma ve barışa ulaşmak amacıyla düzenlenen daha önceki Birleşmiş Milletler konferans ve zirvelerinde -1985'de Nairobi'de kadın konusunda, 1990'da New York'ta çocuklar konusunda, 1992'de Rio de Janeiro'da çevre ve kalkınma konusunda, 1993'de Viyana'da insan hakları konusunda, 1994'te Kahire'de nüfus ve kalkınma konusunda ve 1995'te Kopenhag'da sosyal kalkınma konusunda- elde edilen görüş birliği ve ilerlemeyi temel almayı;

11. Kadının İlerlemesi için Nairobi İleriye Yönelik Stratejilerinin tam ve etkili bir şekilde uygulanmasını başarmayı;

12. Düşünce, vicdan, din ve inanç özgürlüğü dahil kadınların güçlendirilmesi ve ilerlemesini ve böylece bireysel olarak ya da toplumda diğerleriyle birlikte kadın ve erkeklerin manevi, ahlaki, ruhsal ve zihinsel ihtiyaçlarına katkıda bulunmayı ve bu yolla onlara toplumdaki tüm potansiyellerinin farkına varmaları ve kendi hayatlarını, kendi arzularına göre biçimlendirmeleri fırsatını garanti etmeyi taahhüt ediyoruz.

İnanıyoruz ki:

13. Kadınların güçlendirilmesi ve karar vermeyle yetkiye ulaşma sürecine katılmaları dahil, eşitlik anlayışıyla toplumun bütün alanlarına tam katılmaları eşitlik, kalkınma ve barışın sağlanması için temel koşuldur;

14. Kadın hakları, insan haklarıdır;

15. Eşit haklar, fırsatlar ve kaynaklara eşit ulaşım, aile sorumluluklarının kadın ve erkek tarafından eşit paylaşılması ve aralarında uyumlu bir ortaklık bulunması, kendilerinin ve ailelerinin iyiliği kadar demokrasinin sağlanması için de çok önemlidir.

16. Sürekli ekonomik büyüme, sosyal kalkınma, çevresel koruma ve sosyal adalete dayalı olarak yoksulluğun yok edilmesi, kadınların ekonomik ve sosyal kalkınmaya dahil edilmesini, eşit fırsatları, insan merkezli sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştiricileri ve yararlanıcıları olarak kadınların ve erkeklerin tam ve eşit katılımını gerektirmektedir;

17. Kadınların, sağlıklarının bütün yönlerini, özellikle doğurganlıklarını kontrol etme haklarının açıkça tanınması ve onaylanması kadınların güçlendirilmesinin temelidir;

18. Yerel, ulusal, bölgesel ve küresel barış, ulaşılabilir bir durumdur, ve liderlikte, anlaşmazlıkların çözümünde ve bütün düzeylerde uzun ömürlü barışın yaygınlaşmasında temel güç olan kadınların ilerleyişleriyle ayrılmaz bir biçimde bağlantılıdır;

19. Kadınların güçlenmesini ve ilerlemesini her düzeyde sağlayacak kalkınma politika ve programlarının dahil olduğu, etkili, verimli ve karşılıklı takviye edici, toplumsal cinsiyete duyarlı politika ve programları kadınların tam katılımıyla düzenlemek, uygulamak ve izlemek çok önemlidir;

20. Sivil toplumun bütün üyelerinin, özellikle kadın gruplarının, ağlarının ve diğer hükümet dışı kuruluşların ve toplumsal aktörlerin özerkliklerini koruyarak ve Hükümetlerle işbirliği yaparak katılım ve katkıda bulunmaları, Eylem Platformu'nun etkili uygulanması ve takibi için önem taşımaktadır;

21. Eylem Platformu'nun uygulanması, Hükümetlerin ve uluslararası topluluğun kesin kararlılığını gerektirmektedir. Hükümetler ve uluslararası topluluk Eylem için Konferansta karar verilenler dahil ulusal ve uluslararası taahhütlerde bulunarak, kadınların güçlendirilmesi ve ilerlemesi için bir an önce harekete geçmek gerektiğini kabul etmişlerdir.

Şu konularda kararlıyız:

22. Kadının ilerlemesi için Nairobi İleriye Yönelik Stratejilerinin hedeflerini, bu yüzyılın sonuna kadar gerçekleştirmek için çaba ve eylemleri yoğunlaştırmaya;

23. Kadınların ve kız çocuklarının bütün insan haklarını temel özgürlükleri tam olarak kullanmalarını sağlamaya ve bu hak ve özgürlüklerin ihlaline karşı etkili önlemler almaya;

24. Kadınlara ve kız çocuklarına karşı her tür ayrımcılığı ortadan kaldırmak için bütün gerekli önlemleri almaya ve toplumsal cinsiyet eşitliğiyle kadınların ilerlemesi ve güçlendirilmesi önündeki bütün engelleri ortadan kaldırmaya;

25. Erkekleri, eşitliğe yönelik bütün faaliyetlere tam katılımında bulunmaya teşvik etmeye;

26. İstihdam dahil kadınların ekonomik bağımsızlığını yaygınlaştırmaya ve ekonomik yapıda değişiklikler yapma ve kalkınmanın vazgeçilmez elemanı olan kırsal bölgedekiler dahil bütün kadınların üretim kaynaklarına, fırsatlara ve toplumsal hizmetlere eşit ulaşmasını sağlama yoluyla yoksulluğun yapısal nedenlerine inerek kadınların üzerindeki devamlı ve artan yoksulluk yükünü yoketmeye;

27. Temel eğitimin, ömür boyu eğitimin, okur yazarlığın ve öğretimin ve kızlarla kadınlar için birinci basamak sağlık hizmetlerinin sağlanması yoluyla sürekli ekonomik büyümenin dahil olduğu, insanı merkez alan sürdürülebilir kalkınmayı yaygınlaştırmaya;

28. Kadınların ilerlemesi için barışı güvence altına alacak olumlu adımlar atmaya ve kadınların barış hareketinde oynadığı öncü rolü bi-

lerek, kesin ve etkili uluslararası kontrolü kullanarak genel ve tam bir silahsızlanma için etkin bir şekilde çalışmaya ve gecikmeden, nükleer silahsızlanma ile bütün nükleer silahların çoğalmasını önlemeye katkıda bulunacak, evrensel, çok taraflı, etkin bir şekilde gerçekleştirilecek ve kapsamlı bir nükleer denemeleri yasaklama antlaşmasıyla sonuçlanacak görüşmeleri desteklemeye;

29. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türden şiddeti önlemeye ve ortadan kaldırmaya;

30. Eğitimde ve sağlık hizmetlerinde kadınlarla erkeklere eşit davranılmasını ve bunlara eşit ulaşmalarını güvence altına almaya ve eğitim kadar kadının cinsel sağlığını ve üreme sağlığını artırmaya;

31. Kadınların ve kız çocuklarının insan haklarını yaygınlaştırmaya ve korumaya;

32. Irk, yaş, dil, etnik köken, kültür, din veya özürlü olmak gibi nedenlerle veya yerli halktan oldukları için güçlenme ve ilerlemede çeşitli engellerle karşılaşan bütün kadınların ve kız çocuklarının bütün insan haklarını ve temel özgürlükleri eşit kullanmalarını sağlayacak çabaları artırmaya;

33. Özellikle kadınları ve kız çocuklarını korumak için insani hukukun dahil olduğu, uluslararası hukuka saygıyı temin etmeye;

34. Her yaştaki kadınların ve kız çocuklarının tam potansiyelini geliştirmeye ve herkes için daha iyi bir dünya oluşturmaya tam ve eşit katılımlarını sağlamaya ve kalkınma sürecindeki rollerini zenginleştirmeye;

35. Kadınların ve kız çocuklarının ilerlemesini ve güçlendirilmesini artıracak bir araç olarak, kadınların, toprak, kredi, bilim ve teknoloji, mesleki eğitim, bilgi, iletişim ve pazarlar dahil ekonomik kaynaklara eşit ulaşmalarını sağlayacak ve uluslararası işbirliği yoluyla bu kaynaklara eşit ulaşmanın yararlarını kullanacak şekilde kapasitelerini geliştirmeye kararlıyız.

36. Hükümetlerin, uluslararası örgütlerin ve her düzeyden kurumların kesin kararlılığını gerektirecek olan Eylem Platformu'nun başarıya ulaşmasını sağlayacağız. Ekonomik kalkınma, sosyal kalkınma ve çevrenin korunmasının, bütün insanların hayat standardını yükseltme çabalarımızın çerçevesini oluşturan sürdürülebilir kalkınma kavramının birbirine bağlı ve karşılıklı olarak birbirini destekleyen unsurları olduğuna derinden inanıyoruz. Çevresel kaynakların sürdürülebilir kullanımı için yoksulların, özellikle yoksullukla içiçe yaşayan kadınların güçlendirilmesine yönelik hakkaniyetli bir sosyal kalkınma, sürdürülebilir kalkınma için gerekli bir dayanaktır. Ayrıca sürdürülebilir kalkınma bağlamındaki geniş tabanlı ve sürekli ekonomik büyümenin, sosyal kalkınma ve sosyal adaleti sürekli kılmak için gerekli olduğunu kabul ediyoruz. Eylem Platformu'nun başarısı, bütün bunlara ek olarak bütün uygun mali mekanizmalardan gelişmekte olan ülkelere kadınların ilerlemesine yönelik çok taraflı, iki taraflı ve özel kaynaklar dahil, yeni ve ek kaynakların sağlanması kadar, ulusal ve uluslararası düzeylerde kaynakların yeterli ölçüde harekete geçirilmesini; ulusal, altbölgesel, bölgesel ve uluslararası kuruluşların kapasitesini güçlendirmek için mali kaynakları; eşit haklara, eşit sorumluluklara, eşit fırsatlara bağlılığı ve bütün ulusal, bölgesel ve uluslararası oluşumlara ve politika oluşturma süreçlerine kadınların ve erkeklerin eşit katılımını taahhüt etmeyi; her düzeydeki mekanizmaları dünya kadınlarının

da sorumluluğunu üstlenecek şekilde oluşturmayı veya güçlendirmeyi gerektirecektir.

37. Eylem Platformu'nun ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde de başarılı olması için uluslararası işbirliği ve yardımın sürekli olması sağlanmalıdır.

38. Biz, Hükümetler olarak cinsiyete dayalı bir bakış açısının bütün politika ve programlarımızda yansıtılacağını garanti ederek bu Eylem Platformunu uygulamayı kabul ve taahhüt ediyoruz. Birleşmiş Milletler sistemini, bölgesel ve uluslararası mali kuruluşları, diğer ilgili bölgesel ve uluslararası kuruluşları ve bütün kadınları ve erkekleri, hükümet dışı kuruluşları, özerkliklerine tamamıyla saygı duyarak ve sivil toplumun bütün sektörlerini, Hükümetlerle işbirliği yaparak kendilerini tamamen bu Eylem Platformu'nun uygulanmasına adamaya ve katkıda bulunmaya davet ediyoruz.

KAYNAKÇA

- » Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2021). Sosyal Taraflarla İşbirliği Kurulu Yönergesi. https://www.aile.gov.tr/media/72045/yonerge_sosyal-taraflarla-isbirligi-kurulu.pdf
- » Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Sosyal Hizmet Uygulama ve Araştırma Merkezi. <https://www.aile.gov.tr/athgm/yayin-kaynak/suralar/>
- » Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve İhtiyari Protokolü. <https://www.aile.gov.tr/media/35256/kadinlara-karsi-her-turlu-ayrimciligin-onlenmesi-sozlesmesi-ve-ihtiyari-protokolu.pdf>
- » Ayata, G., Eryılmaz Dilek, S., & Oder, B. E. (2010). KADIN HAKLARI: Uluslararası Hukuk ve Uygulama. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İnsan Hakları Hukuku Çalışmaları (Cilt 12). ISBN 978-605-399-151-9
- » Coface Europe. <https://coface-eu.org/> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » Council of Europe. (2022). Action Plan / Strategic Priorities 2022-2025. <https://rm.coe.int/3-year-strategic-plan-2021-2024-en/1680a4427c>
- » Dinçer, O. (2014). Eşitlik Tahayyülünün Müşterek Kurgusu: Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun Çalışma Öncelikleri ve Çıkan Politika Metinleri Üzerine Bir Analiz. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

- » Doğa Derneği. (2023, Haziran). Birleşmiş Milletler Özel Prosedürler Hakkında Pratik Rehber. <https://www.dogadernegi.org/wp-content/uploads/2023/06/birlesmis-milletler-ozel-prosedurler-hakkinda-pratik-rehber.pdf> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » EuroNews. (2022, Nisan 29). En Büyük Ekonomiler Listesinde 21. Sıraya Düşen Türkiye, G20'den Çıkacak mı? EuroNews. <https://tr.euronews.com/2022/04/29/en-buyuk-ekonomiler-listesinde-21-s-raya-dusen-turkiye-g-20-den-c-kacak-m> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » G20 Women 20 (W20) Summit 2021. <https://sdg.iisd.org/events/g20-women-20-w20-summit-2021/> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » International Association European Women's Lobby - EWL. (2013). EWL Statutes Adopted by the 2013 General Assembly. (REGISTERED MONITEUR BELGE 20/01/2014 – 14029143)
- » İslam İşbirliği Teşkilatı. <https://www.mfa.gov.tr/islam-isbirligi-teskilati.tr.mfa> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » İslam İşbirliği Teşkilatı İşgücü Eğitim ve Uygulama Merkezi (OIC-VET). <https://www.oicvet.org/> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER). (2021, Şubat). Değişen Dünyada Kadim Kurum: Aile. http://ikadder.org/wp-content/uploads/2021/02/degisen-dunyada_belgesi.pdf (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği, Uluslararası Karar Alma Mekanizmalarına Gençlik ve Sivil Toplum Katılımı, İstanbul (2019)

- » Kaypak, Ş., & Bimay, M. (2017). Yerel Yönetimlerde Karar Verme Sürecine Sivil Toplum Kuruluşlarının Katılımı: Batman Örneği. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 7(1/1), 165-178.
- » Kent Konseyi. (2015). Kadın Meclisi. https://www.kagithane.istanbul/kagithane_belediyesi/detail/Kadin-Meclisi/126/292/0; Erişim Tarihi: 09.10.2023
- » Kadın Meclisi Yönergesi. (2023) <http://www.karesikentkonseyi.org/Meclisler-4-Kadin-Meclisi>, Erişim Tarihi: 09.10.2023
- » Milletler, B. (1995). Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı. Birleşmiş Milletler. (<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/733>) (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Turkey. (2023). G-20 Turkish Presidency. <https://www.mfa.gov.tr/g-20-tr.tr.mfa> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » OSCE. (2023a). <https://www.osce.org/> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » OSCE. (2023b). <https://www.osce.org/secretariat/107451> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » OSCE. (2023c). <https://jobs.osce.org/women-osce> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » OSCE. (2023d). <https://www.osce.org/node/503986> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » OSCE. (2023e). <https://www.osce.org/stories/women-on-the-contact-line> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » Parliamentary Assembly of the Council of Europe. <https://pace.coe.int/en/> (erişim tarihi: 10.10.2023).

- » Resmi Gazete. (2005). Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=9521&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> , Erişim Tarihi: 09.10.2023.
- » Resmi Gazete. (2005). 5393 sayılı Belediye Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf> , Erişim Tarihi: 06.10.2023.
- » Resmi Gazete. (2005). Kent Konseyleri Yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=10687&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 07.10.2023.
- » Resmi Gazete. Kamu Malî Yönetimi Ve Kontrol Kanunu, (2003), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5018.pdf> , Erişim Tarihi: 06.10.2023
- » Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı (2023). Türkiye ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) https://www.mfa.gov.tr/turkiye-ve-avrupa-guvenli-ve-isbirligi-teskilati-_agit_.tr.mfa (erişim tarihi: 09.10.2023).
- » Tutzer, J. (2015). The roles of NGOs in the Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings. With case studies on Austria, Italy, and the United Kingdom (Doctoral dissertation).
- » Ulus, A. (2020). Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Mekanizmaları ve Belgeleri Perspektifinden Düşünce ve İfade Özgürlüğü. Omdusman Akademik, 7(13), 193-226. ISSN: 2148-256X.
- » United Nations Development Programme (UNDP). (2020). W20. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/sa/W20.pdf> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » University of Toronto. (2020). W20 Summit Communiqué. <http://www.g20.utoronto.ca/2016/160526-w20.html> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » WIN, (2023). <https://www.winprojectosce.org/womens-peace-leadership-programme> (erişim tarihi: 10.10.2023).

- » Women 20 Turkey (W20). <https://kagider.org/en/projects/women-20-turkey-w20-> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » Women20 Germany. (2017, April 26). Communiqué: Putting Gender Equality at the Core of the G20. Berlin, Germany. http://www.g20.utoronto.ca/w20/2017-W20_Communique_Final.pdf (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » W20. (2023). Women20 Canada 2023. <http://www.g20.utoronto.ca/w20/index.html> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » W20 Germany. (2018, January 23). W20 Project Handbook. http://www.w20germany.org/fileadmin/user_upload/documents/20180123_W20_Projecthandbook-V08-final-web.pdf (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » W20 Indonesia. (2022). <https://www.w20indonesia.org/> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » W20 Indonesia. (2022). Indonesia W20 Communiqué 2022 FINAL. https://g20-indonesia.s3.ap-southeast-1.amazonaws.com/Indonesia_W20_Communique_2022_FINAL_print_bd5a5eaf15.pdf (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » W20 Meet Sees Rural Women Sharing Their Life Stories. The Hindu. <https://www.thehindu.com/news/national/tamil-nadu/w20-meet-sees-rural-women-sharing-their-life-stories/article66969612.ece> (erişim tarihi: 10.10.2023).
- » W20 Summit Communiqué. University of Toronto. (2020). <http://www.g20.utoronto.ca/2016/160526-w20.html> (erişim tarihi: 10.10.2023).

KARAR ALMA
MEKANİZMALARINA
KADIN
VE AİLE
ODAKLI
STK KATILIMI

